

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ, ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Δ΄. | 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, 1866. | ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 87.

ΠΟΜΠΗΪΑ.

Ο ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΣ ΒΙΟΣ ΕΝ ΤΗ ΡΩΜΑΙΚΗ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ. (1)

(Ἐκ τῆς Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο Κόσμων).

Ἐπάρχει ἐν σατύρῳ τινὶ τοῦ Πετρονίου εἰκὼν
τις ἀστείονατῆ ἐνδὸς τῶν ἐν ταῖς μικροπόλεσι δυ-
σηρεστῆμένων τούτων ἢ εἰκὼν ἐλήφθη ζωηρῶς,
καὶ σήμερον ἐτι ἀληθεύει. Παριστάνει ἓνα τῶν ἀν-
θρώπων ἐκείνων τὴν ἐξουσίαν κατηγορούντων διὰ
πᾶν τὸ κακὸν αὐτοῖς συμβαῖνον. Ἐάν εἶναι ἀκρι-
θὸς ὁ ἄρτος, εἰάν ὁ βίος εἶναι δύσκολος, εἰάν ὁ κχι-
ρὸς εἶναι κακὸς, εἰάν ξηρασία ὑπάρχη ἢ βροχὴ,
τὸ σφάλμα εἶναι τοῦ ἀγορανόμου ἢ τοῦ ἀρχαίου,
ἀναμφιβόλως συνεννοουμένου μετὰ τῶν προμηθευ-
τῶν πωλοῦσιν εἰς τοὺς μονοπώλας, ππραμελυσι
τάς προσευχάς ἢ τὰς λιτανείας, εἶναι ληστὰι ἢ
ἀσεβεῖς. « Ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ ἔχω εἰς χεῖράς μου,
λέγει ὁ συνδαιτυμῶν τοῦ Τριμακλιώνος ἐν τῇ
δημῶδει γλώσσῃ του, τοὺς ἀθλίους τούτους ἀγο-
ρανόμους, οἵτινες, συμφωνοῦντες μετὰ τῶν ἀρτο-
ποιῶν, συναμοτοῦσιν ἵνα ἐκ πείνης ἀποθάνω-

μεν. — Εἰς ἐσέ! εἰς ἐμέ! — λέγουσι μεταξύ των,
καὶ ὁ πτωχὸς μικρὸς λαὸς ὑποφέρει, ἐνῶ αἱ με-
γάλαι αὐταὶ σιαγόνες εἶναι εἰς κίνησιν πάντοτε.
Διατί νὰ μὴ χωμεν ἀκόμη ἄρχοντας τοὺς φοβε-
ροὺς ἐκείνους, οὗς εὖρον κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἔλευ-
σίν μου; Τότε καλῶς ἐζῶμεν! Ἐνθυμοῦμαι τὸν
Ἐεφίνιον εἰζεῦρετε, ἐκεῖνον, τὸν κατοικοῦντα
παρὰ τὴν ἀρχαίαν ἀψίδα... Ἐπρεπε νὰ τὸν ἰδῆ-
τε πῶς ἀνεποδογούριζε τοὺς συναδέλφους του ἐν
τῇ φρατρίᾳ, πῶς τοῖς ὠμίλει κατὰ πρόσωπον καὶ
ἄνευ ἐπιτηδεύσεων! Ὅταν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς ἠγό-
ρευεν, ἢ φωνὴ του ἐγίνετο ἰσχυρὰ ὡς σάλπιγξ κ'
ἐντούτοις, ἐχαίρετα τοὺς πάντας εὐπρεπῶς, προ-
σεκάλει ἕκαστον κατ' ὄνομα. καὶ ἠθέλετε εἰπεῖ,
ὅταν σὰς ὠμίλει, ὅτι, ἦτο ἀθλίος τις ὡς ἡμεῖς.
Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ σίτος διὰ μικρὰ πράγματα
ἐδίδεδτο. Δι' ἐν ἀσάριον (νόμισμα Ῥωμαϊκόν) ἐ-
λάμβανέ τις ἄρτον τοσοῦτον, ὥστε μόνις δύο
ἄνθρωποι ἠδύναντο νὰ τὸν ἀποτελειώσωσιν οἱ
ἄρτοι τοὺς ὁποίους μᾶς πωλοῦσι σήμερον εἶ-
ναι ὀλιγώτερον πλατεῖς ὀφθαλμοῦ βοός. Τὸ πᾶν
ὑπάγει ἀπὸ κακοῦ εἰς χειρότερον. Εἶναι σφάλ-
μα μᾶς ὅμως· διατί ἐξελέξαμεν κακὸν ἀγο-
ρανόμον καὶ οὐτιδανόν, ὅστις δύναται νὰ μᾶς
πωλήσῃ ἀντὶ ἐνὸς ἀσαρίου; Εὐδωχεῖται ἐν τῇ
οἰκίᾳ του, λαμβάνει ἀπὸ πάσας, τὰς χεῖρας, καὶ

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδ. 86.

γνωρίζω τινά, ὅστις τῷ ἔδωκε χίλια δηνάρια. Ὡ! ἂν εἶχομεν καρδίαν, ἤθελε μᾶς κάμει ὀλιγώτερον τὸν ὑπερήφανον· ἀλλ' εἴμεθα ἄνδρες ὡς λέοντες παρ' ἡμῖν, δειλοὶ δὲ ὡς ἀλώπεκες ἐκτός. Ἐρχα ἤδη τὰ πάντα, ἂν δὲ τὸ πρᾶγμα ἐξολογηθῆσθε οὕτω, θὰ πωλήσω καὶ τὸ ἐργαστήριόν μου. Ἄς ἀποθάνω! Οἱ θεοὶ μᾶς στέλλουν ὕλας ταύτας τὰς δυστυχίας! διότι οὐδεὶς πλέον πιστεύει τι, οὐδεὶς κρατεῖ πλέον τὰς νηστείας· ὅλοι περιγελῶσι τὸν Δία. Ἡ μόνη ἐνασχόλησις εἶναι νὰ μετρήσῃς τ' ἀργύριά του. Ἄλλοτε, κατὰ τὰς ξηρασίας, αἱ νέαι ἐπήγαινον εἰς λιτανεῖαν γυμνάποδες καὶ λευκῶς ἐνδεδυμένοι, μὲ τὰ μαλλία κυματοῦντα καὶ καθαρὰν τὴν ψυχὴν, ἵνα ζητήσωσιν ὕδωρ ἀπὸ τὸν Δία, ὅστις ἀμέσως ἀπέστειλε βροχὴν πολλήν, αἱ δὲ νεάνιδες ἐπέστρεφον ὡς ποντικοὶ βροθρημένοι. Σήμερον, προκειμένου νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειάν μας, οἱ θεοὶ ἔχουσι δεδωμένους τοὺς πόδας, διότι ἡμεῖς δὲν τοὺς τιμῶμεν πλέον. Ἴδου δικτὶ οἱ ἀγροὶ οὐδὲν παράγουσι πλέον!»

Εὐτυχῶς οἱ δυσηρεστημένοι δὲν ἦσαν οἱ πλειοψηφοῦντες. Αἱ πόλεις ἀπεδέχοντο συνήθως μετ' εὐγνωμοσύνης τὰς ἐλευθεριότητας τῶν ἀρχόντων, αἱ δὲ ἐπιγραφαὶ δεικνύουσιν ἡμῖν, ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη αὕτη ἐξεφράζετο ἐνίοτε μετὰ πολλῆς ζήσεως. Ἀπέτιον διὰ τιμῶν καὶ προσήσεων τὰ γεύματα καὶ τὰ θεάματα ἄπερ ἐλάμβανον. Ζῶντος τοῦ ἀρχόντος, δὲν ἐφειδόντο τῶν ἐπαίων· μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του, ἐτέλουν αὐτῷ δημοσίαν κηδείαν, ἐν ἧ ἔκαλον ἐνίοτε δέκα σχεδὸν μύρων λίτρας, ἔδιδον δὲ τῇ οἰκογενεῖα του πόδας τινὰς γῆς ἐπὶ τοῦ χεῖλου δημοσίου ὁδοῦ, ἵνα μνημεῖον τῷ κατασκευάσῃ. Ἡ εὐγνωμοσύνη ἄλλοτε ἦτο μείζων. Μετὰ γενναϊοδωρίαν τινὰ ἦσαν συνήθη δυνάρχοι τινὸς ἢ κικκινναίου, οἱ δεκαδάρχου συνθηροῦζοντο εἰς ναόν τινα, ὅπως ψηφίσωσι τῷ γενναίῳ ἀρχοντὶ ἑπιπνον ἀγάλμα· ὁ λαὸς δὲ προσήρχετο συγχρόνως ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐψήφισε πᾶσαν ἀγάλμα. Ἡ διπλῆ αὕτη ἀπόφασις συνωδεύετο ὑπὸ ὑπερβολικῶν ἐπαίνων, καὶ συνέθετον ψηφίσματα ἐν τῇ πομπῶδει ἐκείνη καὶ ἐπισήμω γλώσση, ἢ ἐν τῇ φρατρῖα τῶν μικρῶν πόλεων ὁμίλων, ὡς καὶ ἐν τῇ τῆς Ῥώμης γερουσίᾳ.

Ἀλλὰ καὶ παῦτα πάντα πρὸς τὸ βελάντιον τοῦ δυστυχῆ ἀρχόντος ἀπέβλεπον. Κατὰ τὰ ξίνα, γενναῖος μέχρι τέλους, δὲν ἐδέχετο τὰς δημοτικὰς ταύτας ἐλευθεριότητας· εὐτυχῶς δὲ διὰ

τὴν τιμὴν ἣν τῷ ἐποίουν, ἀπῆλλαττε τῆς δαπάνης τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ· *honore contentus, impensam remisit*, ἦτο ἡ ἔκφρασις. Ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἀνύψου ἐξ ἰδίων τὰ δύο ἀγάλματα καὶ ἐτιμάτο δι' ἰδίων ἐξόδων τῆς ἡμέρας δὲ τῆς ἀφιέρωσως ἀφικνουμένης, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς προσφοράς δημοσίων ἐστιάσεων καὶ λαμπρῶν ἐορτῶν τοῖς δεκαδάρχοις καὶ τῷ λαῷ, οἵτινες, μὴδὲν δαπανῶντες, εὗρισκον οὕτω μέσον εὐγνώμονες νὰ ἐπιδεικνύωνται, καὶ μάλιστα νὰ ἀπολαμβάνωσι τίμιον κέρδος ἐκ τῆς εὐγνωμοσύνης των.

Ἀλλὰ τότε, θὰ εἶπη τις, δικτὶ μετὰ τὸσαύτης ζήσεως ἐπεζήτησαν τιμὰς τοσοῦτον πολυδαπάνους;

Δύσκολον νὰ τὸ ἐννοήσῃ τις μὴ γνωρίζων τὴν ἀγάπην, ἣν εἶχον διὰ τὰς μικρὰς ἐκείνας πόλεις, ἐξ ὧν οὐδόλω ἐξήρχοντο. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καθ' ἣν αἱ σχέσεις ἦσαν οὐχὶ τόσον εὐκολοὶ καὶ ὁ δρίζων μᾶλλον περιορισμένος, ἡ ἀγάπη διεσκορπίζετο ἥττον ἢ σήμερον, καὶ φυσικῶς ὑπῆρχε περισσότερο διὰ τὰ μέρη ἐκείνα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐγκατελίμπανον.

Κατὰ φιλοσοφικὴν μόνον ἀφαίρεσιν οἱ στωϊκοὶ ἐπεκαλοῦντο πολῖται τῆς ὑψηλῆς, ὡς ἡμεῖς πάντες ἄνευ κόπου ἐγενόμεθα, σήμερον διὰ τῶν ταξειδίων καὶ τῶν ταχειῶν ἐκείνων συκοινωνιῶν, αἵτινες ἐνοῦσι τοὺς λαοὺς πάντας. Ὁ βίος ἡμῶν ἐξετάθη παραδόξως ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ. Ἀφίνομεν μέρος αὐτοῦ κατὰ τὰς χώρας ὡς ἐπισκεπτόμεθα· ἐννοεῖ δὲ πᾶς τις, ὅτι μένει ἐλάσσων μέρος διὰ τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἐγεννήθημεν. Ἀναγνώσαντες πολλὰ, πολλὰ δ' ἰδόντες, συγκρίνομεν οὐδὲν δὲ βλάπτει μᾶλλον τὰς ἡδονὰς, ὧν ἀπολαμβάνομεν, καὶ τὰ μέρη, ἐν οἷς κατοικοῦμεν, ὅσω τὸ σκέπτεσθαι εἰς ἡδονὰς, ὡς ἐν ὄνειρῳ μόνον εἶδομεν, ἢ εἰς μέρη, τὰ ὁποῖα δρομαίως μόνον διήλθομεν.

Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁμοίως, καθ' ἣν εὐχαριστότερον οἶκαδε ἔμενέ τις, αἱ ἀναμνήσεις πᾶσαι, αἱ συμπάθειαι ἐπὶ μίκρας μόνης πόλεως συγκεντροῦντο. Ἠγάπων δ' αὐτὴν ἐπὶ τοσοῦτον μᾶλλον, ἐφ' ὅταν αὐτὴν εἶχον μόνον πρὸς ἀγάπην· καὶ ἐκείνοι ἐπιθαῖ ἡ φιλοδοξία ὡθεὶ νὰ τὴν ἐγκαταλείπωσι, καὶ οἵτινες εἰς Ῥώμην ἐπορεύοντο τύχην ζητοῦντες, δὲν ἐλησμόνου αὐτήν. Ὁ Κικέρων, γερουσιαστὴς ὧν καὶ ὑπατικός, μετὰ συμπαθοῦς μερίμνης ἐφρόντιζε νὰ τακτοποιῇ τὰς ὑποθέσεις τῆς μικρᾶς ἰσοπόλεως, ἐξ ἧς κατήγετο ἡ οἰκογένειά του, πρὸς

τὸ πέλος· δὲ τοῦ βίου του, ἔλεγε τῷ φίλῳ του Ἀπτικῷ, δεικνύων αὐτῷ τὸ Ἄρπινον. « Ἴδου ἡ ἐμὴ καὶ ἡ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἀληθῆς πατρὶς· ἔδω ἐγεννήθημεν ἐξ ἀρχαίας οἰκογενείας· ἔδω οἱ ἐφῆστοι θεοὶ μας· καὶ αἱ ἀναμνήσεις τῶν προγόνων ἡμῶν. Βλέπετε τὴν οἰκίαν ἐκείνην; ὁ πατήρ μου κατεσκεύασεν αὐτήν καὶ ἐξῆσαν ἐν αὐτῇ, περὶ τὰ γράμματα ἐνασχολούμενος. Εἰς τὸ ἴδιον ἐκεῖνο μέρος, ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἄλλη μικροτέρα, ἀπλουστερά, ὡς ἡ τοῦ Κουρίου παρὰ τοῖς Σαβίνοις· ὁ πάππος μου κατῴκει αὐτήν, ὅτε ἐν αὐτῇ ἐγεννήθη. Ἐνεκ τούτου, ὅσκις ἐπαναβλέπω τὸν τόπον τοῦτον, ἀγνώω ὅποια μυστηριώδη αἰσθήματα διεγείρονται ἐν τῇ ψυχῇ μου, ποιοῦντά μοι, αὐτὸν ἀκριθέστερον τῶν ἄλλων πάντων. »

Κατὰ μείζονα λοιπὸν λόγον προσεκολλάτο τις συμπαθῶς τῇ ἐκτουῦ ἰσοπόλει, ὅσω μικρὰ, ὅσω ταπεινὴ καὶ ἂν ἦτο, ὅποταν οὐδέποτε ἐγκατέλιπεν αὐτήν, ὅποταν περιώρισε τὴν φιλοδοξίαν του πᾶσαν εἰς τὰ μικρὰ ἀξιώματα, ἄπερ ἠδύνατο νὰ δώσῃ αὐτῇ. Ἐπεζήτηε πᾶς τις τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν δημοτικότητα, εὐτυχῶς δὲ ὑπῆρχεν ὁ ποιῶν θόρυβον. Οἱ τῆς Ῥώμης κάτοικοι ἐγέλων εὐχαρίστως διὰ τοὺς τῶν μικρῶν πόλεων ἀρχοντας καὶ διὰ τοὺς ὑπερήφανους τρόπους, ὡς ἐλάμβανον· ἀλλὰ καὶ οὗτοι δὲν ἦσαν ἥττον ὑπερήφανοι, ὡς ὑπατοὶ, ὅποταν διήρχοντο τὰς ὁδοὺς τὴν περιπόρφυρον ἢ τὴν πλατύσημον βουλευτικὴν ἐσθῆτα φέροντες. Καὶ ὁ ἀπλούστερος *senif* τῶν αὐγουστιανῶν, δηλαδὴ εἶδος τι προέδρου φιλελήμονος ἐταιρίας, μέγα ἐνομιζέτο πρόσωπον κεκαλυμμένος ὧν διὰ τοῦ λευκοῦ ἐνδύματος καὶ ἀκολουθῶν τὸν βραδουχοῦ αὐτοῦ. Ἡ ἐπιθυμία τῆς κατοχῆς τῆς πρώτης τάξεως, τοῦ εἶναι τι πλειότερον τῶν ἄλλων, ἐπὶ τοσοῦτον ζωηρὰ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, εἶναι ἴσως ἐτι μᾶλλον εἰς τὰς μικρὰς. Αἱ σχέσεις ἐν αὐταῖς εἰσι πλειότερον ἐκταταμέναι, διὰ τοῦτο δὲ καὶ αἱ ἀποκτώμεναι διακρίσεις προξενουσι χαρὰν ἐπαιθητοτέραν, προστιθεταὶ τῇ ἡδονῇ τοῦ ἀρχεῖν ἢ εὐχαρίστησις διότι τοῦ διεγείρειν ἐν γνώσει τὴν ζυλοτυπίαν τῶν ἄλλων. Ἡ εὐχαρίστησις αὕτη ἀντὶ πολλοῦ ἐτιμάτο τότε· εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ ματαιοδοξία πληρώνει ἕδρως τὰς ἡδονὰς τῆς.

Ἡ ματαιοδοξία, ἄλλως τε, δὲν ἦτο μόνη ἡ εὐρίσκουσα τὸ συμφέρον τῆς εἰς τὰ πολιτικὰ ἀξιώματα, ἐξ ὧν ἠδύνατό τις σοβαρώτερα ὠφελήματα νὰ ἐξαγάγῃ. Τὰ ἀξιώματα ταῦτα ἦσαν διὰ τοὺς φιλοδόξους, τοὺς μεγάλας τύχας ὄνειροπο-

λοῦντας, ἢ πρώτη βαθμὴς πρὸς τιμὰς ἀξιολογωτέρας, καθότι τὸ εἶναι τινα πρῶτον ἐν τῇ ἐκτουῦ ἰσοπόλει ἐπέφερον ἐνίοτε τὸ πρωτεύειν ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ. Γνωστὸν ὅτι, ἐναντίον τῶν συνηθειῶν τῶν πλειοτέρων ἀρχαίων ἐθνῶν, ἡ Ῥώμη δὲν ἔκλεισε πώποτε τὰς πόλεις τῆς εἰς τὸν ξένον, ἀντὶ δὲ ν' ἀπομονοῦται ἐν ζυλοτύπῳ ἐθνικότητι, προσεκάλει τοῦναντίον παρ' ἐκτουῦ τὸ ἄθος τῶν νικηθέντων λαῶν. Καὶ κατ' αὐτοὺς ἐτι τοὺς πρώτους χρόνους, καθ' οὓς δυσηρεστεῖτο νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ πολιτικὸν δικαίωμα, παρεχώρει εὐχερέστερον τὸ λατινικὸν λεγόμενον δικαίωμα πρὸς τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ πλησιάσωσιν αὐτῇ. Τὸ πρῶτον δὲ προνόμιον τῶν ἀπολαμβανουσῶν τοῦ δικαίωματος τούτου πόλεων ἦτο, ὅτι πάντες οἱ ἐξασκήσαντες τὰς πρώτας λειτουργίας εἰς ἐκείνας τὰς πόλεις, ἐγίνοντο πολῖται Ῥωμαῖοι ἄμα ὡς ἐξήρχοντο τῆς ὑπηρεσίας. Κατὰ τοιοῦτόν τινα τρόπον ἡ Ῥώμη ἐπλουτίζετο διὰ παντός τοῦ τιμίου καὶ διακεκριμένου, ὅπερ εὗρίσκετο ἐν ταῖς χώραις, ὡς ὑπέταξε, τὴν τρυγὰ μὴ λαμβάνουσα· οὕτω δὲ ἐπληροῦντο παρ' αὐτῇ τὰ κενὰ τὰ ὑπὸ τῶν πολέμων ἐπιφερόμενα, ἀντὶ δὲ τῶν σβεννυμένων ἀρχαίων οἰκογενειῶν, νέαι οἰκογένειαι ἤρχοντο ἀκταπαύστως, ὅπως ἀνανεώσωσι τὸν κατεσκληκότα ἐκεῖνον κορμόν.

Κατὰ τὰ τέλη τῆς δημοκρατίας, οἱ Ἴταλοὶ ἐπλήρουν τὴν γερουσίαν. Τοῦ δὲ Ἀντωνίου, ἐν τῇ τοῦ παλαιῦ Ῥωμαίου ἀγερωχίᾳ του, περιγελάσαντός ποτε τὸν Οὐκάβιον, οὕτινος ἡ μήτηρ ἦτο ἐξ Ἀρκίας· « Θὰ ἔλεγε τις, ἀπεκρίθη ὁ Κικέρων, ὅτι ὁμιλεῖ περὶ τῶν Γράλλων ἢ τῆς Ἐφέσου. Βλέπετε μετὰ πόσης περιφρονήσεως ὁμιλεῖ περὶ τῶν κατὰ τὰς ἰσοπόλεις γεννηθέντων, δηλαδὴ περὶ πάντων σχεδὸν τῶν γερουσιαστῶν! διότι ὅποσοι εἶναι οἱ ἐκ Ῥώμης; »

Γερουσιασταὶ, καθ' αὐτὸ Ῥωμαῖοι, ἦσαν ἐτι ὀλιγώτεροι ὑπὸ τὴν αὐτοκρατορίαν. Ἡ ἀπόλυτος ἐξουσία εἶναι ἐν τῇ ἐκτουῦ φύσει μέγας ἰσοπεδωτής· ἐκ τοῦ ὕψους, ἐν ᾧ ἐνδιδρύεται, οὐδεμίαν πλέον διακρίνει διαφορὰν μεταξὺ πάντων τῶν ὑποτεταγμένων αὐτῇ· αἱ διακρίσεις τῇ ἀπαρέσκουσι, ζητεῖ δὲ πάντοτε νὰ ἐπιβάλλῃ παντοῖω τρόπῳ τὴν ἰσότητα ἐν τῇ ὑπακοῇ. Πρὸς τοῦτο ἔτεινεν ἡ Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία, καὶ πρὸς τοῦτο τείνουσι πᾶσαι αἱ δεσποτικαὶ κυβερνήσεις, ὁ κόσμος δ' ὠφελήθη· διότι, ἀρεσκομένων τῶν αὐτοκρατόρων κατὰ τὸν αὐτὸν νὰ μεταχειρίζωνται τρόπον τοῦς ὑπηκόους των πάντας, τὰ προνόμια κατ' ἑ-

λίγον ἐμηνείσθησαν, δὲν ὑπῆρξε δὲ εἰς τὸ ἐξῆς ἀπαραίτητος ἢ ἐκ Ῥώμης ἢ ἐκ τῶν περιχώρων ἀπ' εὐθείας καταγωγῆ, ἢ ἀνέληθ' ἰσὶς εἰς τὰ πρῶτα ἀξιώματα.

Ἡ δημοκρατία ἀφῆκε τοὺς Ἰταλοὺς νὰ εἰσέλθωσιν ἐν τῇ γερουσίᾳ ἢ δὲ αὐτοκρατορία ἐδέχθη καὶ τοὺς ἐπαρχιώτας. Οὐδὲν ἐκόλυε τοὺς υἱοὺς τῶν δυνάμεων τῶν μικρῶν πόλεων, ἐν οἷα θῆποτε καὶ ἂν ἐγεννήθησαν χώρα, μεγάλας νὰ συλλαμβάνωσιν ἐλπίδας· οἱ αἰσθανόμενοι δὲ τὴν φιλοδοξίαν ἐν ἑαυτοῖς καὶ τὴν ἀξίαν νὰ προοδεύσωσι πλεονέκτερον τῶν πατέρων αὐτῶν, ἠδύνατο νὰ δοκιμάσωσι συχνάκις δὲ ἐπετύγγανον. Συννοοῦντο ταχέως εἰς τὰς λεγεῶνας, προπάντων ἐὰν ἀνῆκον εἰς ἀρχαίας καὶ ὑποληπτομένας οἰκογενεῖας· ἀνδρεῖοι δὲ ὄντες καὶ εὐφρεῖς, ἀπέκτων τὴν στρατιωτικὴν δημοκρατίαν, ἐξ ἧς ἐπέβησαν εἰς τὰς πολιτικὰς ἢ οικονομικὰς λειτουργίας· ἐπίτροποι procuratores τοῦ Καίσαρος ἐγίνοντο ἢ εἰσῆρχοντο ἐν τῇ τῶν ἐπαρχιῶν διοικήσει. Οὕτω ὁ Νόνιος Βάλβος ἐκεῖνος, ὁ πληρώσας τὸ Ἡράκλειον ἐξ ἐπιγραφῶν καὶ ἀγχαλμάτων, διώκησε τὴν Κρήτην καὶ τὴν Κυρηναικίαν. Οἱ εὐτυχέστεροι ἐπετύγγανον τῆς ὑπατείας, ὡς ὁ Ἀγρικόλας, ὅστις ἐκ τῆς ἀποικίας τοῦ Φρεῖου (Frejus) κατήγετο· ὑπῆρξαν δὲ οἱ καὶ αὐτοκράτορες γενόμενοι, ὡς ὁ ἐξ Ἰσπανίας Τραϊανός.

Πάντα τ' ἀνωτέρω βοηθοῦσι νὰ ἐννοήσωμεν ὁ πόσον ἐπεζητοῦντο τὰ ἀξιώματα κατὰ τὰς ἰσοπόλεις, ἅτινα λαμβάνων τις ὑπ' ὄψιν, ἀπορεῖ ὀλιγώτερον βλέπων, ὅτι ἐν Πομπηίᾳ, λόγου χάριν, αἱ ἐκλογαὶ ἐγίνοντο πρόξενοι σκηνῶν ἐπὶ τοσοῦτο ζῶντων ὁ δὲ θρίαμβος τοῦ Ὀλκονίου ἢ τοῦ Πάνσα ὡς μέγα ἐθεωρεῖτο σύμβημα, περὶ οὗ ἐπὶ πολὺ ὠμίλου ἐν τῇ μικροπόλει. Πανταχοῦ τοιοῦτοτρόπως συνέβαινε, καὶ, δυνατὸν εἰπεῖν, ἢ ἐκλογὴ τῶν ἀρχῶν, αἱ ἀποφάσεις τῶν δεκαδάρχων, αἱ ὑποθέσεις τῆς πόλεως, εἶχον πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον ἐν τῷ ἐπαρχιακῷ βίῳ.

Δυστυχῶς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο καθίσταται μετ' οὐ πολὺ ὀλίγον κατ' ὀλίγον μικρότερον. Καθ' ἣν στιγμὴν ἢ Πομπηία ἀφαντος γίνεται, ὁ τῶν ἰσοπόλεων θεσμὸς ὑπάρχει ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ λαμπρότητι, πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐκ διαφόρων δυνατὰί τις σημείων νὰ προσιθῆται τὴν μέλλουσαν παρακμὴν. Ὁ τῆς Μαλάκας νόμος προβλέπει τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν δὲν ἤθελον ὑποψήφιοι παρουσιασθῆναι διὰ τὴν ἀγρονομίαν καὶ δημοκρατίαν, καὶ καθ' ἣν πρόκειται νὰ καταδικασθῶσιν οἱ πλούσιοι,

ἵνα, ἀκουσίως ἑαυτῶν, ἀρχόντες γίγωσιν. Ἡρχίζον ὅθεν νὰ εὐρίσκωσιν ἐπαρχεῖς κατὰ τὴν τῆς ὑπουργίας ἐκείνας, καὶ κατανοεῖ τις εὐκόλως, ἐκ τοῦ τόνου ἐπιταφίων τινῶν, ὅτι πόσω ἐπεβαρύνοντο, ὅσω καὶ ἐτιμῶντο (omnibus honoribus atque oneribus in republica sua functus).

Αἱ πόλεις μανιωδῶς ἠρέσκοντο εἰς τὰς ἐορτάς, κατέστρεφον δὲ τοὺς ἑαυτῶν ἀρχόντας διὰ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν, συγκαταστρεφόμενοι, εἰ μὴ ἐπῆρκον τὰ βαλάντια τῶν ἀρχόντων νὰ διδώσιν αὐταῖς, ὅτι ἤθελον ποθῆσαι. Διὰ τῶν ἀσωτειῶν τῶν καὶ τῶν σπαταλῶν ἐπέσυρον ἐφ' ἑαυτὰς τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ Καίσαρος, ὅστις ἠναγκάζετο νὰ παρεμβαίη εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν, ἵνα τὰς προστατεύσῃ κατὰ τῶν ὁρμῶν καὶ τῆς παραφροσύνης αὐτῶν.

Ἀπὸ τοῦ Γρικνου, οἱ αὐτοκράτορες ἀναμίγνυνται μᾶλλον τῇ τῶν ἰσοπόλεων διοικήσει, ὅπερ ἦτο εὐεργέτημα κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν, ἐπιδιορθούντων πολλὰς καταχρήσεις, ἀλλ' ἦτο κίνδυνος μέγας διὰ τὸ μέλλον. Ἡ κεντρικὴ ἐξουσία εἶναι φύσει ὀρυκτικὴ, ἔτοιμος πρὸς εἰσβολὴν, προσκαλῶν δὲ τις αὐτὴν ἀνοήτως παρ' ἑαυτῶν, ὀφείλει καὶ νὰ ὑπομείνῃ νὰ μὴ ἀρχῇ πλέον αὐτός. Οἱ αὐτοκράτορες ἤρξαντο ἐμποδίζοντας τὰς ἐορτάς καὶ τὴν ἐπιχειρήσιν ἔργων μεγάλων ἀνευ τῆς ἀδείας τῶν, ἵνα δὲ δυνάμεις τις προσφέρῃ μονομάχων θέαμα, λιθοστρώσῃ μίαν ὁδὸν ἢ ἐπανοικοδομήσῃ ναὸν, ὄφειλε πρὸς τὸν Καίσαρα ν' ἀποταθῆ. Οἱ αὐτοκράτορες ἀπέστειλαν κατόπιν ἐπιθεωρητὰς (curatores) ἐπιφορτισμένους τὴν ἐπίβλεψιν τῶν δαπανῶν διὰ τοὺς οἰκοδομώμενους ναοὺς καὶ τὴν τακτοποίησιν τῶν περιπελεγμένων οικονομικῶν τῶν πόλεων. Οἱ ἐπιθεωρητὰς οὗτοι ἐγένοντο ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπίσημα πρόσωπα, ἐνώπιον τῶν ὁποίων αἱ ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῆς πόλεως ἀρχαὶ ἐμηνείσθησαν. Μετ' οὐ πολὺ δὲ αἱ τοῦ λαοῦ ἐκλογαὶ καταργήθησαν κατὰ τὰς ἰσοπόλεις, ἐν αἷς ἐπαισητοτέρα ἐγένετο ἡ ἐνέργεια τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας. Ὁ ἰδιαίτερος τῶν ἰσοπόλεων βίος ἐπαύσατο, ἰσραρχία δὲ ἐμβριθῆς ὑπαλλήλων ἐπῆλθε φέρουσα μετ' ἑαυτῆς τὴν αὐτοκρατορικὴν ἐξουσίαν μέχρι τῶν ἀφανστερώων κωμοπόλεων.

Ἰπῆρξε δὲ τοῦτο μεγάλη διὰ τὸν κόσμον δυστυχία καὶ μάλιστα διὰ τοὺς αὐτοκράτορας. Ἡ ἀπόλυτος ἐξουσία, καταναλίσκει πολλοὺς ἀνδρας, πκράγει δ' ὀλιγίστους. Ἰνα δὲ σχηματισθῶσιν οὗτοι ἔχουσιν ἀνάγκην κέντρου ἐλευθεριωτέρου, διότι

ἢ ψυχὴ δὲν ἐνισχύεται, τὸ πνεῦμα δὲν ἐπεκτείνεται, δὲν ἀποκτᾷ ὁ ἀνὴρ τὴν ἑαυτοῦ ἀξίαν, εἰμὴ ὅπότεν αἰσθάνηται ἔχων πλήρη τὴν εὐθύνην τῶν πράξεών του. Ἀπ' ἐναντίας, ὡς τις τὸ ὄργανον μόνον ζήνης θελήσει, δὲν ζητεῖ πλέον ἄλλην ἀρετὴν ν' ἀποκτήσῃ, ἢ τὴν ὑπακοήν, ἄλλο προτέρημα, ἢ τὴν τάξιν. Αἱ καταργουσαί πᾶσαν προσωπικὴν πρωτοβουλίαν κυβερνήσεις ὑπαλλήλους μόνον παράγουσιν, ὅπερ δὲν ἀρκεῖ νὰ σώσῃ αὐτάς. Ἡ Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία διετηρήθη ἐπὶ τοσοῦτο μ' ὅλας τὰς τόσας τῆς καταστροφῆς αἰτίας, διὰ τῆς ἀφθονίας ἐκείνης τῶν νέων ἀνδρῶν, οὓς τῇ ἐχορήγουν ἀδιαλείπτως αἱ ἐπαρχαί, οἱ δ' ἄνδρες οὗτοι ἦσαν τὰ μείναντα λείψανα τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἰσοπόλεων, ἦσαν αἱ ἐκλογικαὶ ἐκείναι σκιᾶι, αἱ ἐν ποτηρίῳ τρικυμίας, ἐκείναι ἀξιοκώπων οἱ εὐφρεῖς τῆς Ῥώμης. Ἐν τῷ σκότει τῶν μικρῶν αὐτῶν πόλεων καὶ ὑπὸ ἐλευθέρους θεσμοὺς ἐγυμνάζοντο κατὰ τὰς ἀρετάς, ἀξιοκώπων βραδύτερον νὰ ἐξασκήσωσιν ἐπὶ ἄλλου θεάτρου, καὶ κατ' οὐδὲν ἄπορον ἐὰν, τῆς ἀνεξαρτησίας ταύτης ἀπολεσθείσης, ἐγένοντο οὗτοι σπανιότεροι. Ἰνα πλάσῃ τις δυνάμεις ζώσας πρὸς ἀντίδρασιν κοινῶν κινδύνων καὶ ἵνα ἀντιρούσῃ προσβολὰς βραδύρων, κατ' οὐδὲν ὀφείλει αὐτὸν ἢ κατασκευὴ τῶν μεγάλων ἐκείνων καὶ τακτικῶν μηχανῶν, αἵτινες τὰ ὄμματα θέλγουσι διὰ τῆς φαινομένης ἀπλότητος τῶν ἐλατηρίων καὶ τῆς ἐπιδεξιοῦ συναρμογῆς τῶν τροχιῶν, καθ' ἃς ἢ χεῖρ ἐνὸς μόνου δίδει τὴν κίνησιν, καθ' ἃς αἱ θελήσεις πᾶσαι τακτοποιοῦνται κατὰ μίαν θέλησιν.

Βεβαιοτέρου μέσου πρὸς ἀπώλειαν ἐνὸς κράτους εἶναι ἢ κατὰ τ' ἄνω συγκέντρωσις αὐτοῦ· ἢ Ῥωμαϊκὴ αὐτοκρατορία ἐπλήγη ἀπ' ἑαυτῆς ὀλεθριώτατα, καταστρέψασα τὰς τελευταίας ἐλευθερίας τῶν ἰσοπόλεων τῆς.

Κ. Ι. ΠΑΠΗΑΖΟΓΛΟΥΣ.

(Τ Ε Λ Ο Σ.)

ΚΥΝΗΓΙΟΝ ΕΛΕΦΑΝΤΩΝ.

(Ἐκ τῶν τοῦ Alexandre Dumas.) (1)

Δ'.

— Ἀπομακρυνθέντες τέταρτον λεύγη ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοῦ συμβάντος ἐκείνου, ἐξηκολούθησεν ὁ

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδίου 86.

Ὁράτιος, εἰσῆλθοντες εἰς φυτεῖαν καφφέ. Τὸ μέρος δ' ἐκεῖνο ἐξελέγη διὰ πρῶτον σταθμόν.

Οἰκοδομὴ τις μεγάλη ὑψοῦτο ἐν τῷ μέσῳ τῆς φυτείας.

Ἐπλησιάσαμεν πρὸς αὐτὴν ἐφαίνετο ἐρημος.

Ὁ ὁδηγὸς ἡμῶν ἐχειροκρότησεν, ὡς πράττει τις εἰς τὰ θεάτρα τῶν Παρισίων, καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν Opéra — Comique.

Μαῦρος πάραυτα ἐξῆλθε.

« — Εἰς ποῖον ἀνήκει ἡ οἰκία ; ἠρώτησεν ὁ σὶρ Williams.

« — Εἰς τὸν σὶρ Andrews. « — εἶναι οἰκαδὲς ;

« — Ὀχι. — Ἐτοίμασον ἡμῖν τὸ πρόγευμα.

« — Ἐπιθυμοῦσι τι, ἐν τῷ μεταξῷ, οἱ κύριοι ;

« — Θέλομεν λάβει ποτήριον μαδέρας ἢ ξερῆς.

Εἰσῆλθοντες ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ διεμείναμεν μέχρι τῆς ἐπύριον διατάττοντες ὡς ἂν ἡμεῖς οἰκαδὲς.

Ἡμεῖς, ὡς εἶπον, ἕνδεκα κύριοι καὶ ἐπέκεινα τῶν πενήτηκοντα ὑπηρετῶν.

Ἐπίομεν, ἐφάγομεν, ἐπὶ καθρῶν σινδωνῶν ἐκοιμήθημεν, καὶ ἀνεχωρήσαμεν τὴν ἐπαύριον.

Οὐδεὶς δ' ἡμῶν ἐγνώριζε τὸν ἰδιοκτήτην.

Οὕτω πως ἐνεργεῖται ἡ φιλοξενία εἰς Κεϋλάνην.

Εἰς ἀπόστασιν τετάρτου λεύγης ἀπὸ τῆς φυτείας, ἡ τοποθεσία ἀλλάσσει ὄψιν, καθ' ὅσον δὲ ὀδεῖ τις διὰ μέσου τῶν λοχμῶν, (jungles) ἢ θερμοκρασία δροσίζεται καὶ ἤθελεν ἐκλάβει τις τοῦτο ὡς εὐρωπαϊκὸν κλίμα. Τῷ ὄντι, εὐρίσκειται τις ἐπτά ἢ ὀκτὼ χιλιάδας πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης.

Δὲν ἐμείνομεν εἰς Nuera — Ellia, εἰμὴ ὅπως προγευμάτισαμεν, καὶ ἀνεχωρήσαμεν ἀκολούθως διεθυνόμενοι πρὸς Eléphants-Plain, ὀδεύοντες πάντοτε διὰ μέσου τῶν λοχμῶν.

Ἡ ὁδὸς ὠραία· ὀδεύουσι δὲ τρεῖς κατὰ μέτρον καὶ ἐπὶ ἐδάφους ἐξ ἐρυθροπλίνθων τῆς αὐτῆς οὐσίας με ἐκείνας ἀξιοκώπων τι ἐξερχόμενος τοῦ Κολόμβου.

Ἀφικθέντες εἰς Eléphants-Plain, εὗραμεν μικρὸν ὄμιλον πέντε ἢ ἕξ κυνηγῶν ἐκεῖ ἐλθόντων νὰ κυνηγῶσιν τὴν ἀλκὴν.

Μεγάλῃ ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ ἡμῶν ἰδόντων αὐτούς· διότι ἀμελήσαντες νὰ προσλάβωμεν τροφὰς ἀπὸ τὴν Nuera-Ellia, μόνην ἐλπίδα εἶχομεν εἰς τοῦτους, οὓς πρῶτον ἐνετυχάνομεν, ἵνα ἀδελφικῶς μετ' ἡμῶν διαμοιρασθῶσιν, ἐὰν εἶχον ζωοτροφία.

Πλὴν καὶ οὗτοι, δυστυχῶς, τὰς εἶχον τελειώσει.

Ἡ φυτεία τοῦ σὶρ Andrews, καὶ ὁ τρόπος μετ' ὃν ἐφέρθημεν μᾶς εἶχε καταστήσει ἀμερῆτους.

ἀλλ' ἐκεῖ ἐντὶ πάσης οἰκοδομῆς ξενοδοχείου, ὅ-
πῃρ γε μόνον παράπηγμά τι ἐγειγερμένον δι' ἐ-
ξόδων τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸ ὁποῖον σταματώ-
σιν οἱ ὀδοιπόροι· αἱ καλύβαι δ' αὐταὶ κατασκευά-
ζονται διὰ ξηρῶν φύλλων κορύφων, ἐξ ὧν τριά-
κοντα ἐξαρκούσι πρὸς σχηματισμὸν καλύβης, ἐν
δὲ πρὸς κατασκευὴν θύρας.

Ἦναγκάσθημεν ὅθεν νὰ δειπνήσωμεν μὲ τὰ λει-
ψανα διπύρων ἅτινα εἶχομεν προσλάβει. Σχε-
δὸν ἐλυπούμην ὅτι ἠλευθέρωσα τὸν πίθηκόν μου·
ἦτο νέος, καὶ ἐπομένως θὰ ἦτο καὶ τρυφερός,
καὶ ὁμολογῶ ὅτι, μ' ὕλην τὴν ἀπαίτησίν του ὅτι
εἶναι ὁμοίος μου ἢ κατὰ τι σχεδὸν, ἤθελον κα-
ταφάγει αὐτὸν καὶ μέχρι τῶν κοκκῶν του ἐάν
ἦδυνάμην.

Πρὸς ἐπίμετρον δὲ χαρὰς, διαρκούσης ὕλης τῆς
νυκτὸς ἐθρόντα, καὶ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἤρ-
χισε τρομερὰ καταιγίς.

Ἄ! ἀγαπητέ μοι οὐδερμίαν ἰδέαν ἔχετε καται-
γίδος ὑπὸ τοὺς τροπικούς!

Ἐνθυμεῖσθε τ' ὄνομα τοῦ τυράννου ἐκείνου —
ἐγὼ δὲν τὸ ἐνθυμούμαι πλέον, ἀλλ' ὑμεῖς πρέπει
νὰ τὸ γνωρίζητε, ὡς δεινὸς περὶ τὰ τοιαῦτα —
ἐκείνου τοῦ τυράννου, λέγω, τοῦ κατασκευάσαν-
τος γέφυραν ἀπὸ δρεΐχαλκον καὶ ἄρμα χάλκινον
καὶ μιμουμένου τὸν κρότον τῆς βροντῆς ὁσαύτως
ἄρματαηλατῶν διήρχετο ἐπ' ἐκείνης τῆς γαφύ-
ρας, καὶ ὅντινα ὁ Ζεὺς ἐκεραυνοβόλησεν, ἤπερ
ἀποδεικνύει, ἐκ μέρους τοῦ κυριάρχου τοῦ Ὀ-
λύμπου, τὸ λίαν εὐερέθιστον αὐτοῦ; Φαντά-
σθητε δὲ τὸν θαρσαλέον ἐκείνον ἐκτελοῦντα, ἐπὶ
πέντε ἢ ἑξ ὥρας, τὸν περίπατόν του εἰκοσι πέντε
πόδας ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μας, καὶ τότε μόνον
δύνασθε νὰ συλλάβητε ἰδέαν τινὰ τῆς νυκτὸς ἣν
διήλθομεν.

Οἱ κύνες καὶ οἱ ἵπποι ἡμῶν ἦσαν, οἱ μὲν εἰς
τὰ δεξιά οἱ δὲ εἰς τὰ ἀριστερά μας· καὶ οἱ μὲν
πρῶτοι ὑλάκτου, οἱ δὲ ἔχραμέτιζον ποδοβολοῦν-
τες. Οὐδεὶς ἡμῶν, καθ' ὅλην τὴν νύκτα, ἐκλείσεν
ὀφθαλμόν.

Τὴν δὲ πρῶταν, ἢ στέρησις ὕπνου καὶ ἢ πείνα
εἶχε καταστήσει ἡμᾶς λυσσαμένους· ἀπεφασίσα-
μεν ὅθεν νὰ κυνηγήσωμεν, ὅχι πλέον πρὸς εὐχα-
ρίστησιν, ἀλλὰ πρὸς τροφήν ἡμῶν.

Ἐπομένως λαβόντες ἐπ' ὤμων τὰ πυροβόλα,
τὰς δὲ κυνηγητικὰς μαχαίρας ἀνὰ χεῖρας ἔχον-
τες, ἀπελύσαμεν τοὺς κύνες, ὀθίσαντες τοὺς
μαζύρους ἐντὸς τῶν λοχμῶν, καὶ μετὰ τούτους
εἰσῆλθομεν καὶ ἡμεῖς.

Οἱ πάντες εἴμεθα πεζοί· ἡ λόχη σχηματί-
ζει θαμνῶνα τόσο πυκνόν, ὥστε ἀδύνατον ἀπο-
βαίνει νὰ εἰσχωρήσῃ τις ἀμέσως.

Ἐκυνηγοῦμεν ταῦτοχρόνως μὲ ἀγγλικὸς κύν-
νας καὶ μὲ λαγωνικοὺς τῆς Ἀφρικῆς.

Μετὰ παρέλευσιν πέντε λεπτῶν; οἱ ἀγγλικοὶ
κύνες ἤρχισαν ὑλάκτου, χωρὶς ὅμως νὰ κινη-
θῶσιν ἐκ τῆς θέσεώς των. Δῆλον ὅθεν, ὅτι τὸ
ζῶον εἴτε δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν φω-
λεάν του καὶ ἀνθίστατο, εἴτε ὅτι κατελήφθη καὶ
συνελήφθη ἐκ τῶν ὠτίων ὑπὸ τῶν κυνῶν πρὸ
τοῦ νὰ λάβῃ καιρὸν νὰ φύγῃ.

Οἱ κύνες ἀπετέλουν δεινὸν θύροβον.

Ἡ σκηνή, οἰαδῆποτε καὶ ἂν ἦτο, καὶ οἰοιδῆ-
ποτε καὶ ἂν ἦσαν οἱ ὑποκριταί, ἐλάμβανε χώραν
εἰκοσι βήματα μακρὰν ἐμοῦ.

« — Προφυλάχθητε! ἀνέκραξεν ὁ σὶρ Wil-
liams, ἰδοὺ μία τίγρις, »

Ὁμολογῶ ὅτι ἡ προειδοποίησις μ' ἐκάρφωσεν
εἰς τὴν θέσιν μου. Εἶχον ἀκούσει περὶ τῶν τίγρεων
τὰς ἐπισφαλεστέρας διηγήσεις. Ἐπὶ τινὰ στιγμήν,
ὅθεν, ἐδίστασα. Πλὴν πάραυτα ἠκροάσθη τὰ
βήματα τῶν ὀπαδῶν μου, προχωροῦντων ἐντὸς
τῆς λόχμης καὶ ἀνοιγόντων διὰ τῶν κυ-
νηγητικῶν των μαχαίρων. Ἦδυνάμην κάλλιστα
μετ' αὐτοῦ νὰ φθάσω ὅτε ὁ κίνδυνος θὰ διεσκε-
δάξεται. Τίς εἶδε, τίς ἤθελεν εἰπεῖ ὅτι ἤμην πλη-
σιεστον αὐτῶν τοῦ θηρίου; Οὐδεὶς.

Ἄλλ' ὅμως γνωρίζετε τὸν χαρακτήρα μου. Μό-
λις αἱ ἀντιφατικαὶ αὐταὶ ἰδέαι, ταχέως ὡς ἀστρα-
παί, διεστρώθησαν ἐν τῷ πνεύματί μου, καὶ πά-
ραυτα ὁ ἰδρὸς τῆς αἰσχύνης ἀνέβη ἐπὶ τοῦ μετώ-
που μου, ὥστε ἀνεφώνησα ὡς ὁ Ἑρρίκος ὁ Δ'.

« — Ἄ! σκέλεθρον, τρέμεις; Ἔστω, θὰ σὲ
κάμω νὰ τρέμῃς τοῦλάχιστον ἐλλόγως, καὶ ἐρρί-
φθην πρὸς τὰ πρόσω ἵνα πρῶτος φθάσω. Ἦμην
δέκα βήματα μακρὰν τοῦ θηρίου καὶ τῶν κυνῶν
καὶ μ' ὅλα ταῦτα δὲν ἐγνωρίζον ὅ,τι συνέβαινε.
Ἄλλως, αἱ ὑλακαὶ ἠδύναντο νὰ μὲ πείσωσιν ὅτι
ἤμην εἰς μακροτέραν ἀπόστασιν ἀπ' ἐκείνης ἣν
μ' ἐχώριζε τῆς τίγριδος.

Πάραυτα εὐρέθην ἐνώπιόν της.

Ἐκινήθη ὅπως ῥίφθῃ κατ' ἐμοῦ· εὐτυχῶς ὅμως,
δύο μεγάλοι λαγωνικοὶ τὴν ἐκράτουν, ὁ μὲν εἰς
ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ, ὁ δ' ἕτερος ἀπὸ τοῦ οὐς, καὶ
προσκεκολλημένοι ἐπὶ τοῦ σώματός της, προφυ-
λαττόμενοι δὲ ἀπὸ τῶν προσβολῶν της, ἐμπόδι-
ζον αὐτὴν νὰ κινηθῇ.

Τρεῖς ἢ τέσσαρες ἄλλοι λαγωνικοὶ, τὴν εἶχον

καταλάβει ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ σώματός της.

Οἱ δὲ ἀγγλικοὶ κύνες, συνθηροισμένοι καὶ συνο-
θούμενοι οἱ μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, ὑλάκτου δέκα βή-
ματα ὀπισθὲν της.

Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ αἱ φωναὶ μ' εἶχον ἀπατήσαι
καὶ ἐνόμιζον ὅτι εὐρισκόμην πολὺ μακροτέρων
τοῦ θηρίου, ἢ ὅτι ἤμην πραγματικῶς οἱ λαγωνι-
κοὶ δὲν ὑλάκτου ποσῶς.

Εὐρισκόμην ὅθεν κατὰ πρόσωπον τοῦ θηρίου.

Ἦτο δὲ τοῦτο, (chillor) αἰλουρόπαρδος (ja-
guar) ἐκ τῶν μεγαλύτερων.

Ἡ κεφαλὴ της, ἤσπινος τὸ δέρμα ἦτο πρὸς τὰ
ὀπισθεν συρμένον ὑπὸ τοῦ δήγματος τῶν δύο λα-
γωνικῶν, ἐστρέφετο πρὸς με, ὡς ἂν τὸ θηρίον εἶ-
χεν ἐκμαντεύσει ὅτι ἀπὸ μέρος τοῦ ἀνθρώπου
προήρχετο ὁ μεγαλύτερός του κίνδυνος.

Οἱ ὑπόζυθοι ὀφθαλμοὶ της ἔλαμπον ὡς δύο
ἀνημμένοι ἀνθρακίς, λυσσώδη; δὲ σίελος ἐξέβεν
ἐκ τοῦ ἡμισηνεφγμένου στόματός της, δεικνύοντος
διπλὴν σειρὰν λευκῶν καὶ ὀξέων ὀδόντων. Ἦρχι-
σα προσηλθὼν τὸ βλέμμα μου ἐπὶ τοῦ ἰδικοῦ της.

Ἐγνωρίζον δὲ, ὅτι καθ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἔχει
τὸ θάρρος νὰ προσηλώσῃ τὸ βλέμμα του ἐπὶ
τοῦ λέοντος, τῆς τίγριδος, τοῦ πάνθηρος τῆς αἰ-
λουροπάρδου, τὸ θάρρος τοῦτο ἐπιβάλλει φόβον
εἰς τὸ θηρίον, ὅσον θηριῶδες καὶ ἂν εἶναι.

Πλὴν ἐὰν ὁ παραμικρότερος δυσταχυμὸς ἐπι-
φανῇ ἐν τῷ βλέμματι τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν τὸ
βλέμμα τοῦτο ταλαντεύηται καὶ ἀποστρέφηται,
ὁ ἄνθρωπος ἀπώλλεται! διὰ μίαν τὴν θηρίον ὀρμῆν
ἐπ' αὐτοῦ, δι' ἐνὸς δήγματος; ὁ ἄνθρωπος ἀπο-
θνήσκει.

Ἐκτὸς τούτου, ἤρκει νὰ φωνάζω καὶ εἶχον
βοήθειαν.

Ἦδυνάμην νὰ κενώσω τὸ πυροβόλόν μου καὶ
νὰ θραύσω τὴν κεφαλὴν τῆς αἰλουροπάρδου διὰ
μιά; βολῆς; ἤμην δὲ ἀρκούντως βέβαιος διὰ τὴν
βολὴν μου, ὥστε νὰ μὴ φανεύσω ἢ κἂν νὰ πλη-
γώσω τοὺς κύνες· ἀλλ' ἐγνωρίζον ὅτι κυνηγοί
τινες περιφρονούσι τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ νὰ φε-
νεύσῃ τις τὴν αἰλουροπάρδον, ἀποτελειοῦσι δὲ
ταύτην ἐμπηγνύοντες ἀπλούστατα τὴν κυνηγε-
τικὴν των μαχαίραν ἐντὸς τοῦ ὤμου.

Ἐκράτουν εἰς χεῖρας τὴν κυνηγητικὴν μου μά-
χαίραν διὰ καὶ διευθύνθη κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν
αἰλουροπάρδον, χωρὶς οὐδὲ στιγμήν ν' ἀποστρέψω
τὸ βλέμμα μου ἀπ' αὐτῆς; εἶτα, μὲ τὴν γαλήνην
ἐκείνην, ἣτις χαρακτήρ μου ἴδιος γίνεται ἀπαξ ἀφ'
οὗ ἀπεφασίσα τι, ἐγονυπέτησα κατὰ γῆς καὶ ἐνέ-

πηξα τὴν κυνηγητικὴν μου μαχαίραν μέχρι τῆς
λαβῆς εἰς τὸν λαγῶνα τοῦ ὤμου.

Τὸ δὲ θηρίον τοιοῦτον βίαιον κίνημα ἔκαμεν,
ὥστε μοὶ ἀπέσπασε τὴν μαχαίραν ἐκ τῆς χειρός,
πλὴν ἐγὼ ἐρρίφθην πάραυτα εἰς τὸ ἀπέναντι
μέρος.

Ἡ αἰλουροπάρδος ὄρμησε, κρατουμένη πλὴν
πάντοτε ὑπὸ τῶν δύο λαγωνικῶν, καὶ ἐκυλίσθη,
ὀμοῦ μὲ αὐτοὺς, τέσσαρα βήματα μακρὰν τοῦ
μέρους ἐνθα τὴν εἶχον κτυπήσει.

Ἐλαβον ἀκολούθως τὸ πυροβόλον ἐκ τῶν ὤ-
μων καὶ ὤπλισα ταχέως τὰς δύο μου κάννας ἵνα
εἶμαι ἕτοιμος διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον.

Ἄλλ' αἱ λαγωνικαὶ δὲν εἶχον ἐγκαταλείψῃ τὸ
θηρίον, τὸ ὁποῖον ἦτο πάντοτε δέσιμον καὶ εἶχε
δῶδεκα ἕως δεκαπέντε δακτύλους σιδήρου ἐντὸς
τοῦ σώματός του.

Ἀναμφιλέκτως δὲ ἡ αἰχμὴ τῆς μαχαίρας προσ-
έβλεπε τὴν καρδίαν, καθότι στιγμιαία ὑπῆρξεν ἡ
ἀγωνία.

Ἡ αἰλουροπάρδος, αἱματόφυρτος, ἐκυλίσθη, δις
ἢ τρίς, ἐφ' ἑαυτῆς, καταξασχίσασα διὰ τῶν ὀνό-
χων ἕνα τῶν λαγωνικῶν τὸν εὐρεθέντα ὑπὸ τοῦς
πόδας της, ὥστε ὅμως δὲν ἀφῆκεν αὐτὴν τὸ πα-
ράπαν.

Οἱ ἀγγλικοὶ δὲ κύνες βλέποντες τὸ ζῶον πλη-
γωμένον ἔλαβον μέρος καὶ αὐτοί.

Καθ' ὅν δὲ καιρὸν οἱ ἄλλοι κυνηγοὶ ἔρθηγον
πλευσίον μου, ἠγομένων αὐτῶν τοῦ σὶρ Williams
ἢ αἰλουροπάρδος εἶχε γίνεαι ἄφαντος ὑπὸ σωρὸν
κινούμενον καὶ βοῶντα κεχρωματισμένον δὲ ποι-
κιλοσιδῶς.

Ὁ σὶρ Williams λαβὼν τὴν μαστιγὰ του, ἤρ-
χισε κτυπῶν ἐπ' ἐκείνης τῆς ἀμόρφου πυραμίδος
τῆς ὁμοιοζούσης πολυκέρω ζῶω, οἱ δὲ κύνες ἀ-
πεσφύρησαν καὶ ἀφῆκον ἐλευθέραν τὴν αἰλουρο-
πάρδον.

Ὡς δὲ φαίνεται, διὰ τῶν ἀγῶνων της, κατόρ-
θωσεν ἵνα ἡ μαχαίρα ἐξέλθῃ τοῦ στήθους κατὰ
τὰ τρία τέταρτα.

« Εἰς ποῖον ἀνήκει ἡ μαχαίρα; ἠρώτησεν ὁ
σὶρ Williams, ἀποσπῶν αὐτὴν ἐκ τῆς πληγῆς.

« — Εἰς ἐμὲ, σὶρ, ἀπεκρίθη. — Εὐγὼς διὰ
πρῶτην φοράν.

« — Συγχωρήσατε ὅμως τὰ σφάλματα τοῦ
κυνηγοῦ.

Ἐσπόγγισα τὴν κυνηγητικὴν μου μαχαίραν διὰ
τοῦ μανδύλιου καὶ ἀπέθεσα αὐτὴν ἐντὸς τῆς θή-
κης.

Ταῦτα δὲ πάντα διεπράχθησαν μετὰ τοιαύτην ἀπλότητα, ὥστε ἐπέσυρα ὁμοθυμαδὸν τοὺς ἐπαίνοους τῆς ὀλομελείας.

— ὦ! μὴ ἀμφισβῆσαι, ἀν σὺ εἶσαι καλὸς δραματογράφος καὶ ἐγὼ ἕμως εἶμαι καλὸς ὑποκριτής!

Καὶ ὁ Ὁράτιος ἤρχισε γελῶν διὰ τρυγμῶδους καὶ νευρώδους γέλωτος, ὅπερ εἶχε τὸ φοβερόν.

Ε΄.

Ἠδύνατό τις νὰ ἐννοήσῃ ἀπὸ τὸν γέλωτά του ἐκεῖνον, ὁποῖόν τι θάρρος τῷ ἐχειρίασθη ἵνα ἐμπήξῃ τὴν μάχαιράν του εἰς τὸ στήθος τῆς αἰλουροπάρδου ἐκεῖνης, ἀν καὶ ἐκρατεῖτο ὑπὸ τῶν κυνῶν.

Διὰ τοῦτο καὶ ἀποκρινόμενος μᾶλλον εἰς τὸν γέλωτά ἐκεῖνον καὶ εἰς τὴν σκέψιν του ταύτην ἢ εἰς ὅ,τι μοι διηγήθη, προσέθηκα.

— Τὸ κυνήγιον τῆς αἰλουροπάρδου ἔχει πολὺν συγκινήσει.

— Κατ' ἀρχάς, καὶ, προσεῖπεν ὁ Ὁράτιος, ἀλλὰ μετὰ τὸν καιρὸν καὶ τὴν πρᾶξιν, συνηθίζει τις εἰς πάντα. Ἐκτοτε, εἰς Βεγγάλην, παρέυρέθη εἰς κυνήγια καθ' ἃ ἐφρονέοντο, δέκα, δώδεκα καὶ δέκα πέντε τίγρεις, καὶ ἡ καρδία μου οὐδὲν ἔπαλλε. Πλὴν ἀληθῶς ἐφρόνεύει τις αὐτάς διὰ πυροβολισμῶν ἀπὸ τῆς βράχειος τοῦ ἐλέφαντος.

— Ἄ! τί ἀληθεῖς θὰ μοι διηγηθῆτε ἐν ἐκείνων τῶν κυνηγιῶν;

— Ἐγὼ; — Ναὶ ἕμεις.

Ὁ Ὁράτιος ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν.

— Ὅχι. — Πῶς, ὄχι;

— Ἐρωτήσατε περὶ τούτου τὸν φίλον σας Mery ὅστις ἐνοικίασε τὰ κυνήγια τῶν Ἰνδιῶν, ἀπὸ Βομβάην μέχρι Κασμηρίου καὶ ἀπὸ Σενδεναχώρην μέχρι Νίπολις, ὡς ὁ Rertrand ἐνοικίασε τὸ τοῦ Rambouillet. Ἐάν δ' ἐπληροφορεῖτο ὅτι τοῦ ἐφρόνευσεν μίαν τῶν τίγρεων του, ἤθελε μ' ἐνάξει εἰς δίκην.

— Ὅχι, ζητήσω παρὰ τοῦ Mery τὴν διήγησιν.

— Καὶ ἐστὲ βέβαιος ὅτι θέλει σὰς διηγηθῆ τὸ κυνήγιον τοῦτο κάλλιον ἐμοῦ ὅστις τὸ γνωρίζω ἐκ πείρας. Ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου δὲν σὰς συνεχάρη, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ὀδοιπορίαν σας εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, ὅτι ὑπῆρξατε ὁ ὁδοιπόρος ὁ καλλίτερον ἐπισκεφθεὶς τὴν Αἴγυπτον, ἐνθα ἕμεις οὐδὲ τὸν πόδα ποτὲ ἐθέσαμε;

— Ἀληθὲς τοῦτο, ἀλλ' εἶχον μετ' ἐμοῦ τὸν Dauzat, ἐπισκεφθέντα αὐτὴν ὡς ζωγράφος, παρατηρητὴς καὶ εὐφυὴς ἀνὴρ.

— Πιθανόν. . . . Δότε μοι κύμην τείου.

— Καὶ ἕμεις τὸ τέλος τοῦ κυνηγίου.

— ὦ! μὴ φοβεῖσθε οὐδὲν, καθότι δὲν θέλω σὰς παραλείπει οὐδὲ μίαν ἀγριογαλῆν. — Ἐδῶκαν λοιπὸν τὴν αἰλουροπάρδον εἰς τοὺς μαύρους ὅπως τὴν ἐκδάρωσι, καὶ ἐκ νέου ἠρέθησαν ἀπολύσαντες τοὺς κύνας. Ὅσπιν ἕμως πείναν καὶ ἀν εἶχον δὲν ἠδυνάμεθα πλὴν νὰ γευθῶμεν τίγριδος καὶ μ' ὅλα ταῦτα εἶχον ἀπόλυτον ἀνάγκην ὅπως δῆποτε ἔλλου ζῶου, ὅπως εὐχαριστήσωμεν τοὺς ὀδόντας ἡμῶν καὶ καταδαμάσωμεν τὴν καταλαβοῦσαν ἡμᾶς πείναν.

Πέντε λεπτά δὲν εἶχον παρέλθει, ὅτε οἱ κύνες ἤρχισαν ἐκ νέου ὑλακτοῦντες. Τὴν φορὰν δὲ ταύτην ὁ θύρυθος τῶν ὑλακῶν ἀπεμακρύνθη ταχέως.

«— Μία ἀλκή, κύριοι, ἀνέκραξεν ὁ σὶρ Williams, προσοχὴ εἶναι τὸ πρόγευμά μας, ὅπερ οἱ κύνες μᾶς φέρουσιν. Ἐτοιμάσωμεν τὰς ἐσχάρας καὶ τοὺς ὀβελοὺς· ἀρετὴ θὰ ὑπάρξῃ διὰ πάντας.

Πάραυτα ὁ θύρυθος ἔπαυσε.

«— Καλῶς! ἐξηκολούθησεν ὁ σὶρ Williams, ἰδοὺ αὐτὴν συλληφθεῖσαν· τί σκληροὶ εἶναι οἱ λαγωνικοὶ μας, ἀγαπητέ μοι Ὁράτιος· πιστεύω ὅτι ἤθελον ὑπάγει νὰ συλλάβωσι καὶ ἵπποπάταμον εἰς τὸ βάθος τοῦ Γάγγου. — Εἰς τὸ ζῶον κύριοι, εἰς τὸ ζῶον! . . .

Τὴν φορὰν ταύτην, ὁ πρῶτος ἀφίχθεις ἦτο ὁ σὶρ Williams, ὅτε δὲ τὸν ἐπροσθάσαμεν, αὐτὸς ἤδη ἐσπόγγισε τὴν κυνηγετικὴν του μάχαιραν. Γιγάντειος ἔλαφος ἐκεῖτο πρὸ τῶν ποδῶν του, σφαδάζουσα. Οἱ δὲ μαῦροι ἡμῶν Koulis ἀνέδωκον φωνὰς χαράς· ὡς εἶχε προσεπιεῖ ὁ σὶρ Williams, ὑπῆρχε διὰ τοὺς πάντας μερίδιον. Ὅθεν ἐξήλθομεν ἐκ τῶν λοχυμῶν, ἐνθα οὐδὲν μᾶς ἐκράτει, τοῦ κυνηγίου ἡμῶν τελεσθέντος.

Ἄλλ', ὅσον ταχέως καὶ ἀν ἐσπεύσαμεν, μ' ὅλα ταῦτα οἱ μαῦροι προεπορεύθησαν ἡμῶν καὶ ὅτε ἀφίχθημεν εἰς τὴν ἄκρα τῶν λοχυμῶν, εὗρομεν τὴν ἀλκὴν μας ἐγδεδαρμένην καὶ διαμεμελισμένην. Τέσσαρες ἐκ τῶν μαύρων ἐνησχολοῦντο εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην ὁκτὼ δ' ἕτεροι ἔσκαπτον λάκκον ἐν τῇ γῆ, οἱ δὲ λοιποὶ ἤναπτον πυρὰν καὶ ἠτοίμαζον ὀβελοὺς ἐκ σιδηροζύλου.

Δὲν εἶχαμεν, ὡς βλέπετε, μεγάλην ποικιλίαν ἐργαλείων ἵνα ἐψήσωμεν τὴν ἀλκὴν· εἰς τὸν ὀβελὸν καὶ τὸν κλίβανον συνίσταντο ὅλα τὰ βοηθήματά μας. Ἐθεντο τὰ τέσσαρα μῆρια εἰς γιγαντώδη ὀβελόν, εἰς τὰ πλάγια οὐτινος ἤναψαν

ὑπερμεγέθη πυρὰν· ὁ δ' ὀβελὸς ἐκεῖνος ἐτέθη ἐπὶ δύο X κατεσκευασμένα ἐκ σιδηροζύλου ὡς αὐτὸς· εἰς δὲ μαῦρος εἰς τὸ ἄκρον εὐρισκόμενος ἐγύριζεν αὐτόν. Μ' ὅλην τὴν ἄκαυστον ιδιότητα τοῦ ζύλου, ἦτο τις ὑπόχρεως ν' ἀνανεώσῃ, τὸ κραυευτήριον ἀνὰ πάντα πέντε λεπτά.

Ἡ βράχις ἄπασα κεκαλυμμένη ὑπὸ τοῦ δερμάτος τῆς ἐρρίφθη ἐντὸς τοῦ κλίβανου καὶ ἔπεσεν ἐπὶ μεγάλας πυρὰς· ἐκάλυψαν δὲ αὐτὴν διὰ ξηρῶν κλώνων, οἵτινες εἰς ὀλιγίστας στιγμὰς ἀπεκαταστάθησαν ἀνθρακας. Περιεκαλύψαντες αὐτὴν ὑπὸ τοῦ διπλοῦ ἐκείνου στρώματος τῶν ἀνθράκων οἱ μάγειροι ἡμῶν, καὶ εὐχαριστηθέντες νὰ περιελίσσωσι τὸ ἀνοιγμα τοῦ κλίβανου διὰ χονδρῶν λίθων, ἄφησαν ἵνα ἡσυχῶς τὰ νῶτα τῆς ἀλκῆς ἐψηθῶσιν ἐντὸς τοῦ χυμοῦ τῶν.

Παρελθούσης δὲ μιᾶς ὥρας, ἐκαθέσθημεν εἰς τὴν τράπεζαν, καταβροχιζόμενοι ὡς πυναλέοι λύκοι· τὸ δυστυχὲς ζῶον, ὅπερ πρὸ μιᾶς ὥρας δὲν ἤλπίζεν ὅτι ἦτο τόσον πλησίον τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

— Ἦτο καλόν; — Δὲν ἠξέυρω ἐὰν ἦτο καλόν, δὲν ἠξέυρω ἐὰν μᾶς τὸ περίστα τοιοῦτον ἢ πείνα· ἀλλὰ χθὲς ἀλόμη ἔλεγον πρὸς τὸν Verdier, ὅστις μοι προσέφερε ψητὸν κακῶς ἐψημένον· « Ὑπάγετε, ἀγαπητέ μοι, εἰς Κεϋλάνην, καὶ, ὅ,τι καὶ ἀν λέγει ὁ Brillat-Savarin, σὰς βεβαιῶ θέλετε ἐπιστρέψαι ἔμπειροι εἰς τὰς ἐψητάς.

— Ἐν τέλει; — Ἦτο ἐξαιρετόν! ἰδοὺ πᾶν ὅ,τι ἐνθυμοῦμαι. Οἶνοι, ὀρύζιον καὶ δίπυρα, ταῦτα πάντα κομισθέντα ὑπὸ τῶν μαύρων ἡμῶν, συνεπλήρωσαν ἐν τῶν καλλιτέρων προγευμάτων, ἄπερ ἐγεύθη ἐν τῇ ζωῇ μου.

Μετὰ δὲ τὸ πρόγευμα, ἐπιπεύσαντες, φαιδροὶ καὶ εὐδιάθετοι, διευσθύνθημεν πρὸς τὴν Binteune.

Ν' ἀπαντήσῃ τις ἐλέφαντας δύναται μόνον μετὰ τὸν Binteune καὶ Badula.

Εἰς τέταρτον λεύγης τοῦ μέρους ἐνθα προσγεύθημεν, ἡ ὁδὸς λαμβάνει ἀπτόμον στροφὴν. Πλησιάζαντες πρὸς τὴν στροφὴν ταύτην οἱ ἵπποι ἡμῶν ἤρχισαν δίδοντας σημεῖα ἀνησυχίας.

Τὴν στιγμὴν δὲ καθ' ἣν ἐμέλλομεν νὰ διέλθωμεν ταύτην, ὁ ἵππος μου, ὅστις προηγείτο τῶν ἄλλων, ὤρθωθη.

— Ὁ horse-keeper μου (ἵππαγωγός) — οὕτως ὀνομάζουσι τὸν μαῦρον τὸν ὑποβαλλόμενον νὰ κρατῇ τὸν χαλινὸν τῶν ἵππων — μοι προσέθηκεν ὅτι ὁ ἵππος μου ἀνημφίβως ἠσθάνθη ὀσμὴν ἐλέφαντος. Μεταχειρίσθη ἀπαντα τὰ μέσα πτερυστήρας, βράβδιμους, ἵνα ἀναγκάσω αὐτὸν νὰ

ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν, πλὴν ἀπεποιήθη ὀλοτελῶς νὰ κάμῃ βῆμα. Ὁ ἵππαγωγός μου, συνέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ· ἐγὼ δ' ἐπήδησα, καὶ τὸ πυροβόλον κρατῶν εἰς χεῖρας, διήλθον τὴν καμπὴν τῆς ὁδοῦ.

Ὁ μαῦρός μου κατ' οὐδὲν ἐκινήσθη· εἶδον εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν βηματῶν ἀπ' ἐμοῦ, ἕνα ἐξ ἐκείνων τῶν ὀδοφυλάκων ἐλεφαντῶν, οὗς μεταχειρίζονται ἐκεῖ πρὸς ἐπιμέλειαν τῶν ὁδῶν. Οὗτος ἔσυρε, διὰ τοῦ ἡσύχου καὶ τακτικοῦ βραδισματός του, ἕνα τῶν μεγίστων ἐκείνων σιδηρῶν κυλίνδρων τῶν μεταχειριζομένων παρ' ἡμῶν ἵνα ὀμαλίνωσι τὰ χαλίγια τῶν βουλεβαρίων ἢ τὴν γῆν τῶν δημοσίων κήπων. Ἐχειρίζοντο ὁκτὼ ἢ καὶ δέκα ἵπποι ὅπως σῦρῶσι τὴν βαρεῖαν μηχανήν, ἣν οὗτος μόνος ἔσυρε χωρὶς προσῆς νὰ αἰσθανθῇ ὅτι ἦτο ἐξευγμένος εἰς τι. Ἄλλος δὲ τις ἐλέφας ὀδοφυλάκος ὑπὸ τοῦ ἐλεφαντηγοῦ, ἐκύλιε λίθους κεκομμένους χονδρικοῦς, καὶ τοὺς ἐστάθμιζεν εἰς τὴν ἄκραν κρηνοῦ τινος, οὕτινος ἤνασχολεῖτο νὰ σχηματίσῃ τὸν φραγμὸν.

Εἰς τὴν θέαν τῶν ἵππων οἱ δύο ἐλέφαντες ἐξιππάσθησαν, διότι πρέπει νὰ ὀμολογήσῃ τις ἀλήθειαν, ἣτις δὲν διεδόθη εἰσέτι ἀκούοντως, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας οἱ ἐπερχόμενοι Βυρῶνες δύναται νὰ ὀφραληθῶσιν, ὅτι οἱ ἐλέφαντες ἐπίσης φοβοῦνται τοὺς ἵππους, ὡς οὗτοι τοὺς ἐλέφαντας, καὶ ἐξ ἄλλου, ἐὰν οἱ μὲν ἐλεφαντηγοὶ δὲν ἐκράτουν τοὺς ἐλέφαντας, οἱ δὲ ἵππαγωγοὶ τοὺς ἵππους, οἱ μὲν ἤθελον, ἀναμφίλεκτως, ἐπιστρέψαι μέχρι τῆς Nuera Ellia, ἐν ᾧ οἱ δὲ ἤθελον τρέξαι μέχρι Binteune.

Τόσον ὁ ὀδοφυλάκος ὅσον καὶ ὁ κτίστης ἐλέφας, εἶχον προκαταλάβει τὸ πνεῦμα μου, διότι οὐδέποτε εἶχον ἰδεῖ ζῶον ἐνασχολούμενον, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἀνθρώπινον ἐργασίαν. Ἐκτοτε, εἰς Βομβάην, ἔκαμον εὐρυτέραν γνωριμίαν μετὰ τὴν ἀγγλίαν τούτων τῶν ζῶων.

Εἰς Βομβάην μεταχειρίζονται αὐτοὺς εἰς τὰ νεώρια ἐνθα ἐργάζονται, ἀπὸ τὰς ἐξ τῆς πρώτης μέχρι τῶν ἐξ τῆς ἐσπέρας, ἐπισωρεύοντες στελέχη δένδρων παντὸς εἶδους καὶ χόνδρους. Ἴνα δὲ τεθῶσι τὰ στελέχη ταῦτα τῶν δένδρων εἰς τὴν οἰκίαν τῶν θέσιν, θὰ ἀπῆταιτο, εἴτε ἡ δύναμις εἰκοσιπέντε ἀνδρῶν εἴτε ἡ δύναμις μιᾶς μηχανῆς. Ὁ ἐλέφας λαμβάνων τὸ στέλεχος τοῦ δένδρου διὰ τῆς προβοσκίδος του, ὑψώνει αὐτὸ ὡς τεμάχιον ἀχύρου, θέτει τοῦτο εἰς τὴν θέσιν του, καὶ, εἰς σημεῖον ὑπὸ τοῦ ἐλεφαντηγοῦ δοθέντος,

σύρει αὐτὸ δεξιά ἢ ἀριστερά, ὡθεῖ αὐτὸ πρὸς τὰ ἔμπροσθεν ἢ ὀπίσω. Κατὰ διάρκειαν ἕξ ὥρας τὸ πρῶν καὶ πέντε τὸ ἑσπέρας ἐργάζεται, τὴν ἐργασίαν ὡς ἔγγιστα πεντήκοντα ἀνδρῶν ἐκτελῶν.

Τὴν μεσημβρίαν καὶ κατὰ τὰς ἕξ μετὰ, γέυεται, κατὰ δὲ τὴν μίαν ὥραν ἐπανερχεται εἰς τὴν ἐργασίαν, καὶ εἰς τὰς ἑπτὰ κατακλίνεται.

Μόλις σημάνατος τοῦ πρώτου κτύπου τῆς μεσημβρίας ἢ τῶν ἕξ ὥρων, ὁ ἐλέφας παύει τὴν ἐργασίαν· τότε δὲ οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ, οὔτε ἀπειλαὶ οὔτε θωπεῖαι, δύνανται νὰ κατορθώσῃσιν αὐτὸν νὰ ἐργασθῇ.

Ἐάν μὲν ἐμελλε τότε νὰ ὑψώσῃ τὸ βῆρος, δὲν τὸ ὑψώνει, ἐάν δὲ κατὰ τὸ ἡμισυ εἴτε τὰ τρία τέταρτα ἤγειρεν αὐτὸ, τὸ ἐναποθέσει κατὰ γῆς. Τὴν δ' ἐπαύριον, μετὰ μεσημβρίαν, θέλει ἐπαναλάβῃ: τὸ ἴδιον τεμάχιον ζύλου, οὐδέποτε δὲ ἄλλο, καὶ θέλει θέσει αὐτὸ εἰς τὴν θέσιν ἐνθα ὤφειλε νὰ τοποθετήσῃ αὐτὸ τὴν προτεραίαν.

Ἐάν δὲ ὁ ἐλέφας καταλειφθῇ ὑπὸ μικρᾶς ἀδικασίας — ὅπερ παρ' ἡμῶν εἶναι βῆρος στομάχου ἢ ἡμικρανία — γίνεται ἄφαντος, μένει ἀπὼν μίαν, δύο, τρεῖς ἡμέρας, ἐπιστρέφει εἴτε ὑγιᾶς καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ ἔργον του. Ἡ μεγαλύτερα του ἀπουσία, λογίζεται ἕξ ἢ ἑπτὰ ἡμερῶν· ἐάν δ' αὐτὴ ὑπερβῇ τὰς ὀκτῶ, οὐδέποτε πλέον ἐπανερχεται, διότι κατέστη ἄγριος, ἢ ἀπεβίωσε.

Ἡξεύρατε πῶς νεοσυλλεκτοῦσι τοὺς ἐλέφαντας; προσάγουσιν αὐτοὺς ἐπιθεζῶν εἰς εἶδος τι παραδείσου (parc) κεκλεισμένου ὑπὸ μεγίστων θυραράκτων, ἐκεῖ ἀφίνουσιν αὐτοὺς ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας χωρὶς νὰ πικραζέλλωσιν εἰς αὐτοὺς τροφάς. Ἡ πείνα ἄρχεται τῆς οικιακῆς των ἀνατροφῆς. Ἰνα δὲ ἀπατελειώσῃσι ταύτην, εἰσάγουσι δύο τιθασυμένους ἐλέφαντας, οἵτινες ἀρχονται κτυπῶντες τὸν ἄγριον ἐλέφанта διὰ τῆς προσοικίδος των ἑωσὺ οὗτος ἐνδώσει.

Ἀπαξ ἐνδώσει, ἐτιθασεύθη καὶ συμβάλλεται καὶ αὐτὸς εἰς τὸ νὰ ἰσοπεδοῖ τὰς ὁδοὺς, νὰ κατασκευάζῃ περιφράγματα, νὰ ἐπισωρεύῃ ζύλα καὶ νὰ τιθασύῃ τοὺς ἄλλους.

Συναπκνῶμενοι ἐν συνοδείᾳ οἱ ἐλέφαντες σπανίως εἶναι ἐπικίνδυνοι καὶ δὲν προσβάλλουσι ποσῶς τὸν ἄνθρωπον. Τί θὰ ὤφελοντο; δὲν εἶναι σκροκόβοι· μόνον δὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ πίθηξ καταστρέφουσι ἴνα καταστρέφωσιν· ὁ μὲν ἄνθρωπος, διότι εἶναι ἄνθρωπος, ὁ δὲ πίθηξ, διότι εἶναι παρωδία τοῦ ἀνθρώπου.

Τοὺς παρίας πρέπει τις νὰ φοβῆται.

— Συγγνώμην! ὑπάρχουσι λοιπὸν καὶ ἐλέφαντες παρίας;

— Οἱ ἐλέφαντες οἱ διαπράξαντες κακούρηγμά τι ἐναντίοι τῆς ἀγνώστου νομοθεσίας τῆς διεπούσης τοὺς ἐλέφαντας, ἀποδιώκονται τῆς κοινωνίας τῶν ἐλεφάντων, ἐξορίζονται, ἐξοστρακίζονται. Ἀπαξ δὲ ἐξορισθέντες, ἐξοστρακισθέντες, τέτελεσται — α; ὡσιν μακρὰν δύο, εἴκοσι, πεντήκοντα λεύγας, ἀς ὑπάγωσιν ἀπὸ Κεϋλάνη εἰς τὴν Ἰνδικὴν Χερσόνησον διαπερῶντες τὸν πορθμὸν τοῦ Πόλη· ἀπὸ Μαδράς εἰς Νέπολιν, ἀπὸ Νέπολιν εἰς Βεγγάλην — παντοῦ, ἀναγνωρίζονται, ἀπωθοῦνται, ἀπορίπτονται, ἀποδιώκονται! Διὰ τίνων δὲ σημείων οἱ ἐπίλοιποι ἐλέφαντες ἀναγνωρίζουσιν αὐτοὺς; οὐδεὶς γνωρίζει· ἀλλ' ἄπαξ κηρυχθέντες παρίας, μένουσι παρίας διὰ παντός, δὲν ἔχουσιν οὔτε θήλασ, οὔτε μικρὰ καὶ οὐδὲ πλέον παρίας πρὸς παρίας· βιβάζονται.

α; δ' ἐκ τούτου, ἢ μόνωσις αὕτη καθιστᾶ αὐτοὺς μισανθρώπους, θηρώδεις. Ἐκδικοῦνται ὅθεν, ὅτι δῆποτε ἀπαντήσωσιν, ἄνθρωπος καὶ ζῶα, μετὰ τὴν αὐτὴν ἐκδίκησιν, ἢν ἡ τῶν ἐλεφάντων κοινωνία ἐξήσκησεν ἐπ' αὐτῶν. Πιζὸς ἢ ἑφιππος, μαῦρος ἢ λευκός, ὠπλισμένος ἢ ἄοπλος, ὁ ἄνθρωπος ὁ εὐρεθεὶς ἐπὶ τῆς διαβάσεώς των, ἐκτὸς ἀνωτέρας τύχης, εἶναι ἄνθρωπος ἀπολωλός.

Καθότι μόλις ἰδεῖ αὐτὸν, ὁ ἐλέφας τρέχει κατόπιν αὐτοῦ, τὸν προφθάνει, συλλαμβάνει αὐτὸν διὰ τῆς προσοικίδος του, στρέφει αὐτὴν δις ἢ τρις, ὡς σφενδονιστῆς μέλλων νὰ ἐκσφενδονίσῃ λίθον, ρίπτει αὐτὸν κατὰ γῆς, θέτει ἐπὶ τοῦ στήθους του τὸν πόδα, ὁ ἄνθρωπος ἀναβοᾷ οὐακ, καὶ τὸ πᾶν τετέλεσται. Οὕτω τὸ ἀριστούρηγμα τῆς πλάσεως ἠφάνισται...

ΣΤ'

— Ἄλλ' ἀγαπητέ μοι, διέκοψεν ὁ Ὁράτιος, βλέπω ὅτι σὰς δίδω μάθημα τῆς φυσικῆς ἱστορίας, ἐγὼ ὅστις δὲν εἶμαι οὔτε ἀκαδημαϊκός, οὔτε ἐπίτιμον μέλος τῆς Ἀκαδημίας, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἀντεπιστέλλον αὐτῆς μέρους· παράλογον τῷ ὄντι τοῦτο!

— Ὅχι τόσον...

— Ἔτω! Ποῦ εἴμεθα μετὰ τὸ κυνήγιόν μας;

— Δὲν εἴχετε φθάσει εἰσέτι εἰς τὸ κυνήγιόν σας· ὠμιλεῖτε περὶ τοῦ ὁδοφύλακος καὶ τοῦ κτίστου ἐλεφάντος.

— ἔχει κλῶς... Ἐξακολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν μας. Φθάνων εἰς Βεντένην, ἔγκαταλείπει τις τοὺς

ἵππους, εἰσδύων ἐντὸς τῶν λοχμῶν — ἐργασία εὐχάριστος, τῷ ὄντι, μικρὰ τις ὁδὸς θελκτικῆ, ἢν ὑποχρεωμένοι εἶναι τις νὰ ἀνοίξῃ, ἕκαστος εἰς τὸ μέρος του, διὰ κυνηγετικῶν μαχαίρων.

Τὸ μέρος ἐνθα ἐμέλλαμεν νὰ παραδοθῶμεν εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἐγνωστοποιήθη πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ τῶν μαῦρων, πρὸ τριῶν ἡμερῶν σταλέντων καὶ ἀνακαλυφάντων τὰ ἔγνη ἀγέλης ἐλεφάντων. Ἄλλ' ἔπρεπε τις νὰ ὁδεύσῃ δέκα λεύγας περὶ διανοίγων δίοδον ἀνά μέσων τῶν λοχμῶν.

Προσπορεύετο ἡμῶν ὁ ὁδηγός, ἢ μάλλον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γραμμῆς ἡμῶν εὐρίσκατο. Ἐκαστος δ' ἡμῶν ἐτρόπα ὅσον τὰ κατὰ δύναμιν.

Ἀγέλης ἐπιχρῶσων φασιανῶν διήρχοντο ἀνά μέσων τῶν ποδῶν μας. Ἡρώτησα ἐάν μοι ἐπετρέπετο νὰ ἐκκενώσω τὸ ἐν τῶν πυροβόλων μου, τὸ διὰ μικρῶν χαλύβων, καὶ νὰ φονεύσω δύο ἢ τρία ἐκείνων τῶν θαυμασιῶν πτηνῶν.

Ἡ ἀδεια μοὶ ἀπεποιήθη, διότι δὲν ἔπρεπε τις νὰ προειδοποιήσῃ τοὺς ἐλέφαντας.

Καθ' ὅσον δ' ἐπροχωροῦμεν πρὸς τὸ μέρος ἐνθα ἐμέλλομεν νὰ συναντήσωμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, ὁ σὶρ Williams συνίστα ἡμῖν τὴν μεγαλύτεραν ἡσυχίαν, ἐάν δὲ ὁμιλῶμεν, ἔπρεπε χαμιλοφώνως.

Μετὰ δύο ὡς ἔγγιστα ὥρων ὁδοιπορίαν, διαρκουσῶν τῶν ὁποίων ἐξετελέσκαμεν ἀληθῆ ἐργασίαν σκαπανέων, ἀφίχθημεν εἰς μέρος στρογγυλον, καὶ ἀνεγνωρίσαμεν ὅτι τὸ μέρος ἐκεῖνο πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων.

Ἐπὶ ἑκατὸν σχεδὸν ποδῶν διαμέτρου, σιδηράδενδρα, κόρυφοι, φοίνικες βανανέαι, ταῦτα πάντα ἦσαν ἐξοιμένα ὡς ὁ σῖτος εἰς τὸ ἄλω· τὸ γιγαντώδες θέρος εἶχε συντριβῆ, θλιβῆ, σχεδὸν καταπτηθῆ, διότι ἡ ἀγέλη τῶν κολοσσῶν εἶχε κατασκευάσει δι' αὐτοῦ ὑπόστρωμα διὰ δένδρων πεντήκοντα ποδῶν ὕψους.

Δύο αὐλακες εἶχον ἀνοίχθῃ ἐν τῇ λόχη — ὁμοίαι μετὰ δύο ὑπογείους διαβάσεις (tunnels) πλάτος ἔχουσα ἑκάστη τριάκοντα ποδῶν — Ἡ ἀγέλη, διακρεθίσασα εἰς δύο μοίρας, εἶχεν ἀπομακρυνθῆ κατὰ δύο διάφορα μέρη.

Ἐμεινον ἐκπληκτος, τ' ὁμολογῶ, εἰς τὴν θέαν τοιαύτης δυνάμεως καταστροφῆς, καὶ ἡρώτων ἑμαυτὸν τί ἐσκέπτετο ὁ ἄνθρωπος, ὁ πυγμαῖος, οὗτος, τὸ βῆμα οὐτινος μόλις κάμπτει τὸ χόρτον, ὅπερ πάλιν ἀνυψοῦται ἄμα αὐτοῦ διεληθόντος, ἐρχόμενος νὰ προσβάλλῃ τέρατα, ἅτινα ὑπὸ

τοῦ πόδα τῶν κάμπτουσι δάση, ἅτινα ἄπαξ καμθέντα, οὐδέποτε ἀνεγείροντο.

Ἐστάθημεν εἴχαμεν ἀφιχθῆ.

Ὁ σὶρ Williams, ὡς οἰκειότερος πάντων ἡμῶν μετὰ τοιοῦτον εἶδος κυνηγίου, ἔδωκεν ἡμῖν τὰς τελευταίας του ὁδηγίας.

Καὶ αἱ ὁδηγίαι ἐκεῖνοι ἀπευθύνοντο, πάντως, εἰς ἐμὲ, ὄντα δόκιμον ἐν τῇ πράξει.

Ἰδοὺ αἱ κυριώτεραι α; ἤκουσα μετὰ βόμβον τῶν ὀπίων, ὡστε εἶπον ἑμαυτῷ ὅτι τὸ αἷμα δὲν ἦτο παντάπασι ἐν τῇ οἰκείᾳ του καταστάσει.

Οὐδὲν ὅμως προξενοῦν τὸν φόβον· αὐτὸς ὁ σὶρ Williams εἶχε φονεύσει ἐξακοσίους μέχρις ἑπτασίων ἐλεφάντας — καὶ μέχρι μὲν τῶν πεντακοσίων ἠρήθμει αὐτοὺς, παύσας ἀκολούθως — καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦτο, ἄπαξ μόνον τῷ συνεθῆ ἀπευκατιόν τι, ὅπερ τέλος δὲν ἔσχε δυσάρεστα ἐπακόλουθα.

Διαπράξαντος ἡμέραν τινα τὴν ἀπερισκεψίαν νὰ ἐκκενώσῃ τὰς δύο του βολὰς ἐπὶ ἐλεφαντισκίου, ἢ μήτηρ τούτου ἐφόρμησε κατ' αὐτοῦ καὶ ἐστράφη μὲν ὅπως λάβῃ τὸ δεύτερόν του πυροβόλον, ἀλλ' ὁ μαῦρός του, ἐξιππασθεὶς, ἔφυγε παραλαβὼν τὸ πυροβόλον.

Δὲν συνέλαβε τὴν ιδέαν, ἀλλ' οὔτε καιρὸν εἶχε, νὰ φύγῃ ὁ ἐλέφας περιεκάλυψεν αὐτὸν διὰ τῆς προσοικίδος του καὶ ἀνύψωσεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς.

Εὐτυχῶς, χάρις εἰς τὴν ὑψηλὴν θέσιν, εἰς ἣν ὕψωσεν αὐτὸν τὸ ζῶον, οἱ συνέταιροί του ἔσχον τὴν εὐκολίαν νὰ πυροβολήσωσι κατὰ τοῦ ἐλεφάντος.

Ὁ ἐλέφας, μανιώδης, ἴνα εὐκολώτερον προσβάλλῃ τοὺς ἀδικοῦντας αὐτὸν, ἐξέριψε τὸν Williams εἴκοσι βήματα μακρὰν του, διευθυνθεὶς, κεκυφίτῃ τῇ κεφαλῇ, κατὰ τῆς ὁμάδος τῶν κυνηγῶν.

Ὁ σὶρ Williams ὀλίγου δεῖν ἀπέθνησκε, πλὴν ὄχι ἐκ τοῦ πεσίματος, ἀλλὰ ἐκ τῆς στιγματικῆς συνθλίψεως, ἢν ἡ προσοικὶς προῦξένῃσε περὶ τῶν πλευρῶν του.

Ἐπὶ πλέον τοῦ ἐνὸς μηνὸς ἤσθημικε μὴ δυνάμενος ν' ἀναλάβῃ τὴν τακτικὴν τοῦ ἀναπονήν.

Διὸ καὶ πρώτη αὐτοῦ πρὸς με ὁδηγία ὑπῆρξε τοῦ νὰ μὴ πυροβολήσῃ ἐπὶ ἐλεφαντισκίου, διότι ἡ ἀπερισκεψία αὕτη συνεπιφέρει ὡς σύνθετος ἀποτέλεσμα τὴν ἐναντίον προσβολὴν ὀλης τῆς ἀγέλης. Αἱ δ' ἄλλαι ὁδηγίαι ἦσαν νὰ μὴ πυροβολήσῃ κατ' ἐλεφάντων χαυλιοδόντων ἢ κατὰ λευκῶν ἐλεφάντων· τὰ ὄπλα ἐκεῖνα καὶ τὸ χρῶμα εἶναι

σημαία ύψηλης περιωπής και μεγίστης αξιοπρεπείας.

Πᾶς χαυλιόδου ελέφας είναι βασιλεύς, πᾶς δ' ελέφας λευκός Θεός.

Οἱ μαῦροι εἰσὶν τῆς γνώμης ὅτι οἱ ελέφαντες οἱ περικεῖ εἰσὶν κκοκκατεθραμμένοι ελέφαντες διαχθέντες τῆς κοινωνίας, δι' ἔλλειψιν σέβας πρὸς τὴν ἐξουσίαν καὶ εὐλαθείας πρὸς τὴν θρησκείαν.

Ἰστέ, ἐὰν ἡ ἔλλειψις σεβασμοῦ ἢ εὐλαθείας τιμωρεῖται δι' ἐξορίας, κερσθῆτε λοιπὸν ὁποῖα τιμωρίας γίνεται ἄξιον, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ελεφάντων, οἰονδήποτε ἂν, εἰς οἰονδήποτε εἶδος καὶ ἂν ἀνήκη, πυροβολῶν κατὰ βασιλείας ἢ Θεοῦ!

Ἐξαιρέσει δὲ τῶν ελεφαντισκίων τῶν χαυλιόδοντων καὶ τῶν λευκῶν ελεφάντων, ἦτο θεμιτὸν νὰ πυροβολήσῃ τις κατὰ τῶν λοιπῶν.

Ἰστέ, πλέον, δὲν ἦτο εἰμὴ ζήτημα ἐπιθεσιότητος. Εἰς ἂν καὶ μόνον σημείον εἶναι οἱ ελέφαντες τρωτοί.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μετώπου, τὸ κενεῖον αὐτῶν ὑπέχει λεπτὴν θλίψιν (dépression) εἰς τὴν διάμετρον δ' ἐκείνης τῆς θλίψεως, εὐρείας ὡς τὸ βάθος πύλου, ἀπικτεῖται νὰ διευθύνῃ τις τὴν βολήν. Ἐὰν τις ἐπιτύχη, συμβαίνει ἐνίοτε νὰ φονεύσῃ τὸ ζῶον εὐθὺς.

Ἐὰν δὲ τὴν ἀπαλίαν δὲν φονεύσῃ ἐν ἀκαρεῖ, ἐπανέρχεται ἀνυπερθέτως ἐναντίον τοῦ πυροβολήσαντος, ἀναγνωρίζων αὐτόν, ὄντα καὶ ἐν τῷ μέσῳ εἰκοσι κνηγῶν, καὶ εἰκοσι βολαὶ πυροβόλων ἐὰν ἤθελον διευθυνθῆ κατ' αὐτοῦ.

Πρέπει δὲ τις ν' ἀρήτῃ αὐτὸν νὰ ἐπανέλθῃ, καὶ καθ' ἢν στιγμήν δὲν ἀπέχει αὐτοῦ πορὰ δύο ἢ τρία βήματα, νὰ πηδήσῃ εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος, καὶ νὰ τοῦ διευθύνῃ, καθ' ἢν στιγμήν οὗτος περσφύρεται ὑπὸ τῆς ταχύτητος τοῦ δρόμου αὐτοῦ, δευτέραν βολὴν ἐντὸς τοῦ ὠτίου του.

Κατὰ τὸ λέγειν δὲ τοῦ σίρ Williams, οἱ ἐξελιγμοὶ οὗτοι πάντες ἦσαν πράγματα εὐκολώτατα.

Ἰκοῦν δ' αὐτὸν μετὰ προσοχῆς, φαινομένης αὐτῷ, ἀναμειβόμενος, βασιμοτάτης, ὥστε μοὶ προσέθηκε μειδιῶν.

« — Βλέπω Ὁράτιε, ὅτι δὲν θὰ λάβω ἀνάγκην νὰ σοὶ ἐπαναλάβω δις τὰς ὁδηγίας. »

Ἰπεμειδιάσα, ἂν καὶ ἠθάνθη τὰ χεῖρά μου τρέμοντα καὶ κατασταθέντα ὠχρά.

« — Θέλετε κρίνει » ἀπεκρίθη αὐτῷ.

Καὶ ἀποκριθεὶς ταῦτα, εἶχον τὴν ἀπόφασιν, ἐὰν ὑπῆρχεν ἐν τῇ ἀγέλῃ, εἶτε ελεφαντισκίων εἶτε

χαυλιόδους ελέφας ἢ λευκός, νὰ πυροβολήσω κατ' αὐτοῦ.

Δὲν εἶπον ὁμοῦς οὐδενὶ αὐδὲν, θέλων νὰ ἐκπλήξω τοὺς συνεταίρους μου.

Ἐν τῷ δὲ ὁ Williams ἐτελείωνε δίδων ἡμῖν τὰς ὁδηγίας του, ἠκούσαμεν δυνατὰς κραυγὰς.

Οἱ μαῦροι ἡμῶν, οἵτινες διαστρέφοντες τοὺς ελέφαντας, προσεπάθουν νὰ τοὺς πείσωσι νὰ φύγωσιν, οὐβλιάζον ὡς μαινόμενοι.

Λέγουσι τὸν ελέφанта μελομανηῖ πιστεύω τοῦτο ἐκ τῆς εὐρύτητος τῶν ὠτίων του. Ὁ φρικτὸς θόρυθος τῶν κραυγῶν αἰ ἀνέδιδον οἱ μαῦροι, θὰ ἐπενήργησε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀπόφασιν ἢν ἐφάνησαν λαθόντες οἱ ελέφαντες πέραντα νὰ διευθυνθῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον πρὸς τὸ μέρος ἡμῶν, κρατούντων, τούνεκτίον βαθυτάτην σιγήν.

Εὐθὺς ἠκούσαμεν τι ὡς κατεγίδα καὶ ἠθάνθημεν τὴν γῆν τρέμουσαν καὶ βιγῶσαν, ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν.

Εἰκοσὰς ελεφάντων ἤρχετο κελπάζουσα διὰ μακρῶν τῶν δύο ὑπογείων διαβάσεων (tunnels), τρεῖς δὲ μόνον διὰ τῆς ἐτέρας· ὁ θῆλυς ὁ ἄρρην αὐτῆς καὶ τὸ ελεφαντισκίον των.

« — Sir Williams, ἐφώνησα ἀγγλιστί, ἀφίνα ὑμῖν καὶ τοῖς κυρίοις τὴν ἀγέλην, πλὴν ζητῶ νὰ μοὶ ἀφήσωσι τοὺς τρεῖς ἐκείνους. »

Στραφεὶς δ' εἶτα πρὸς τοὺς ἄπρος μου· « Ἐλθετε, μετ' ἐμοῦ σεῖ! »

Καὶ, λαθῶν ἕνα τῶν τριῶν πυροβόλων, ἐρρίφθην ἐνώπιον τῶν τριῶν ελεφάντων.

Ἰδυνάμην νὰ ζητήσω καταφύγιον, ὅπισθεν οἰονδήποτε δένδρου· πλὴν ἐτοποθετήθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ. Δύο ἐκ τῶν μάρων μου ἔτρεμον ψυχῆ τε καὶ σώματι, μεταβαλλόμενοι ἐκ τοῦ μέλανος τῆς ἐθένου εἰς τὸ φακὸν τοῦ μύου.

Εἶς δὲ μόνον ἐφαίνετο ἀποφασισμένος.

« — Οἱ φοβούμενοι ἀπομακρυνθήτωσαν! « — Μένω ἐγὼ, προσέθηκεν εἰς τούτων.

Ὅτε οἱ δύο δὲν ἀπέχον πλέον ἡμῶν εἰμὴ κατὰ τρεῖς βήματα, ἤρχισα εὐθυβολῶν τὸ ελεφαντισκίον. Ἐβιάδιζε κελπάζον μετὰ τοῦ πατρός καὶ τῆς μητρός του.

Εἰς ἀπόστασιν εἰκοσι βημάτων ἐπυροβόλησα. Τὸ ελεφαντισκίον ἐξαίφνης ἐστάθη, ἐκλονίσθη ἐπὶ τῶν κνημῶν του, ὡς ἂν ἦτο οἰνοβαρὺς καὶ ἔπεσεν ὡς ὄγκος.

Ὁ δὲ θῆλυς ἐξέβαλε κραυγὴν—κραυγὴν μητρὸς σπαρακτικὴν καὶ ἀπειλητικὴν ἐνεκ τῷ — καὶ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΓΙΑΕΤΑΝΟΣ ΔΟΝΙΖΕΤΤΗΣ.

Ἰπὸ

(Adolphe Adam.)

ἐστάθη προσπαθὸν ν' ἀνασπκώσῃ τὸ ελεφαντίσκιον του.

Ταῦτα βλέπων ὁ ἄρρην, ὤρμησε κατ' εὐθείαν ἐναντίον μου. Εἰς ἐξ βημάτων ἀπόστασιν τῷ διέφυγον βολὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μετώπου.

Παραφροθεὶς ὑπὸ τοῦ δρόμου του, ἐξέστη ἐμοῦ.

Ἐπήδησα εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, καὶ πηδῶν, ἐλαθόμεν δευτέρου πυροβόλου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ μαύρου τοῦ ἀκολουθήσαντός με.

Περιστρεφόμενος δ' ἕνα ἐναντίον κατέληθ ὁ ελέφας, ἐκλιε πεσὼν ἐπὶ τῶν γονάτων.

Οὐδόλωσ ἀνησύχησ' εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του, διείδον, ὅτι δὲν ἤθελον ἀνασπκωθῆ πλέον.

Ἐξέβαλε τελευταίαν κραυγὴν. Τρομερὰ τὸ κατ' ἄρχις ἡ κραυγὴ ἐξηθνήσεν ὡς στεναγμὸς τὸ τελευταῖον.

Ἀκούσας τὴν κραυγὴν ταύτην, ὁ θῆλυς ελέφας ὑπέστρεψε πρὸς με ἐγκαταλείψας τὸ ελεφαντισκίον του ἐν ἀγωνίᾳ.

Τότε συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ μὴ ὠρεληθῶ τῆς εὐκαιρίας κατ' ἢν μοὶ παρουσίαζε τὸ μέτωπον ὁ θῆλυς ἀλλ' ὅτε δύο βήματα μόλις ἐμοῦ ἀπέχετο, ἐπήδησα εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος, καὶ, ἐκ τοῦ σύνεγγυς, στηρίζων τοὺς δύο μου δακτύλους ἐπὶ τῶν δύο σφυρῶν ἐκένωσα τὰς δύο μου βολὰς ἐντὸς τοῦ ὠτίου του. Μόλυθος δὲ χάρτης καὶ πυρίτις — ἐπελθόντα κατέσκαψαν λάκκον!

« — Μὴ τὴν πίστιν μου! προσέθηκον, ἕκαστος αἰς πράξῃ τὸ αὐτὸ τρεῖς ελέφαντας διὰ τεσσάρων βολῶν νὰ φονεύσῃ τις, μοὶ φαίνεται ἀρκετόν.

Καὶ καθήτας ἐπὶ τοῦ ελεφαντισκίου ὄντος ἀναστήματος ἵππου, ἐξέβαλον τὰ πυρεκκόλα μου καὶ ἤναψα τὸ σιγάρον μου.

Ἐπανερέομεν πέντε οὐρὰς ελεφάντων, τρώπαια τῆς νίκης.

Ἐλαβον εἰς μεριδίον μου τρεῖς.

Εἰς μαῦρος ἐφρονεύθη, ἄλλος δὲ τις βίφθεις ὑψηλότατα ὑπὸ ελέφαντος καὶ κατὰ δένδρου πεσῶν συνετρίβη. Οὐδεὶς δ' ἐξ ἡμῶν τὴν παραμικροτέραν ἀμυχὴν ἔσχε.

— Τοιαύτη τις ἡ δῆγσις ἦν μοὶ ἐξητήτα· δὲν εἶναι τὸσον ἐνδιαφέρουσα, ἀλλ' εἶναι ἀληθιστάτη.

Γ. Ι. ΠΑΠΗΑΖΟΓΛΟΥ.

Τῷ 1815 νεανίας τις διευθύνετο πεζῇ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Βολωνίας, ἀπὸ καιρὸν δὲ εἰς καιρὸν ἐστρέφετο, ἕνα βίφθ τελευταῖον βλέμμα ἐπὶ τῶν τευχῶν τῆς Βεργάμης, τῆς πατρίδος του, ἐξ ἧς ἀπεμακρύνετο κατὰ πρῶτον. Ἐὰν δ' ἐνίοτε δάκρυ ἔβρεχε τὰ βλέφαρά του, ἀναπολοῦντος ἀγαπητὸν πατέρα καὶ παφιλημένην αὐτῷ μητέρα, ἐξ ὧν ἀπεχωρίζετο, μ' ὄλον τοῦτο πάραυτα μειδιάματι ἐπέλαμπεν ἐπὶ τοῦ προσώπου του, τὸ δὲ μειδιάμα ἐκεῖνο, τὸ τῆς ἐλπίδος, ἦτο φυσικὴ ἔμπνευσις νεαρῆς ψυχῆς, φερομένης πρὸς τὸ ἄγνωστον. Ἄλλως τε, ὁ ἥλιος τῆς Ἰταλίας εἶναι τόσον ὠραῖος, ὁ ἀῆρ τόσον καθαρὸς διὰ δεκαπενταετην νέον! ἡ δὲ ἐλευθερία φαίνεται τόσον ὠραία, ὅταν τις κατὰ πρῶτον χροῖται αὐτῆς! πάντα δὲ ταῦτα δὲν ἀποτελοῦσιν ἄρα τὴν εὐτυχίαν; Οὕτω καὶ ὁ ὁδοιπόρος ἡμῶν ἦτο εὐτυχῆς, ὦ! πολὺ εὐτυχῆς! διότι ἦτο νέος, ὠραῖος, ὑγιῆς καὶ ὠνειροπόλος· ὠνειροπόλος δὲ δόξαν τιμᾶς, καὶ πλοῦτη! Καὶ ἐν τούτοις, τὴν πραγματικὴν εὐτυχίαν, ἢν κατεῖχε τότε, μακρὰν ἦτο νὰ τὴν ἐκτιμήσῃ· ἐπέβλεπεν αὐτὴν μόνον ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ἐν τῇ πραγματοποιήσει τῶν ὀνείρων του.

Τῷ 1847 ἄμαξά τις ἐπιμελῶς καλεισμένη εἰσῆρχετο εἰς Βεργάμην ἐμπεριέχουσα ἄνθρωπον κατὰ τὸ φαινόμενον σκυθρωπὸν καὶ μελαγχολικόν· τὸ πεπλανημένον βλέμμα του ἐπρόδιδε βαθεῖαν λύπην, μὴ ἐμφαίνον τὴν παραμικροτέραν ἀγγίνοιαν. Τὸ ἔμψυχον δ' ἐκείνο πτώμα, τὸ ἐν Βεργάμῃ εἰσερχόμενον, ἦτο τὸ τοῦ νεανίου τοῦ πρὸ τριακοντὰ καὶ τριῶν ἐτῶν ἀναχωρήσαντος πλήρους μέλλοντος καὶ ἐλπίδων. Καὶ μ' ὄλα ταῦτα οἱ ὄναιροὶ του πάντες εἶχον πραγματοποιηθᾶ δόξαν, τιμᾶς, πλοῦτη, τὰ πάντα εἶχεν ἀπολαύσει· ἡ φήμη τοῦ ὀνόματός του ἐνέπλησε τὸν κόσμον ἅπαντα, οἱ κυρίαρχοι διημφισθῆτον τὴν τιμὴν νὰ κοσμήσωσιν αὐτόν διὰ τῶν παρασήμων των, νὰ τὸν ἐμπλήσωσι διὰ τῆς εὐνοίας των. Διὰ δὲ τὴν ἀξίαν τῶν μελοιδιῶν του, τὰ μέρη ἅπαντα τῷ εἶχον προσφέρει χρυσίον καὶ στεφάνους· δὲν συνίστατο εἰς ταῦτα ἡ εὐτυχία ἢν ὠνειροπόλων; Ἀλλὰ ποῖα οὐτιά ἐξηγόρησε ταύτην!

κατέστρεψε τὴν ζῶν του καὶ τὴν ψυχὴν του ἔδωκεν εἰς ἀντάλλαγμα. Ἡ διάνοια ὑπέκυψε ὡς ἐκ τῶν ἀκαταπαύστων νυχθημερινῶν ἐργασιῶν, καὶ ὁ Δονιζέττης ἐτιμωρεῖτο ἐν ὑλικῇ ἀγωνίᾳ, ἣν οὐδεμία πλέον λάμψις νοῦς ἐνεψύχωνε, διὰ τὰς τέρψεις, ἃς ἐπὶ τριακονταετίαν παρέσχεν εἰς τὸν νοήμονα καὶ πεπολιτισμένον κόσμον.

Τὸ στάδιον τῶν μελοποιῶν (compositeurs) εἶναι, ἴσως, τὸ μόνον τὸ παρέχον τὰ σπανιώτερα παραδείγματα μακροβιότητος. Ὁ Mozart, Cimarosa, Ueber, Herold, Bellini καὶ Mopra, πείθουσι, διὰ τοῦ προώρου αὐτῶν θανάτου, πόσον ἡ τέχνη τοῦ μελοποιῆσαι, ἢ πόσον φρουδὸς εἰς τ' ἀποτελέσματα, εἶναι ἐμβριθὴς ἐν τῇ πράξει. Τῷ ὄντι, ἐξ ὅλων τῶν τεχνῶν, εἰς ταύτην ὁ καλλιτέχνης ὀφείλει νὰ παρέξῃ ἐξ ἰδίων ἢ ἐφευρέσεις εἶναι τὸ πᾶν· καθότι δὲν ὑπάρχει χεῖρ, ὡς εἰς τὸν ζωγράφον καὶ τὸν γλύπτην· τὸ νὰ γνωρίζῃ νὰ συνθέτῃ, ταῦτόν ἐστὶν τῷ ὠφελιμοποιεῖν τὸν πυρετὸν καὶ ἐφαρμόζειν αὐτὸν τῇ μουσικῇ· δὲν εἶναι κοινὸν κτήμα παντὸς βουλομένου. Ἐὰν δὲν ἔχῃτε πυρετὸν δὲν συνθέτετε, αἱ ἰδέαι σὰς ἐλλείπουσι, νομίζετε ὅτι συνθέτετε, πλὴν μιμῆσθε, ἢ ψηφιδούτε (vous faites de la mosaïque) ἐὰν δὲ οὗτος σὰς καταλαμβάνῃ συχνάκις, σὰς φονεύει, ἀποθνήσκετε τριακονταετῆς ἢ τεσσαρακονταετῆς· συνεγράψατε εἴκοσιν ἢ τριάκοντα μελοδράματα; θαυμασίως ὑπερητήσατε τὴν μουσικὴν καὶ θεωρεῖσθε μέγας ὑπὸ τῶν συγχρόνων σας.

Μετὰ δεκαετίαν πλὴν ἀπὸ τοῦ θανάτου ὑμῶν οὐδεμίαν μουσικὴν σας σύνθεσιν ἀκούουσι· μετὰ εἴκοσι δ' ἔτη γελῶσι τοὺς τολμῶντας νὰ σας ἀναφέρωσι, καὶ δὲν ἐνασχολοῦνται πλέον εἰμὴ διὰ τοὺς διαδόχους σας, οὐς ταχέως λησμονήσουσι. Δὲν ἔχεται ἀληθείας, ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ ἱστορία σχεδὸν ὅλων τῶν μελοποιῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν Ἰταλῶν; Ἐν Γαλλίᾳ εἴμεθα κατὰ τι σταθερώτεροι ἐπὶ τῶν ἡδονῶν μας· συχνάκις πρὸς αὐτὸν ν' ἀκροασθῶμεν μελωδίαν, μὲ μόνον τὴν ἰδέαν τῶν ἀναμνήσεων, ἃς θέλει διεγείρει ἐν ἡμῖν ἢ ἐκτελέσει μουσικῆς, ἄλλοτε καταθελεῖται τὴν τε νηπιότητα καὶ νεότητα ἡμῶν. Ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ, ἐνθα ἡ μουσικὴ σοβαρότερον ἐκλαμβάνεται, σύνθεσις σπουδαία καὶ ἀπολαύσασα φήμης κλασικῆς, τυγχάνει παραστάσεων καθ' ἕκαστον ἔτος, οἱ δὲ ἐρασταὶ χρέος αὐτῶν νομίζουσι νὰ παρευρίσκωνται, ὡσάκις ἐκτελεῖται, μετὰ σιωπηλοῦ θαυμασμοῦ καὶ σχεδὸν θρησκευτικοῦ σεβασμοῦ.

Ὁ Δονιζέττης δὲν θέλει λησμονηθῆ τὸσον τα-

χέως ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα συνθέτο τὴν Favorite, τὴν Fille du Régiment, τὸν Don Sebastien, τὸν Marino Faliero καὶ Don Pasquale. Εὐτυχέστερα τῆς Anna Bolena, τῆς Lucrezia Borgia καὶ ἄλλων τινῶν ἐκ τῶν Ἰταλικῶν τοῦ συνθέσαν, ἢ Lucia di Lamermoor κατεριθιμήθη ἐν τῷ καταλόγῳ (répertoire) τῶν γαλλικῶν μελοδραμάτων καὶ ἐπὶ πολὺ ψαλλήσεται μετὰ τὴν λήθην, ἐν ἣ θέλουσι περιέλθῃ τὰ μέλλοντα ν' ἀντικαταστήσωσιν αὐτὴν μελοδράματα ἐν Ἰταλίᾳ. Ἀρκετὰ ἔπραξεν ὁ Δονιζέττης ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, ὡστε νὰ συγκαταριθμηθῆται μετὰ τῶν γάλλων μελοποιῶν· διότι τοιοῦτους πρέπει νὰ θεωρῇ τις πάντας τοὺς συνθέσαντας διὰ τὸ θεάτρον μας. Οὐδ' εἶς, ἀληθῶς, ὁ μὴ τροποποιήσας τὸ ὕψος καὶ τὸν τρόπον συμφῶνως μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς σκηνῆς μας· καὶ πάντες ἐκέρδιον κατασταθέντες δραματικώτεροι, ἐπαναφέροντες τὴν γαλλικὴν σχολὴν ἐν τῇ μελωδίᾳ, ἣν προσπαθεῖ νὰ θυσιάσῃ διὰ τὴν ἀπαγγελίαν.

Ὁ Γαστάνος Δονιζέττης ἐγεννήθη εἰς Βεργάμν ἐν ἔτει 1798. Ὁ πατὴρ του ἐντιμὸς ὑπάλληλος, ἐν τινι διοικητικῷ κλάδῳ τῆς πόλεως, ἐσκόπει νὰ καταστήσῃ αὐτὸν νομικόν, πλὴν ἐπέπρωτο ὁ νέος Γαστάνος νὰ γίνῃ καλλιτέχνης, αἱ δὲ πρῶται αὐτοῦ ὄραμα ὤθουν αὐτὸν πρὸς τὴν ζωγραφικὴν· ἀλλ' ὁ πατὴρ του μακρὰν ἤτο νὰ ἐπιδοκιμάσῃ τὰ σχέδιά του· ὁ υἱὸς ἀνθίστατο εἰς τὰς θελήσεις τοῦ πατρὸς, θέλοντος νὰ καταστήσῃ αὐτὸν δικηγόρον, ὁ δὲ πατὴρ ἀνθίστατο εἰς τὰ σχέδια τοῦ υἱοῦ, θέλοντος νὰ καταστῇ ἀρχιτέκτων· ἐν τέλει συνεβιάσθησαν καὶ ὁ μὲν εἰς παρητήθη τοῦ βήματος, ὁ δ' ἕτερος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς· συνεφωνήθη δ' ἐκ συμφώνου, ἵνα ὁ Γαστάνος καταστῇ μουσικός. Τὰς πρώτας δ' αὐτοῦ σπουδὰς ἔλαβε παρὰ τοῦ Mayr κατοικοῦντος τότε εἰς Βεργάμν. Ἄν καὶ ὁ Ροσσίνης ἔσχε βεβαίως τινὰς ἐπιτυχίας, μ' ὅλον τοῦτο εἰσέτι δὲν εἶχε καθέξει τὸ σκῆπτρον τῆς δημοτικότητος, ὅπερ διαιμοιράζοντο τότε ὁ Paër καὶ ὁ Mayr. Τῷ ὄντι εὐτυχῆς ὑπῆρξεν ὁ νέος Δονιζέττης λαβὼν μαθήματα παρ' ἐνός τῶν πρώτων διδασκάλων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ Mayr δὲν ἐβράδυνε ποσῶς ν' ἀναγνωρίσῃ τὰς ἐξόχους κλίσεις τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, πρὸς ὃν συνέλαβε τοιαύτην φιλίαν, ὡστε ὠνόμαζεν αὐτὸν πάντοτε ἀγαπητὸν υἱόν. Ἐπεθύμει νὰ ἐνδυναμωθῇ εἰσέτι διὰ σοβαρῶν σπουδῶν, διὸ καὶ ἐπέτυχε παρὰ τῆς οἰκογενείας του νὰ τὸν πέμψωσιν εἰς Βολωνίαν ὅπως

λάβῃ μαθήματα παρὰ τοῦ πατρὸς Mattei, τοῦ σοφοῦ μουσικοσυνθέτου μαθητοῦ καὶ διαδόχου τοῦ πατρὸς Martini.

Μετὰ τριετῆ σπουδὴν ὁ Δονιζέττης ἐπεδόθη εἰς τὸ στάδιον, ὅπερ ἔμελλε τόσον ἐνδοξῶς νὰ διατρέξῃ. Προκατήρξατο ἐν Βενετίᾳ, ἐν ἔτει 1818 διὰ τοῦ Enrico di Burgogno, ὅπερ ἀρκετὴν ἀπήλασεν ἐπιτυχίαν, ὡστε καὶ δεύτερον αὐτοῦ ἔργον ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ ἡ Βενετία κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἔτος. Τὸ δὲ 1822 ἔδωκεν εἰς Ρώμην τὴν Zoraide di Granata, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἀπηλλάγη τῆς στρατολογίας καὶ ἀπήλασε τὴν τιμὴν νὰ φέρωσιν αὐτὸν ἐν Θριάμβῳ καὶ ἐστεμμένον εἰς τὸ Καπιτώλιον.

Τὰ μελοδράματα διεδέχοντο ἄνευ διακοπῆς τινος· τὰ μὲν τὰ δὲ, ἀναδείξαντα τὴν πρώτην περίοδον τῆς εὐφύας τοῦ Δονιζέττη, καθ' ἣν ἐφάνη ἐπιτυχῆς μιμητῆς τοῦ Ροσσίνη. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1830, πρῶτον, ἤρξατο νὰ ἐπιφαίνεται ἡ ἀτομικότης αὐτοῦ εἰς ἐν τῶν ἀριστουργημάτων του, ὧν ἠκούσαμεν ἐν Γαλλίᾳ, ἐν τῇ Anna Bolena, παραστηθεῖσαν ἐν Μεδιολάνοις μετὰ τῆς μεγαλητέρας ἐπιτυχίας. Τῷ 1835, κατὰ πρῶτον, ἀφίκατο ὁ Δονιζέττης εἰς Παρισίους, ἐνθα συνέθεσε τὸν Marino Faliero, μὴ ἀπολαύσαντα πᾶσαν τὴν ἀρμόζουσαν ἐπιτυχίαν. Ὁ Δονιζέττης δι' ἐνός μόνου ἄλλοματος εὐρίσκειται εἰς Νεάπολιν, ἐνθα συγγράφει τὸ αὐτὸ ἔτος 1835 τὴν θεατρικὴν ἐπέμνην Lucia, τὴν μέλλουσαν τὴν ὑψηλίαν ἄψασεν νὰ περιέλθῃ. Ἐκεῖθεν ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους τῷ 1840, ἐνθα ἔδωκεν ἐν διαστήματι ἐνός καὶ μόνου ἔτους τοὺς Martyrs, τὴν Fille du Régiment τὴν Favorite. Παράδοξον! ἐξ ὅλων τῶν ἔργων τούτων οὐδὲν ἐπέτυχεν ἐντελῶς· οἱ Martyrs, ὧν αἱ λέξεις ἦσαν κρωδίκα τοῦ Πολυεύκτου, ὃν συνέθετο ἐν Νεαπόλει χάριν τοῦ Nourrit, καὶ ὃν τινὰ οἱ λογοκριταὶ εἶχον ἐμποδίσει, ἔσχον μὲν μόνον ἐπιτυχίαν εἰς τὸ Μελοδράμα. Οὐδόλω; δ' ἐπιτυχέστερα ὑπῆρξεν ἡ Fille du Régiment, εἰς τὴν Opera—Comique· ὡς φαίνεται, ἔπρεπε τὸ δράμα νὰ μεταφρασθῇ εἰς ἀπάσας τὰς γλώσσας καὶ ἐπιτύχῃ εἰς πάσας τὰς πόλεις, ἵνα πείσωσι τὸν Δονιζέττην, ὅτι τὸ κοινὸν τῶν Παρισίων εἶχεν ἄδικον. Ἡ ἀφήγησις τῆς Favorite εἶναι ἐκ τῶν περιεργωτέρων.

Τὸ ἔτος 1839—1840 εἶχεν ἰδῆ γεννώμενον καὶ ἀποθνήσκον τὸ θεάτρον τῆς Renaissance, ὡς τὸ ἔτος 1847—1848 εἶδε γεννωμένην καὶ ἀποθνήσκουσαν τὴν Opera—National, ὡς ἤθελον

ἀπολεσθῆ ἅπαντα τὰ λυρικά θεάτρα, ἂν δὲν ὑπεστηρίζοντο διὰ πλουσίων ἐπιχορηγήσεων. Ἡ ἐφήμερος εὐτυχία τῆς Renaissance ἔσχε πρὸ πάντων ὡς βᾶσιν τὴν μετάφρασιν τῆς Lucia. Οἱ διευθυνταὶ ἐζήτουν παρὰ τοῦ Δονιζέττη νέον μελοδράμα, οὗτος δὲ πρὸ ὀλίγου εἶχε τελειώσει τὸν Ange de Nigida, ὅτε αἴφνης τὸ θεάτρον ἐκλείσει τὰς θύρας του.

Ἡ ἀκαδημία—τότε βασιλική—τῆς μουσικῆς, εἶχε ζητήσει ἔργον τι παρὰ τοῦ Δονιζέττη, ὅστις καὶ συνέθεσε πρὸς τοῦτο τὸν Duc d'Albe. Ἡ ὑπόθεσις ἀπῆρσε τῷ διευθυντῇ. Μ' ὅλον τοῦτο ὁ χειμῶν ἐπλησίαζε, καὶ ἐχρειάζετο νέον τι μελοδράμα, ἐζήτουν ὅθεν παρὰ τοῦ Δονιζέττη τὸν Ange de Nigida, ἔχοντα μόνον τρεῖς πράξεις· ἠναγκάσθη ν' ἀναγράψῃ ὅλον τὸ μέρος τῆς γυναικὸς, συντεθὲν διὰ τὴν λεπτήν καὶ κατὰ τι ὀλίγη φωνὴν τῆς κυρίας Thillon, καὶ νὰ τροποποιήσῃ αὐτὸ συμφῶνως μὲ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἀρβενωπῆς καὶ ἐνεργητικῆς φωνῆς τῆς κυρίας Itolze, καὶ ἐχρειάσθη νὰ προστεθῇ ὀλόκληρος πράξις, ἡ τετάρτη, πλὴν πάντα ταῦτα ὑπῆρξαν παιδιὰ διὰ τὸν ἐνδοξὸν διδάσκαλον. Τὸ πόνημα ἐδόθη εἰς ἐπανάληψιν σχεδὸν πρὶν εἶτι ἀρχίσει ἡ διόρθωσις, καὶ ἐτελειώσεν ἐν ὀλιγωτέρῳ διαστήματι ἢ ὅσον ἐχρειάσθη διὰ νὰ τὸ μάθωσιν.

Ἴδου πῶς συνετέθη ἡ τετάρτη αὕτη πράξις, ἣτις εἶναι ἀριστούργημα. Ὁ Δονιζέττης τέως εἶχε γευματίσει εἰς τινὰ τῶν καλλιτέρων του φίλων· ἐδοκίμαζε δὲ μετ' ἡδονῆς κύπελον καφέ, καθότι ἐμμανῶς ἠγάπα τὸ ποτὸν τοῦτο, οὗτινος ἀδύνατον ἦτο νὰ στερηθῇ, καὶ ἐξ οὗ ἔπινε κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας, ψυχρὸν, ζεστόν, ἐν εἶδη μελικράτου, ὑπὸ πᾶν σχῆμα ἐντέλει, ὑπὸ τὸ ὅποιον ἔδύνατο νὰ ἐγκλεισθῇ τὸ ἄρωμα τοῦ πολυτίμου τούτου κόκκου.

— Ἀγαπητέ μοι, Γαστάνε, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ φίλος του, πολὺ λυποῦμαι νὰ φανῶ πρὸς ὑμᾶς ἀπολίτευτος, πλὴν ἡ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ θέλομεν διέλθῃ τὴν ἐσπέραν ἐκτὸς τῆς οἰκίας, ὡς ἐκ τούτου εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ὑπεκφυγῶμεν τὴν συντροφίαν σας. Λοιπὸν εἰς αὐρίον.

— ὦ! μὲ ἀποπέμπετε, προσέθηκεν ὁ Δονιζέττης; εὐρίσκομαι ἐνταῦθα τόσον καλά, ἔχετε δὲ τόσον καλὸν καφέ! Ἀκούσατε, ὑπάγετε εἰς τὴν ἐσπερίδα σας καὶ ἀφήσατέ με ἐνταῦθα εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἐστίας· αἰσθάνομαι ἐμαυτὸν εὐδιόθετον νὰ ἐργασθῶ, μοι ἐπέδωκεν τὴν τετάρτην μου πράξιν καὶ εἶμαι βεβαίως ὅτι ἀρκούντως θὰ ἔχω αὐτὴν προωδευμένην ὅπταν ἀποσυρθῶ.

— Ἔστω, προσείπεν ὁ φίλος, πράξετε ὡς θέλετε πράξει οὐκ ἄλλο, λάβετε πάντα τ' ἀναγκαιούτα ὑμῖν πρὸς γραφήν ὑγειαινέετε, εἰς αὐριον, διότι πολὺ ἀργὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σας θέλομεν επιστρέψαι.

Δεκάτη ἔσπερινή ὥρα ἦτο' ὁ Δονιζέττης ἤρχισε νὰ ἐργάζεται, ὅπότεν δὲ ὁ φίλος του ἐπανήλθε, κατὰ τὴν μίαν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. — Ἰδατε, εἶπε πρὸς αὐτὸν, ἐὰν καλῶς μετεχειρίθην τρεῖς ὥρας μου, ἐτελείωσα τὴν τετάρτην μου πρᾶξιν. Ἐκτὸς τῆς cavatine Ange si pur, ἀνέκρουσαν εἰς τὸν Duc d' Albe, καὶ τοῦ andante τῆς διφωνίας (duo) ἐτελεσθέντος κατὰ τὴν ἐπανάληψιν, ἡ πρᾶξις ὀλόκληρος εἶχε συντεθῆ καὶ γραφῆ ἐντὸς τριῶν ὥρων! Οἱ τυχὸν συλλαβόντες ἰδέαν τῆς ἐπιτυχίας τῆς πρώτης παραστάσεως τῆς Favorite κατ' ἀναλογία ἢ ἀπολαμβάνει σήμερον, ἤθελον μεγάλως ἀπατηθῆ. Ἡ τόσον ἀπλὴ αὐτῆ μουσικὴ ἐφάνη εὐτελής. αἱ δὲ τόσον φυσικαὶ μελωδίαι, ἐφάνησαν πτωχαί, καὶ ἐκτὸς τῆς τετάρτης πρᾶξεως τῆς ἐκ πρώτης ὕψους θεωρηθείσης, ὡς ἀριστούργημα, ἡ ἐπιτυχία δὲν ἀπεδόθη τῇ ἀξίᾳ τοῦ πονήματος, ἀλλὰ μᾶλλον τῇ συμμετοχῇ τοῦ Duprez, τοῦ Baroilhet πρωτοεμφανιζομένου ἐν ἐκείνῳ τῷ μελοδράματι, καὶ τῆς κυρίας Holz ἀνυψώσεως εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, εἰς ὃν ἀκολουθῶς οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ. Ἡ Favorite εἶχεν ἐπιτύχει, πλὴν ἡσυχῶς, ἄνευ κρότου, καὶ κατ' ἐκρρασιὶν χυδαίαν, δὲν ἔκαμνε χρήματα, ἐωσὺ χροεῦτρια ἄγνωστος μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἧτις εἶχεν ἀναρῶν ἐπὶ τοῦ θεάτρου τῆς Renaissance, ὅθεν προήρχετο ἐπίσης καὶ ἡ Favorite, ἐξετέλεσε κατὰ πρῶτον τὸν ἐν τῇ δευτέρᾳ πρᾶξιν παρεμβληθέντα χορὸν. Ἡ ἐπιτυχία τῆς χορευτρίας ὑπῆρξεν ἄπειρος, ἡ δὲ τοῦ μελοδράματος κατέστη κολοσσαία καὶ τὸ κατ' ἀρχάς μὲν ἤρχοντο διὰ τὸν χορὸν μόνον, ἀλλ' ἐξεπλάγησαν ἀκολουθῶς καταθεληθέντες ὑπὸ τῆς μουσικῆς. Ἡ ὁρμή τῆς ἐπιτυχίας εἶχε δοθῆ εἰς τὴν Favorite, καὶ σήμερον δ' ἔτι, εἶναι τὸ ἐκπαινετικὸν τῶν μελοδραμάτων τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀκαδημίας τῆς μουσικῆς.

Κατόπιν πλειοτέρων ταξιδιῶν εἰς Ρώμην, εἰς Μεδιόλανα καὶ Βιέννην, καθ' ὃν καιρὸν, ἐγκατέλειπον ἐν ἐκάστῃ ἐκείνων τῶν πόλεων ἀνὰ ἓν μελοδράμα, ὁ Δονιζέττης ἐπανήλθεν εἰς Παρισίους ἐν ἔτει 1843, ἐνθα συνέθετο τὸν Don Pasquale καὶ τὸν Don Sebastien. Ἡ ἄπειρος ἐπιτυχία τοῦ Don Pasquale ἔπαθεν ἐλάττωσιν ὑπὸ τῆς σχεδὸν

ἀρνητικῆς τοῦ Don Sebastien, ἣν πρέπει ν' ἀποδώσῃ τις εἰς τὴν δυστυχῆ ἰδέαν τῆς παρενθέσεως ἐπὶ τῆς σκηναῆς νεκρικῆς πομπῆς, ἧτις, ὑπὸ τοὺς νεκρικοὺς τῆς ἰματισμοῦς, κατέστειλε τοὺς τόνους μουσικῆς καλλιτέρας τύχης. Τὸ μελοδράμα « ὁ Don Sebastien, » ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον ἐκ τῶν τοῦ Δονιζέττη. Παρυστήσας εἰς Νεάπολιν τὴν Caterina Cornaro, ἐπανήλθεν εἰς Βιέννην, ἐνθα προσεκάλουν αὐτὸν αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ ἀρχιμουσικοῦ τῆς αὐλῆς ἐν Βιέννῃ συνέθετο ἐν Miserere, ἀρκούντος ἐκτιμηθῆν ὑπὸ τῶν εἰδότην, ἐπηνήλθε δὲ εἰς Παρισίους περὶ τὰ μέσας τοῦ 1846, φέρων ἤδη μεθ' ἑαυτοῦ τὸ σπέρμα τῆς ἀσθενείας, εἰς ἣν ἐμελλε νὰ ὑποκύψῃ. Ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ οἱ πεφοβισμένοι φίλοι του παρετήρησαν μετὰ φόβου διατάραξιν τινὰ τοῦ νοῦς του, μετ' οὐ πολὺ δὲ, αἱ ὁρμαὶ ἐγένοντο συνεχέστεροι καὶ ἐπικολήθησαν μετὰ τοσαύτης ἐντάσεως, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ μεταφέρωσιν αὐτὸν εἰς τι νοσοκομεῖον, εἰς Ivry, περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου 1847 ἐντούτῳ διέμεινε μέχρι τοῦ μηνὸς Ἰουνίου 1847, ὅθεν μετεφέρθη εἰς ἄλλην τινα κατοικίαν εἰς Παρισίους, ἐν τῇ συνοικίᾳ Chateaubriand. Ἡ προσέγγισις τοῦ χειμῶνος ἐφόβισε τοὺς ἰατροὺς σκοπινομένους ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν ἐποχὴν ταύτην, τὴν τόσον δριμύτην κατὰ τὰ κλίματά μας, καὶ ἤλπιζον ὅτι ὁ γενέθλιος ἀὴρ ἐπιβροῆν εὐνοϊκὴν θὰ εἶχεν ἐπὶ τῆς υἰείας τοῦ ἐνδόξου ἀσθενοῦς. Διὲ ἐγκατέλειψεν ὁ Δονιζέττης τοὺς Παρισίους κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον. Μόλις δὲ φθάσας εἰς Βρυξέλλας, καταλήθη ὑπὸ προσβολῆς δριμυτάτης παραλυσίας, καὶ ἡ μελαγχολία, ἧτις ἐπλήρου αὐτὸν, ἔλαβε χαρακτῆρα ἀπελπιστικώτερον, τὰ δὲ δάκρυα, ἅτινα ἀκαταπαύτως εἶχε, ἐμκρτύρουν ὅτι μ' ἐγκάρδιον λύπην ἀπεμακρύνετο τῆς ἀγαπητῆς του Γαλλίας, ἣν δὲν ἐμελλε νὰ ἐπαινίδη πλέον.

Εἰς Βεργάμην φθάσας, ὑπεδέχθη ὑπὸ τοῦ ἀξιολόγου αὐτοῦ φίλου τοῦ διδασκάλου Dolci. Δυστυχῶς νέα προσβολὴ παραλυσίας ἀνεφάνη τὴν 1 Ἀπριλίου, καὶ μετὰ τὴν ἐπιπικνωτέραν ἀγωνίαν, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν τὴν 8 Ἀπριλίου, ἡμερομηνία ὀλέθριος διὰ τὸν συγγραφέα τοῦ παρόντος ἀρθροῦ, βλέποντα ἐκπνέοντα μεταξὺ τῶν βραχιόνων του τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, μὴ φανταζόμενον ποτὲ ὅτι συγγρόνως ἔχανε ἓνα τῶν καλλιτέρων του φίλων!

Δὲν ἐπιχειροῦμεν ποσῶς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἔργων τοῦ Δονιζέττη συχνάκις κατεχράσθη τῆς

- θαυμασίας αὐτοῦ εὐφυΐας: ἅπαντα ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτοῦ ἱστορία πρέπει νὰ συμπεριληφθῇ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἔργων του: ἡ λήθη ἀπέδωκε δικαιοσύνην εἰς τ' ἀσθενέστερά του, οἱ δὲ τίτλοι τῶν ἐπιλείπων κατέστησαν δημόδιαι, καὶ τ' ὄνομα του τοῦντεῦθεν κατεκτήσατο τοὺς μεταγενεστέρους, οἵτινες ἀναγνώρισουσιν ἐν αὐτῷ μίαν τῶν μεγαλύτερων μουσικῶν μεγαλοφυῶν ἐκ τῶν τιμησασῶν τὸν 19. αἰῶνα.
- Ἰδοὺ ὁ πλήρης κατάλογος τῶν ἔργων του κατὰ χρονολογικὴν τάξιν:
- 1818 ἐν Βενετίᾳ. Enrico di Burgogna
1819 » — Il Falegname di Livonia.
1820 » Μαντούη Le Nozze in Villa.
1822 » Ρώμῃ Zoraide di Grabata.
— » Νεαπόλει La Zingara.
— » — La Lettera anonima
— » Μεδιολάν. Chiara e Serafina oi Pirati.
1823 » Νεαπόλει Il Fortunato Inganno.
— » — Aristeia.
— » Βενετία Una Follia.
— » Νεαπόλει Alfredo il Grande.
1824 » Ρώμῃ L' Ajo nel Imbarazzo.
— » Νεαπόλει Emilia o' l' Erimitagio di Liverpool
1826 » Παλιέρμω Alahor in Granata.
— » — Il Castello degli invalidi.
— » Νεαπόλει Elvida.
1827 » Ρώμῃ Olivio e Pasquale
— » Νεαπόλει Il Borgomaestro di Sardam.
— » — Le Convenienze Teatrali.
— » — Otto mesi in due ore.
1828 » — L' Esule di Roma.
— » Γενούῃ La Regina di Golconda.
— » Νεαπόλει Gianni di Galais.
— » — Giovedì Grano.
1829 » — Il Paria.
— » — Il Castello di Kenilworth.
— » — Il Diluvio Universale.
— » — I Pazzi per progetto.
— » — Francesca di Foix.
— » — Smelda di Lambertazzi.
— » — La Romanziera.
1831 » Ρώμῃ Anna Bolena.
— » Νεαπόλει Fausta.
1832 » Μεδιολάν. Ugo, conte di Parigi.
— » — L' Elisir d' Amore.
— » Νεαπόλει Sancia di Castiglia.
1833 » Ρώμῃ Il Furioso o' l' Isola di S. Domingo.
- 1832 ἐν Φλώρεν. Parisina.
— » Ρώμῃ Torquato Tasso
1834 » Μεδιολάν. Lucrezia Borgia.
— » Φλώρεν. Rosmonda d' Inghilterra.
— » Νεαπόλει Maria Stuarda.
1835 » Μεδιολάν. Gemma di Vergi.
— » Παρισίους Marino Faliéro.
— » Νεαπόλει Lucia di Lamermoor.
1836 » Βενετία Belizario.
— » Νεαπόλει Il Campanello di note.
— » — Betty.
— » — L' Assedio di Calais.
1837 » Βενετία Pia de Tolomei.
— » Νεαπόλει Robert Devereux.
1838 » Βενετία Mia di Redeus.
1839 » Μεδιολάν. Gianni di Parigi.
1840 » Παρισίους La Fille du Régiment,
— » — Les Martyrs.
— » — La Favorite.
1841 » Ρώμῃ Adelia o la Figlia del Arciere.
1842 » Μεδιολάν. Maria Pudilla.
— » Βιέννη Linda di Chamonnio.
1843 » Παρισίους Don Pasquale.
— » Βιέννη Maria di Rohan.
— » Παρισίους Don Sebastien.
1844 » Νεαπόλει Caterina Cornaro.
— » — Le duc d' Albe (ἀνέκδοτον).

Βεδοιοῦσι πρὸς δὲ, ὅτι ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ χαρτοφυλακίου τῆς Opéra Comique μίᾳ πρᾶξις ἀνέκδοτος τοῦ Δονιζέττη, ἧς τινος ὅμως ὁ τίτλος ἀγνωεῖται. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία ὅτι τὸ πόνημα ἐκεῖνο, ὡς καὶ ὁ Duc d' Albe παρασταθῆσονται ἐπὶ τῶν θεάτρων, δι' ἅτινα καὶ προσδιωρισμένα ἦσαν, ὅταν τυχὸν τὰ θεάτρα ταῦτα ὦσιν εἰς κατάστασιν ἀναγεννήσεως.

Ἐκτὸς τῶν προμνησθέντων δραματικῶν ἔργων, ὁ Δονιζέττης συνέγραψεν ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας (messes), ἔσπερινούς, népres, ἓνα miserrere καὶ ἄλλα τινὰ ἐκκλησιαστικὰ τεμάχια ἄσματα ἐκδοθέντα ἐν Παρισίους ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἐσπερίδες Πηυσιλύπου, » ὡδὴν ἐπὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ugolin, καὶ δώδεκα τετραφωνίας (quatuors) δι' ἔγχορδα ὄργανα. Ομιλοῦντες περὶ τῆς Favorite ἀνεφέρομεν παράδειγμα τῆς εὐχερείας τοῦ Δονιζέττη: ἰδοὺ καὶ ἕτερον ἀνέκδοτον ἐμφαίνον, ὅτι οὗτος συνῆεν τὴν γενναϊότητα μετὰ τῆς εὐφυΐας του. Τῷ 1830, εὐρισχόμενος ἐν Νεαπόλει, πληροφορεῖται ὅτι πτωχὸν τι μικρὸν θεάτρον ἐκλείετο,

οί δε υποκριταί εύρισκοντο εις φρικτήν πεινάν· πάραυτα σπύδει εις συνάντησίν των και δίδει αυτοίς πάνθ' όσα είχεν έρ' εκουτου χρήματα, όπως ταύτα επαρκέσωσι διά τας πρώτας των ανάγκην.

— Ά! προσείπεν εις εξ αυτών, θά μάς έπλουτίσετε, εάν ηδύνασθε να μάς δώσητε εν μελοδράμα νέον.

— Μη άμφισβάλτε περί τούτου, επανέλαθεν ό διδάσκαλος, έντός όκτώ ημερών έχετε αυτό.

Ελείπετο ποιήμα τι, ούδ' εις δε ποιητής συγκατετίθετο να ποιήτη διά τώ τέως κλεισθέν θέατρον· ό Δονιζέττης πλην άναπολεί εις την μνήμην του παράστασίν τινα, ήν είδεν εις Παρισίους, τόν Νουκτερινόν κώδωνα « La sonnette du nuit » και εν διαστήματι μιās ημέρας συνθέτετο μετάφρασιν καθόσον ενθυμηάτο· μετά δε όκτώ ημέρας τώ μελοδράμα τελειούται, μυνθάνεται, παριστάνεται και τώ θέατρον σώζεται.

Ο Δονιζέττης έτύγχανεν άρκούντως πεπαιδευμένος, και εις δύο δ' έτι παριστάσεις ηδυνήθη να άποδείξη ότι εύκόλως ήνωνε τώ πλεονέκτημα ποιητού μετά του μουσικού· ούτος δ' αυτός μετέφρασε τά δύο ποιημάτια Fille du Régiment και Betty (Chalet).

Ο Δονιζέττης ένυμφεύθη εν Ρώμη τήν θυγατέρα δικηγόρου τής πόλεως εκείνης. Η ένωσις δ' αύτη ύπερξεν εύτυχεστάτη, πλην μικράς διαρκείας. Απώλεσε δύο τέκνα νήπια έτι όντα, και ή σύζυγός του έγκυος ήτο όπότεν έτελεύτησεν εκ χολέρας εν έτει 1835. Εθλίβετο διά ταύτην τήν άπροσδόκητον άπώλειαν, πάσαν δε τήν άγάπην, ήν έστρεφε πρός τήν σύζυγόν του, εις τώ έρεξής, έπεδαφίλευεν επί του άδελφού εκείνης, κυρίου Varselli δικηγόρου, μεθ' ου δέν επαύτατο διατηρών τās στενωτέρας σχέσεις.

Ο Δονιζέττης ύψηλός ήτο τώ ανάστημα, είχε τώ πρότωπον έλεύθερον και παρρησιαστικόν, ή δε φυσιογνωμία αύτου ήτο ή ένδειξις του εξαιρετικού χαρακτήρός του· δέν ηδύνατό τις να πλησιάση αυτόν χωρίς να τόν άγαπήση, καθότι άκαταπαύτως έδιδε λαβήν να εκτιμήση τις τινά εκ των εξαιρετικών πλεονεκτημάτων του.

Κατηκήσαμεν τήν αύτην οικίαν κατά τήν όδόν Louvois, τώ 1838, συνεχώς δ' έπεσεκπέτομεθα άλλήλους. Είργάζετο άνευ κλειδοκυμβάλου, συνέγραψεν άνευ διακοπής, και τότε ηδύνατό τις να πιστεύση ότι συνέθεσεν, ότε έλειπε πών είδος πρωτοσχεδίου. Μετά θυμασμού πεπετήρησα

μικρόν τι ζύστρον εκ λευκού κέρατος, επιμελώς τεθειμένον πλησίον χάρτου, και εξεπληττόμην βλέπων πάντοτε τώ έργαλειον εκείνο, ούτινος μικράν χρήσιν θά έποιεί. « Τώ ζύστρον τούτο, μοι είπε, μοι εδόθη παρά του πατρός μου, — όταν μ' έσυγχώρει και συγκατετίθετο να γίνω μουσικός. Πώποτε δέν εγκατέλειψα αυτό, και μ' όλον ότι μικράν χρήσιν αύτου ποιούμκι, άλλ' όμως αγαπώ να έχω αυτό πλησίον μου, όσάκις συνθέτω μοι φαίνεται ότι μοι φέρει τήν εύλογίαν του πατρός μου. » Τοσοῦτον άπλώς έλέχθησαν ταύτα και μετά τοςάυτης ειλικρινείας, ώστε πάραυτα ένόησα όποία τις εύκίσθητος καρδιά εμπειριέχεται εν τώ Δονιζέττη.

Μετά τινας δε ημέρας από ταύτης τής επισκέψιας, παρείχον εις παράστασιν εις τήν Opera-Comique, le Brasseur de Preston. Είς των θεατών διεκρίνετο εν τή θυμέλη διά του ένθουσιασμού και των φρενητικών χειροκροτήσεών του· ούτος δ' ήτο ό Δονιζέττης, και όπότεν επανειδον αύτόν, ούκαδε επιστρέφων, τόν εύρον εύτυχέστερόν μου διά τήν έπιτυχίαν μου, και ήθεάνθην έμαυτόν πλέον τετιμημένον υπό τής φιλίας και τής γνώμης του, ή υπό τής έπιτυχίας του δράματός μου. Ότε δε, ένεκεν τής τρομεράς του άσθενείας, έθεσαν αύτόν εν τώ νοσοκομείω τής Ivry, τώ έδωκαν ως ύπηρετήν άνθρωπόν τινα του νοσοκομείου, όνόματι Αντώνιον. Και μ' όλον ότι τώ λογικόν του Δονιζέττη ήτο ήδη τά μάλλιστα τεταραγμένον, έντούτοις ηδυνήθη να παράσχη αρκετά δείγματα τής αγαθότητός του, εις τρόπον ώστε ό Αντώνιος να προσκολληθή αύτῳ επί τοςοῦτον, ώπτε να μη στέρξη πλέον να τόν έγ καταλείψη· και ούτος ό καλός άνθρωπος δέν επαύσατο παρέχων τώ Δονιζέττη τās περιπαθεστέρας και αφιλοκερδεστέρας περιποιήσεις μέχρι των ισχάτων στιγμών. Έχω πρό των όφθαλμών έπιστολήν, εν ή διαγράφει τās τελευταίας όδύνας του περιόδου διδασκάλου· τώ μέρος τούτο τής έπιστολής είναι τόσον λυπηρόν, ώστε άποφεύγω να τώ επαυτάω και ένταῦθα, άλλά δέν δύναμαι να αντιστώ εις τήν εύχαρίστησιν του να αναφέρω τώ μέρος, ένθα αναφέρει τά καθέκαστα των νεκρικών τιμών των έπιδαφιλευθεισών εις τήν μνήμην του.

« Η κηδεία έγινετος χθές. Ο εξάίτετος κύριος Dolci διατάζει τά πάντα, ούδένος ήμέλησεν ίνα ή κηδεία ή αξία τής ιδόξης του ένδόξου τούτου άνδρός. Πλέον των τετρακισχιλίων πα-

ρευρίσκοντο. Η συνοδεία δε συνίστατο υπό του πολυπληθούς κλήρου τής Βεργάμης, των τά μάλα διακεκριμένων προσώπων τής πόλεως και των περιχώρων, και υπό πάσης τής πολιτοφυλακής τής πόλεως και των προαστείων. Τά πυροβόλα, άναμειγμένα εν τῷ φωτί των τριακοσίων ή τετρακοσίων πυρσών, ένεποίουν σέβας. Πάντα δε ταύτα ένεψυχούντο υπό τριών σωμάτων στρατιωτικής μουσικής και εύνοούντο υπό του ώραιότερου καιρού. Η νεκρική ακολουθία ήρξατο τήν 10 Π. Μ. ή δε τελετή τέλο· έλαβεν τήν δευτέραν και ήμίσειν Μ. Μ. Οί διακεκριμένοι δε νέοι τής Βεργάμης έφερον τώ λείψανον του ένδόξου αυτών συμπατριώτου, καιτοι ή άπόστασις μέχρι του κοιμητηρίου υπερέβαινε τήν μίαν και ήμίσειαν λεύγην. Καθ' όλον τόν δρόμον, τώ πλήθος συνωθειτο όπως ήδη διαβαίνουσιν τήν συνοδείαν, και, κατά τώ λέγειν των κατοίκων τής Βεργάμης, ούδέποτε ούτοι απέδωκαν τοιαύτας τιμάς εις έτερον τής πόλεως. Ο Δονιζέττης έτύγχανε διευθυντής του διδασκαλείου τής μουσικής (Conservatoire) τής Νεκπόλεως, άρχιμουσικός του αυτοκράτορος τής Αυστρίας, και έφερε τώ παράσημον τής τιμής, ως έπίσης και πλεισθ' έτερα. Εξ όλων τούτων των ματαίων τιμών, επιζήσει τι, ό θαυμασμός, λέγω, εν διεγείρουσι τά άριστουργήματά του, και ή ένθύμησις, ήν διαφυλάττουσι πάντες εκείνοι οί γνωρίζαντες και οί δυνήθεντες να εκτιμήσωσι τόν καλόν και εύγενή αύτου χαρακτήρα.

Γ. Ι. ΠΑΥΒΑΖΟΓΛΟΥΣ.

Σημ. Μεταφ. Και αυτός δε ό συγγραφέας του παρόντος άρθρου, Adolphe Adam, εις εκ των περιδοξότερων Γάλλων μουσικοσυνθετών απέβησεν εξ άπροόπτου θανάτου τήν 2 Μάρτου 1856, άγων μόλις τώ 53ον, έτος τής ηλικίας του, ως γεννηθείς τώ 1803. Εγκατέλιπε δ' ύπερ τά 30 μελοδράματα, εξ ών τήν πρώτην κατέγραψε θεσιν τά έξής: le Chalet παρασταθέν τώ 1834, Le postillon de Lonjumeau και τώ le Brasseur de Preston. . .

ΠΟΘΕΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΒΑΡΒΑΡΟΣ.

Πολλοί έπρόφερον και προφέρουσι τώ όνομα Βάρβαρος· άλλ' όλίγοι, βέβαια, ήξευρον και έξεύρουσι τήν αληθή αύτου σημασίαν· περί τούτου τυχόντες μικράν μέν τινα, άλλά περίεργον διατριβήν παρά του εύγενεστάτου Άρχοντος Αυλικού συμβούλου και Ιππέως Κυρίου Ιωσήφου από Αμήρου (Joseph von Hamer) γεγραμμέ-

νην, και εις τήν ένταῦθα εκδιδομένην έφημερίδα Archiv für Geographic, Historic, Staatsund Rriegskunde Άρ. 22. 23. και 24. σελ. 92 καταχωρισμένην, εκρίναμεν καλόν να τήν μεταφράσωμεν και καταχωρίσωμεν και εις τόν ήμέτερον Α. Έρμην.

« Τώ όνομα Βάρβαρος (συμπεραίνει ό Κύριος Ουμβόλδος, Humboldt), τώ όποϊον έλαβον τά άλλα έθνη παρά των αρχαίων εκείνων νομαδικών και άπαγριωμένων φυλών, Βαρβαρ (ή τελευταία συλλαβή με διπλούν ρ και ή πρώτη με μακρόν τώ α) σημαίνει εις τήν Σημιτικην γλώσσαν ό υιός τής ερήμου· τώ όποϊον έσημαίωσιν πολλοί πρό πολλού, έτι δε και Ιωάννης ό Μόλλερσ φoh. v. Müller, Allgem. Geschichte TH. B. I. Cp.) Τώ νομαδικόν δε έθνος εκείνο εις τώ όποϊον άποδίδεται κατ' έξοχήν τώ όνομα τούτο » και τώ όποϊον ως αρχική φυλή τής Αρκτώας Αφρικής κατοικούν περί τόν Άτλαντα, όνομάζεται παρά των ιστορικών και περιηγητών ποτέ μέν Βερεβερς (Berebers) ποτέ δε Βερβερος (Berberes), και άλλοτε Βαρεβρας (Barebras), παρά των Αράβων όμως πάντοτε όνομάζετο και έγράφετο Βαρβαρ (Barbar).

Τώ όνομα λοιπόν των Βαρβαράν ήλθεν εκ τής Αρκτώας Αφρικής εις τήν Μεσημβρινήν Ευρώπην, και εκείθεν τώ παρελάβον οί Έλληνες και Ρωμαίοι και έσημαίνον διά τούτου λαόν άπαγριωμένον. Οί Άραβες και Πέρσαι, τήν έννοιαν αύτην έσημαίνον διά των πρωτοτύπων όνομάτων Βεδερί (Bederi) τ. ε. Κάτοικοι τής ερήμου και Σαρανισχηρ (Sabranischin) τ. ε. πεδιολόμοι. Και τά δύο όνόματα ταύτα παρεδέχθη ή Ευρώπη λέγουσα Βεδουίροι και Σαρακηνοί. Οί Τούρκοι, θέλοντες να σημάνωσιν άγρίον τι, έτερογενές, και άκαλλίεργητον, μεταχειρίζονται προσέτι και τήν λέξιν Adschemi, τώ όποϊον προφέρεται και γράφεται παρά πολλών έσφαλμένως ως τώ Adschom τ. ε. Πέρσαι (του πρώτου τώ αρχικόν στοιχείον είναι Ελιρ, του δε δευτέρου Αιν). Ούτως οί νεοστράτευται (Recruten) των Ιανισάρων όνομάζοντο Adschem oghlan τ. ε. άγρια άπαιδευτά παιδία, επειδή έσυνίστατο εξ άρπαγμένων παιδιών των Χριστιανών. Εκ τούτου γίνεται δήλον, ότι και Ασιαταί και Ευρωπαίοι δέν έσημαίναν εξ αρχής και άνωθεν διά του όνόματος Βάρβαροι λαόν εκ πολιτισμού εις άγριότητα εκπαιδόντα, άλλά τήν αρχαίαν και πρώτην κατάσταση άνθρωπίνου κοινωνίας, και τούς κατοίκους τής ερήμου. »

(Εκ τῷ Λογίω Έρμου)

Σώσις Σώσιδος Ὁθην ὑπὲρ τῶν (συνεφῆβων) ἀνέθηκεν.
 ἀγαθὴ τύχη τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, ἐπὶ Κ(α)λλιμα(α)τίδου ἀρχο-
 ντος ἐπὶ τῆς Διαντίδος τρι(ι)της πρυτανείας, Βοηδρομι(ώνος) τετράδι· ἴστ(α)μένου,
 τ)ετάρτη τῆς πρυτανείας, β)ουλῆ ἐν τῷ θεάτρῳ ἢ (μεταχ)θεῖσα ἐκ τοῦ Πα(ναθη-
 ναίου) σταδίου· τ(ῶν) προέδρων ἐπεψήφισεν Δίον (. . . . . ο)υς (καὶ) συνπρόεδροι. Αὔσι(ς)
 Ἀσκληπ(ίδου) Ἀλιμουσίος εἶπεν·—Ὑπὲρ ὧν ἀπαγ(γέλλε)ι ὁ κοσμητὴς τῶν ἐφήβων
 Ὀλυμπιόδωρος Ὀλύμπου Ἀγνούσιος ὑπὲρ τῆς θυσίας (ῆς) ἔθυσεν μετὰ τῶν ἐφήβων ἐν
 ταῖς ἐγγραφαῖς τῷ Διονύσει καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς οἷς πάτρι(ον) τὰ ἱσιτητήρι(α) ὑπὲρ τε τῆς
 βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καὶ τῶν παίδων καὶ γυναικῶν καὶ τῶν φίλων καὶ συμμάχων, καὶ γέγο-
 νεν αὐτῷ τὰ ἰερά κκλᾶ κ(αὶ) σωτήρι(α)· τύχη ἀ(γαθ)ῆ, δ)εδόχθαι τῇ βουλῇ, τὰ μ(ε)ν ἀγα-
 θὰ δέχεσθαι τὰ) γεγονότα ἐν . . . . . οἰς ἀπ(λ) . . . . . ἐφ(ύ)γι(ε)α καὶ σωτηρία τῆς βου(λῆς) καὶ
 τοῦ δήμου καὶ τῶν παίδων καὶ γυναικῶν καὶ τῶν φίλων καὶ συμμάχων· ἐπαινεῖσαι δὲ καὶ
 τὸν κοσμητὴν Ὀλυμπιόδωρον Ὀλύμπου Ἀγνούσιον καὶ τοὺς ἐφήβους καὶ στεφάνω-
 σαι ἕκαστον αὐτῶν θαλ(λα)υ(στ)εφάνῳ ἐπὶ τῇ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβ(ε)ίᾳ καὶ τῇ παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυ-
 τὸν σπουδῇ) καὶ φιλοπον(ί)α· ἵνα τούτ(ων) (συντελουμένων) φαίνηται ἡ βουλὴ τιμῶσα
 . . . . . τῆς ἐπιβαλ(λο) . . . . . τ)ιμῆς. Α(ύ)σις Ἀσκληπ(ίδου) Ἀλιμουσίος εἶπεν· ἐπιδὴ πρό-
 σσδον ποιησάμενοι· π)ρὸς τῇ(ν) βουλῇ(ν) οἱ ἐφ)εβ(ε)σαντες (ἐν τῷ ἐπὶ Μενάνδρου ἀρχοντος ἐνιαυτῷ ἐμφανίζου-
 σιν τὸν κοσμητὴν Ὀλυμπιόδωρον Ὀλύμπου Ἀγνούσιον . . . . . φι)λότιμον εἰς ἑαυτοὺς γεγονέναι καὶ πε-
 . . . . . προτρεπόμενον ἐπὶ τὰ κάλλι)στα τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ παρακαθίζον-
 τα ταῖς τε τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν γρα)μματικῶν (σ)χολαῖς ἐν ταῖς) γινομέναις ἀκροάσει· ἐπιμελεῖσθαι δὲ
 καὶ . . . . . ἀ)σκήσε(ως), ἔτι δὲ καὶ τῆς ἐ(ν) ταῖς ὄπλοις) καὶ τῆς τῶν ἵππων γυμνασίας
 . . . . . ἀγῶσιν ἐν τε τοῖς) Θεσιή(οις, ὁμοί)ως δὲ καὶ ἐν τοῖς) Ἀντωνιή(οις) τοῖς) πανα-
 θηναί(οις) Ἀντωνίου θεοῦ νέου Διονύσου . . . . . οὐ) Ἀνδιστηριῶνος· τῇ) ἐπτακαίδεκάτῃ
 . . . . . δι) καὶ τεταλεγκέναι τὴν) πομπ(ήν) . . . . .) κέναι, ὁμοί)ως δὲ καὶ τὸν) ἀγῶνα ἐπιμελῶς τὸν
 25 . . . . . ἐ)ν τ(οῖς) ὄπλοις) ἐπάνδρω(ς) ἡγ(ο)νίσθαι, τεθυκέναι) δὲ μετὰ τῶν) ἐφήβων, παραστήσαντος) ΤΑΑ-
 . . . . . Ο)Σ . . . . . ὡς) τοῦ γυμνασι(α)ρχ(. . . . .) τῶν) ἐπὶ μῆ)νας δύο ταῦρον ὡς) ὅτι) κάλλιστον
 . . . . . Π)Γ . . . . . ἐφ)ήβους ἐν τῷ) γυμνασί(ῳ) τῇ)ν λαμπά)δα ἐπάνδρω(ς) ποιουμένων τὴν) πρὸς) ἀλλή-
 λους) φίλιαν . . . . . ἴ)σως· διατετη(ρη)κέναι δὲ) αὐτ(οῦς) καὶ ἐν) ταῖς) βιοτικαῖς) δαπάναις) τοὺς) μὲν) προῦ-
 χοντας) συμ)προτρεψάμενον εἰς) γυμν)κασί(α)ς, τοὺς) δὲ) συμμέ)τρους τῷ) βί)ω κουφίσαν-
 30 τα) τῆς) εἰς) ταῦτα) δαπάνης, π)ρονοησά)σθαι δὲ καὶ τῶν) θ)υσιῶν, ὅ)τε ἐθ)ισμοὶ καὶ οἱ) νόμοι προσέ)ταττον Κ)Α.
 . . . . . μ)ητρι) . . . . . τ)εθυκέναι) δὲ (ἐ) μετὰ τῶν) ἐφ)ήβων τῇ) τε κλη)ματιδί) καὶ τῇ) πομπῇ) τοῦ) Ἐλαφροβλιῶ-
 νος, ἀ)εστράφθαι δὲ καὶ δι' ὅ)λου τοῦ) ἐνιαυτοῦ) κκλῶς) καὶ πάντων) αὐτῶν τὴν) ἐπι)μέλειαν ποιούμενον καὶ) πρὸς
 πάντας) πατρι)κὴν εὐνοί)αν προσσ(ε)ρόμενον· δι' ἃ) καὶ αὐ)τοὶ βουλό)μενοι εὐχαρι)στεῖν αὐτῷ) εἰσφάνω)σάν τε
 αὐτὸν) χρυσῷ) στεφάνῳ) καὶ τὴν) βουλή)ν παρακαλοῦ)σιν ἐπι)χωρῆ)σαι ἑαυτοῖς) ποιή)σασθαι αὐτοῦ) χαλκῆς) εἰκό-
 35 νος) ἀνά)θεισιν ἐν τῇ) Ἀττά)λου σ)τοαί, (ὁμοί)ως) δὲ καὶ) γραπτῆς) εἰκό)νος ἀνά)θεισιν ἐν) ὄπ)λωι
 . . . . . ται·—ἀ)γαθῆ) τύχη, δεδό)χθαι τῇ) βουλή)ν, ἐπι)κε-
 χωρῆ)σθαι τοῖς) ἐφ)ήβοις, ἀνα)θεῖναι τὸν) κοσμητὴν) αὐτῶν) Ὀλυμ)πιόδωρον) Ὀλύμπου) Ἀγνούσιον) ἐπὶ
 τῇ) πρὸς) αὐτοὺς) σπουδῇ) καὶ) φιλοτιμί)ᾳ χαλκοῦ)ν (?) ἐν) ᾧ) αἰτοῦ)νται τό)πῳ, ὁμοί)ως) δὲ καὶ)
 γραπτῆς) αὐτοῦ) εἰκό)νος ἀνά)θεισιν) ποιή)σασθαι· ἵ)να τούτ(ων) συν)τελουμένων) φαίνηται) ἡ) βουλή) τὴν)

40 τῶν ἐφήβων (. . . . . ἀ)νδρῶν. Ἐπειδὴ οἱ ἐφεβέσαν-
 τες ἐν τῷ ἐπὶ Μενάνδρου ἀρχοντος ἐνιαυτῷ καλῶς (. . . . . τὴν) ἀναστροφὴν) διὰ παντὸς) τοῦ
 ἐνιαυτοῦ) πεποιή)νται, πειθόμε)νοι τῷ) τε) κοσμητῇ) καὶ) τοῖς) π(αι)δευταῖς) καὶ) ἐν) ταῖς) τῶν) (φι)λο)σόφῳ)ν καὶ) ρη(τό)
 ρων) σχολαῖς) . . . . . ἐν) τοῖς) γυμν)ασί)οις τὴν) καθή)κουσαν) ἀνα)στροφὴν) . . . . . ἐ)πεμ(ε)λήθησαν) καὶ) τῆς) (γυμνι-
 κῆς) ἀσκή)σεως καὶ) τῆς) ἐν) τοῖς) ὄπ)λοις) φιλοπον)ίας παρ' ὅ)λον τὸν) ἐνιαυτὸν) . . .
 45 . . . . . Σοδους) κατὰ) τὸ) δυνατόν) πάντα) πρᾶ)τ(ον)τες μεθ' ὁμο)νοίας . . .
 . . . . . πρὸς) ἀλλή)λους φιλοτιμί)ας· διαφυλά)ττοντες) δὲ καὶ) τὴν) Γ) . . .
 . . . . . τὰς) λει)τουργίας) εἰλειτού)ργησαν, ἔθυσαν) δὲ καὶ) τοῖς) Διο)γεν(ε)ίοις) . . .
 . . . . . ὡς) ὅτι) κάλλιστα) θύ)ματα, ἔθυσαν) δὲ καὶ) τοῖς) Διο)γεν(ε)ίοις) . . .
 . . . . . καὶ) ἐκαλλ)ιέρησαν) περὶ) τε τῆς) βου)λῆς καὶ) τοῦ) δή)μου Γ) . . .
 50 . . . . . εἰς) τὴν) ἐν) Π(τ)ολεμαί)ωι βυβ)λιοθή)κην κατὰ) τὸ) ψή)φισμα) ὃ) Μητρο)φά(νης) εἶπεν· ἵ)να οὖν) ἡ) βουλή) φαί-
 νηται) ἀποδε)χομένη) τ)ὴν τῶν) ἐφ)ήβων) ἀρετὴν) καὶ) τὴν) πρὸς) τὰ) καλὰ) φιλο)τιμί)αν, ἀ)γαθῆ) τύχη) δεδό)χθαι τῇ) βου-
 λῇ, ἐπαινεῖ)σαι τοὺς) ἐφ)ήβους) τοὺς) ἐπὶ) Μενάν)δρου ἀρχοντος) καὶ) στεφ)ανῶ(σαι) ἕκαστον) αὐτῶν) θαλλοῦ
 στεφάν)ωι ἐπὶ) τῆς) π)ερὶ) τὰ) κκλᾶ) τῶν) ἐπιτη)δευμάτων) σπουδῇ, καὶ) ἀνε)ιπε(ῖν) τὸν) στέ)φανόν) Διονυ)σίον
 τε τῶν) ἐν) ἄ)σσει καὶ) Παναθη)ναίων καὶ) Ἐλευ)σινίων) ἐν) τοῖς) γυμν)ικαῖς) ἀγῶ)σιν· τῆς) δὲ) ἀναγο)ρεύσεως
 55 τοῦ) στεφ)άνου ἐπι)μελ)ηθῆ)ναι τὸν) στρατηγὸν) καὶ) τὸν) κή)ρυκα τῆς) ἐξ) Ἀρείου) παγού) βου)λῆς, ἐπαινεῖ)σαι δὲ) καὶ)
 τὸν) γραμ)ματέα) Ἀττά)λον) Ἀριστε)ίδου) Κυδαθη)ναίων καὶ) τὸν) παιδο)τρίβη)ν Θεο)δώρον) Δημη)τρί(ου) Στε)ριέα καὶ)
 τὸν) ὀπλο)μάχον) Ἀντιφ)άν)ην Νικά)δα Μελι)τέα (το)ῦς) παι)δευτάς, καὶ) στεφ)ανῶ)σαι ἕκαστον) αὐτῶν) θαλλοῦ) στεφάν)ω
 ἐπὶ) τῇ) εὐσ)χῆ)μονι ἀνα)στροφῇ· ἀνα)γράψ)αι δὲ) τὸ) ψή)φισμα) μετὰ) τῶν) ἄλλων) εἰς) τὴν) αὐτὴν) στή)λην ἵ)να (τούτῳ)
 συντελου)μένων) ἡ) βουλή) φαίνηται) τιμῶ)σα (το)ῦς) πρῶ)τους ἡ)λικί)ας τῶν) νέων) ἐπι)διδόν)τας· ἐ(αυ-
 60 τοὺς) ἐπὶ) τὰ) κάλλιστα) τῶν) ἐπι)τη)δευμάτων, γίν)ωνται δὲ) καὶ) ἐ)τεροι δέ)μοιοι)ν ζη)λωταί. — Κρά)τιππος) Φιλοκ(ε)-
 . . . . . εἶπεν·) ἐπειδὴ) πρόσ)σδον ποιη)σάμ(ενοι) πρὸς) τὴν) βουλή)ν οἱ) ἐφ)εβ(ε)σαντες) ἐν) τῷ) ἐπὶ) Μενάν)δρου
 ἀρχοντος) ἐνιαυτῷ) καὶ) ὁ) κοσμη)τῆς) αὐτῶν) Ὀλυμ)πιόδωρος) Ὀλύμπου) Ἀγνού)σιος ἐμ)φανίζου)σιν Σῶ)σιν Σῶ)σιδος Ὁ(π)-
 θεν) ἀκο)λουθ)οῦντα τῇ) τοῦ) πατ)ρός) ἀρετῇ) φιλο)δόξ(ως) καὶ) μεγαλο)μαρῶς) τὰ) πρὸς) αὐτοὺς) ἀνε)στράφθαι) καὶ) κοιν)ῇ)
 πρὸς) πάν)τας καὶ) ἰ)δίᾳ) πρὸς) ἕ)να καὶ) ἕ)καστον, βουλό)μενον ὅ)σον ἐφ(έ)αυτῷ) τηρῆ)σθαι) τοὺς) συνε)φήβους) ἀνε)πιβαρ)ήτους καὶ) ἀνε)ισ-
 65 φόρους, γυμ)νασι)αρχή)σαντά) τε αὐτὸν) καὶ) φυλα)ρχή)σαν(τα) καὶ) ποιη)σάμενον) τὴν) χορη)γίαν ἐπὶ) τρεῖς) ἡ)μέρας, ὑπερ)τι-
 θέμε)νόν) τε τῇ) μεγαλο)ψυχί)ᾳ ἀνα)τιθέ)ναι καὶ) τὴν) σ)τή)λην τὴν) ἐξ)ουσαν) τὰ) τε ψή)φισμα)τα καὶ) τὴν) ἀνα)γραφὴν
 τῶν) ἐ)φ)ήβων, καὶ) ταῦτα) πάντα) πεπρα)χέναι . . . . . ν) δύν)αμιν) τοῦ) βί)ου τὴν) φιλα)γαθί)αν ἐπι)δικνύ)μενον·
 διὰ) ταῦ)τα παρακαλοῦ)σιν τὴν) βουλή)ν, ἐπι)χωρῆ)σαι ποιή)σασθαι) αὐτοῦ) γραπτῆς) εἰκό)νος ἀνά)θεισιν) ἐν) τῇ) Ἀτ-
 τάλου) σ)τοαί·) τύχη) ἀ)γαθῆ) δεδό)χθαι) (τῇ) βουλή)ν, ἐπαινεῖ)σαι Σῶ)σιν Σῶ)σιδος Ὁ)θην) ἐφ(έ) ἡ) ἔχει) ἀπὸ) τῆς) πρῶ)της) ἡ)λικί-
 70 ας) εἰς) τοὺς) συνε)φήβους) (εὐνοί)ας, ἐπι)κεχωρῆ)σθαι) δὲ) τοῖς) συνε)φή)βοις) αὐτοῦ) καὶ) τῷ) κοσμη)τῇ) Ὀλυμ-
 πιόδω)ρῳ) Ὀλύμπου) Ἀγνού)σιῳ) ἀνα)θεῖναι) Σῶ)σιδος) εἰκό)να ἐ)χουσαν) τὴν) ἐπι)γραφὴν) τὴν) δε' ὅ)τι
 ἐφ)εβ(ε)σαντες) ἐν) τῷ) ἐπὶ) Μενάν)δρου ἀρχοντος) ἐνιαυτῷ) καὶ) ὁ) κοσμη)τῆς) αὐ)τῶν) Ὀλυμ)πιόδωρος) Ὀλύμπου) Ἀγ-
 νού)σιος) Σῶ)σιν Σῶ)σιδος Ὁ)θην) τὸν) ἑαυτῶν) εὐε)ργέ)την ἀνέ)θηκ)αν· ἀνα)γράψ)αι δὲ) καὶ) τὸ) ψή)φισ(μα) εἰς)
 τὴν) αὐτὴν) στή)λην) . . . . . Π)Γ . . . . . ητος) πρὸς) φιλα)γαθί)αν . . . . .
 75 (Ὀλυμ-) (ἡ) βουλή) ὁ) δῆ)μος
 π(ι)όδω-) τοῦς) . . . . .
 ρο(ν) Ὀλύμ) ἐφ)ή-
 π(ου) Ἀγ-) βους.
 νούσιον)

— σ)τοαί) ἄ)γαθῆ) τύχη) δὲ) καὶ) τῶν) ἀντιφ)άν)ην Νικά)δα Μελι)τέα (το)ῦς) παι)δευτάς, καὶ) στεφ)ανῶ)σαι ἕκαστον) αὐτῶν) θαλλοῦ) στεφάν)ω
 ἐπὶ) τῇ) εὐσ)χῆ)μονι ἀνα)στροφῇ· ἀνα)γράψ)αι δὲ) τὸ) ψή)φισμα) μετὰ) τῶν) ἄλλων) εἰς) τὴν) αὐτὴν) στή)λην ἵ)να (τούτῳ)
 συντελου)μένων) ἡ) βουλή) φαίνηται) τιμῶ)σα (το)ῦς) πρῶ)τους ἡ)λικί)ας τῶν) νέων) ἐπι)διδόν)τας· ἐ(αυ-
 60 τοὺς) ἐπὶ) τὰ) κάλλιστα) τῶν) ἐπι)τη)δευμάτων, γίν)ωνται δὲ) καὶ) ἐ)τεροι δέ)μοιοι)ν ζη)λωταί. — Κρά)τιππος) Φιλοκ(ε)-
 . . . . . εἶπεν·) ἐπειδὴ) πρόσ)σδον ποιη)σάμ(ενοι) πρὸς) τὴν) βουλή)ν οἱ) ἐφ)εβ(ε)σαντες) ἐν) τῷ) ἐπὶ) Μενάν)δρου
 ἀρχοντος) ἐνιαυτῷ) καὶ) ὁ) κοσμη)τῆς) αὐτῶν) Ὀλυμ)πιόδωρος) Ὀλύμπου) Ἀγνού)σιος ἐμ)φανίζου)σιν Σῶ)σιν Σῶ)σιδος Ὁ(π)-
 θεν) ἀκο)λουθ)οῦντα τῇ) τοῦ) πατ)ρός) ἀρετῇ) φιλο)δόξ(ως) καὶ) μεγαλο)μαρῶς) τὰ) πρὸς) αὐτοὺς) ἀνε)στράφθαι) καὶ) κοιν)ῇ)
 πρὸς) πάν)τας καὶ) ἰ)δίᾳ) πρὸς) ἕ)να καὶ) ἕ)καστον, βουλό)μενον ὅ)σον ἐφ(έ)αυτῷ) τηρῆ)σθαι) τοὺς) συνε)φήβους) ἀνε)πιβαρ)ήτους καὶ) ἀνε)ισ-
 65 φόρους, γυμ)νασι)αρχή)σαντά) τε αὐτὸν) καὶ) φυλα)ρχή)σαν(τα) καὶ) ποιη)σάμενον) τὴν) χορη)γίαν ἐπὶ) τρεῖς) ἡ)μέρας, ὑπερ)τι-
 θέμε)νόν) τε τῇ) μεγαλο)ψυχί)ᾳ ἀνα)τιθέ)ναι καὶ) τὴν) σ)τή)λην τὴν) ἐξ)ουσαν) τὰ) τε ψή)φισμα)τα καὶ) τὴν) ἀνα)γραφὴν
 τῶν) ἐ)φ)ήβων, καὶ) ταῦτα) πάντα) πεπρα)χέναι . . . . . ν) δύν)αμιν) τοῦ) βί)ου τὴν) φιλα)γαθί)αν ἐπι)δικνύ)μενον·
 διὰ) ταῦ)τα παρακαλοῦ)σιν τὴν) βουλή)ν, ἐπι)χωρῆ)σαι ποιή)σασθαι) αὐτοῦ) γραπτῆς) εἰκό)νος ἀνά)θεισιν) ἐν) τῇ) Ἀτ-
 τάλου) σ)τοαί·) τύχη) ἀ)γαθῆ) δεδό)χθαι) (τῇ) βουλή)ν, ἐπαινεῖ)σαι Σῶ)σιν Σῶ)σιδος Ὁ)θην) ἐφ(έ) ἡ) ἔχει) ἀπὸ) τῆς) πρῶ)της) ἡ)λικί-
 70 ας) εἰς) τοὺς) συνε)φήβους) (εὐνοί)ας, ἐπι)κεχωρῆ)σθαι) δὲ) τοῖς) συνε)φή)βοις) αὐτοῦ) καὶ) τῷ) κοσμη)τῇ) Ὀλυμ-
 πιόδω)ρῳ) Ὀλύμπου) Ἀγνού)σιῳ) ἀνα)θεῖναι) Σῶ)σιδος) εἰκό)να ἐ)χουσαν) τὴν) ἐπι)γραφὴν) τὴν) δε' ὅ)τι
 ἐφ)εβ(ε)σαντες) ἐν) τῷ) ἐπὶ) Μενάν)δρου ἀρχοντος) ἐνιαυτῷ) καὶ) ὁ) κοσμη)τῆς) αὐ)τῶν) Ὀλυμ)πιόδωρος) Ὀλύμπου) Ἀγ-
 νού)σιος) Σῶ)σιν Σῶ)σιδος Ὁ)θην) τὸν) ἑαυτῶν) εὐε)ργέ)την ἀνέ)θηκ)αν· ἀνα)γράψ)αι δὲ) καὶ) τὸ) ψή)φισ(μα) εἰς)
 τὴν) αὐτὴν) στή)λην) . . . . . Π)Γ . . . . . ητος) πρὸς) φιλα)γαθί)αν . . . . .

80 οί ε) φ η θ ε υ σ α ν τ ε ς ε π ι Μ ε ν ά ν δ ρ ο υ
 'Ερεχθεΐδος) Πτολεμαΐ(δ)ος
 . . . . . ους Κηφισιεύς Φιλιστιδής Ἀθ(ην)αγόρου Φλυεύς
 . . . . . σ)τράτου Κηφισιεύς Τίτος Καΐς . . . Ροῦφος Φλυεύς
 . . Παμβωτάδης Κριτόβουλος Με(ιλί)χου Προσπάτιος
 85 . . . εὺς Ἀλέξανδρος Δωσιθέου Φλυεύς
 . . . . . Λ)αμπρεύς Φιιδρίας . . . άνδρου Ἀφιδναΐος
 . . . . . Βάγκιος Ἀφιδναΐος
 . . . . . Α κ α (μ α ν τ ι δ ο ς)
 90 . . . . . Πολύς(τ)ρατος , Θορβίκιος
 . . . . . Βα(τ)θεν) Ξί(ων Ν)έωνος Πόριος
 . . . . . Πα(νδ)ιο)νί(δ)ος . . . . . εας Ἀπολλωνίου Ἐρμειος
 . . . . . σ)τρατος (,) Παιανιεύς . . . . . οκράτης Ὀνησάνδρου Σφήττιος
 . . . . . Νουμέριος Γλαύκ(ο)υ Παιανιεύς(ς) . . . . . δομος Μαρνάκου Σφήττιος
 95 . . . . . Λεωντί(δ)ος . . . . . Οί(νε)ΐδος
 . . . . . ὀδημος Πειθωνος Χολλε(ίδης) (Σῶσις) Σώσιδος Ὁθηθεν
 . . . . . Ἀπολλώνιος Τιμαρίσκου Σκαμβω(νίδης) . . . . . ητος Διονυσίου Ἀχαρνεύς
 . . . . . Ἀπολλωνίδης Νουμη(νί)ου Φρεά(ριος) . . . . . ωρ Ἀλεξάνδρου Φυλάσιος
 Διογένης , (Παι)ονίδη(ς) (Κε)κροπί(δ)ος
 100 Διονύσιος Πρωτίωνος Εὐπ(υρίδης) . . . . . ς Νικοφῶντος Ἀλαιεύ(ς)
 . . . . . ς, Αἰζω(ν)εύς
 . . . . . Ἀριστείδης Λευκίου Νικ . . . . . Ἀπολλώνιος Ἀπολλοφά(νο)υ Αἰζωνεύς
 . . . . . Ἀπολλώνιος Μικίωνος Ἄν . . . . . Διονύσιος Καλλιστ(ράτου Μιλή)σιος
 Μάρκος Τερέντιος Ρωμα(ίος) Ἱεροκλῆς Νικασίωνος Μιλήσιος
 105 Δέξων Νουμνίου Τ . . . . . Πραξαγόγας Πραξαγόρου Καρύστιο(ς)
 Βίωτος Εὐκλέους . . . . . ὀτιμος Ἀντιχού . . . . .
 Φιλόδημος Μενε . . . . . ὀφιλος Διονυσ . . . . . νιος
 Ἐπαφρόδειτο(ς) . . . . Λεοντ . . . . . ς
 (Αἰ)σχίνης Ἄριζ . . . .
 110 . . . . . ταίος Κο . . . . ος Ἀφροδισίου Μ(ιλή)σιος
 . . . . . νδρο(ς) . . . . . (Πόπ)λιος Γράνιος Ποπλι(ο)υ υἱὸς Ῥω(μαίος)
 . . . . . ς . . . . . Αἰ)σχίνης Εὐδόξου Μιλήσι(ος)
 . . . . Βί;ων Σώτου Πλαταιε(ύς)
 . . . . Ἀφροδισίος Φιλοστράτο(υ) . . . . .

Ἐρχοντος
 Σώστρατος Δημ . . . . . (Μελι)τεύς
 Κλεοξενίδης Κ . . . . . (Επι)κιδη(ς)
 Ἰππο(θ)ωντί(δ)ος
 Ἄτταλος Δημ . . . . . σιο(ς)
 Πόντιος Κί . . . . . εὺς
 Αἰαντ(ί)δος
 Ἐπίνικος , Τρικορ(ύσιος)
 Εὐφορίων Κί . . . . . ου Φαληρ(εύς)
 Ἄντιο(χι)δ(ος)
 Διοκλῆς Εὐ(φρ)άνορος Κριωεύς
 Ἐρμοκράτης Πιστοκράτου Ἀθηναίο(ς)
 Δημήτριος Ἐρμίππου Ἀ(θ)ηναίος
 Ζώσιμ(ος) Σφαίρου Ἀ(θ)ηναίος
 Δωρι . . . . . ιάδου Ἀ(θ)ηναίος
 Μητροφ(άνης) . . . . . ς
 Ἀσκληπ . . . . . Ἀθηναίος
 Τίτος . . . . .
 Μενε . . . . . αῖος
 Αι . . . . . ναῖος
 Εὐ . . . . . ναῖος
 Α . . . . . ναῖος
 . . . . . ς
 . . . . . Λου
 . . . . . Ε . . . . . Λου
 . . . . . ς Μιλήσιος
 . . . . . δότου Μιλήσιος
 . . . . . Σιδώνιος
 . . . . . ου Ταναγραῖος
 . . . . . Σαλαμεινίος
 . . . . . Μιλήσιος
 . . . . . ου Σαλαμεινίος
 . . . . . ου Μιλήσιος
 . . . . . Ἀπολλοδώρου Μιλήσιος
 . . . . . Ἄν)αξιπόλιδος Μεσσήνιος

445 . . . . .
 . . . . .
 Ἀπολ(. . . , . . .)ος
 Ζωπυρ . . . , (Ἡρακ)λεώτης
 Εὐμένης , Τιανεύς
 420 Εὐήμερος Μενάνδρου Μιλήσιος
 Νικόμαχος Μενελάου Σιδώνιος
 Ἀρτεμίσιος Ἡλιοδώρου Ἀλαβανδεύς
 Ἐπικράτης Ἡσύχου Σιδώνιος
 Μόσχος Ἀπολλωνίου Πλαταιεύς
 425 . . . . . ἡ βουλή
 τὸν γραμματέα
 430 Ἄττα . . . . . ἡ βουλή
 τὸν παιδοτρίβην
 λον Κυδαθηνάε-
 434 . . . . . α . . . . .

Λευκίος , Ῥωμ(αῖος)
 Ἰέρων Στράτωνος Μ . . . . .
 Ἀθηναῖος Εὐτυχ . . . . .
 Σωτᾶς , ...
 . . . . . νικός . . . . .
 Τίτος Σ . . . . .
 Παράμμον(ος) . . . . .
 . . . . . ΑΙ . . . . . Τ . . . . .
 . . . . . αχος Δη . . . . .
 . . . . . εὺς Ἀπολλοφ(άνου) . . . . .
 (Λε)ύκιος Ἐππιος . . . . .
 (Ἀπολ)λωνίδης Θ . . . . .
 . . . . . ς Λευκ . . . . .
 . . . . . ος . . . . .
 . . . . . ἡ βουλή
 τὸν παιδοτρίβην
 (Θε)δ(ω)ρον
 (Στ)ειρι-
 (έ)α

νος Εὐνόστου Ἰωρόπιος
 . . . . . ανδρος Σατύρου Μιλήσιος
 . . . . . ς , Ῥωμαῖος
 . . . . . (Ῥω)μαῖος
 . . . . . ιστίχου (Μιλ)ήσιος
 . . . . . ης Καλλ(. . . . . Μιλ)ήσιος
 . . . . . εὺς
 ἡ βουλή
 τὸν ὀπλομάχον
 Ἀντι-
 φάνην
 Με(λι)-
 τέ(α).

Οἱ ἄνω ἑκατὸν τριάκοντα τέσσαρες στίχοι ἀναγινώσκονται ἐπὶ στήλης ὀγκωδестаτής λίθου Ἰμπηττείου, ἐχούσης ἄνω γείσων, συντετριμμένης δὲ εἰς κομμάτια 37 ἀνίσου μεγέθους, ἀνασκαφέντα ὑπὸ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἡμῶν Ἐταιρίας ἐνταῦθα ἐν τῇ θέσει τοῦ ἀγίου Δημητρίου τοῦ Κατηφόρη, 300 περίπου βήματα πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὄρολογίου τοῦ Ἀνδρονίκου Κυβρήστου, πρὸ ἐτῶν πέντε, ἤτοι τῇ 9 Μαρτίου 1861. Μνεῖαν αὐτῶν ἐκάμαμεν βραχέϊαν ἐν Φιλίστορος τόμου Α' σελ. 324 καὶ 328. Τώρα κείνται ἠνωμένα ἐν τινι δωματίῳ τῶν ὑπογείων τοῦ Βαρβακείου, τῷ γωνιαίῳ βορειοδυτικῷ. Ἰψος τοῦ ὄλου, ὡς συνηρολογήθη, 2 μέτρα περίπου, πλάτος 0,90, πᾶχος 0,26. Μετὰ τὴν ἐπίπονον συναρμολόγησιν, γενομένην δις καὶ τρίς ἕνεκα τῶν μετατοπίσεων πάντων τῶν τῆς Ἐταιρίας ἀρχαίων καὶ τὴν ἔπειτα ὄχι εὐκόλον καθάρσιν καὶ ἀντιγραφὴν, τὴν διακρίσασαν ὀλόκληρα ἔτη ἐκ διαλειμμάτων, βλέπομεν ὅτι ἔχομεν ἐνώπιόν μας ἐπὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς στήλης ἀναγεγραμμένα διὰ δαπάνης τοῦ ἐφήβου Σώσιδος Σώσιδος Ὄηθεν ψηφίσματα τέσσαρα τῆς βουλῆς τῶν Ἀθηναίων, γενόμενα ἐπὶ ἄρχοντος Καλλικρατίδου, ὅστις τώρα πρώτην φοράν, ἂν δὲν σφάλω, γνωρίζεται, διότι ὁ ἐκ συμπλήρωσεως κολοθῆς τινὸς ἐπιγραφῆς γνωρισθεὶς Καλλικρατίδης ἄρχων (ἴδε ἀρχαιολογ. Ἀθην. ἐφημερ. ἀ. περιόδου ἀρ. 640) εἶναι πολὺ νεωτέρας ἐποχῆς. Τὸ πρῶτον τῶν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ψηφισμάτων ἐβρέθη ὑπὸ τινος Λύσιδος Ἀσκληπιάδου Ἀλιμουσίου διὰ τὸ καλὰ γεγονέναι τὰ ἱερά τὰ ὑπὸ τοῦ κοσμητοῦ τῶν ἐφήβων Ὀλυμπιοδώρου Ὀλύμπου Ἄγουσιου, ἐν ᾧ περιέχεται καὶ ἔπαινος συλλήβδην αὐτοῦ τε τοῦ κοσμητοῦ καὶ τῶν ἐφήβων· τὸ δεύτερον ἐβρέθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Λύσιδος, ἐν ᾧ ἰδίως ὁ εἰρημένος κοσμητῆς κατ' αἵτησιν τῶν ἐπὶ Μενάνδρου ἄρχοντος ἐφηβευσάντων τιμᾶται καὶ συγχωρεῖται ἡ ἀνάθεσις εἰκόνος αὐτοῦ. Ἐδῶ πρῶτον ἀναφέρεται κατὰ τὸν ἐπώνυμον ἄρχοντα τὸ ἔτος τῆς ἐφηβείας, πιθανώτατα τὸ ἀμέσως προηγούμενον. Ὁ Μενάνδρος δὲ αὐτός ἄρχων δευτέραν ταύτην φοράν τώρα γνωρίζεται ἐξ ἐπιγραφῆς. Τὸ πρῶτον ἀσφαλῶς ἐγνώσθη ἐξ ἀναθηματικῆς ἐπιγραφῆς. τῆς τυπωθείσης ἐν Φιλίστορος τόμου Α' σελ. 328. Τρίτον ψηφίσμα ἀκολουθεῖ, ἄνευ ὀνόματος τοῦ εἰπόντος, δι' οὗ ἰδίᾳ ἐπαινοῦνται καὶ τιμῶνται οἱ ἐπὶ Μενάνδρου ἐφηβοί, ὡς καὶ ὁ γραμματεὺς καὶ ὁ παιδοτρίβης καὶ ὁ ὀλομάχος οἱ παιδεύται αὐτῶν. Τέταρτον,

ῤῥῆθην ὑπὸ Κρατίππου Φιλοκλ. . . , ἐν ᾧ ἡ βουλή κατ' αἵτησιν τῶν ἐπὶ Μενάνδρου ἐφήβων καὶ τοῦ κοσμητοῦ αὐτῶν συγχωρεῖ τιμὰς εἰς τὸν ἄνω ῤῥῆθεντα Σῶσιν διὰ τὴν γενναιοδωρίαν του, καὶ ἰδίως ἐπιτρέπει νὰ τῷ ἀνάθεθῃ γραπτὴ εἰκὼν ἐν τῇ Ἀττάλου στοᾶ (τῇ κειμένη ἐν ἄλλῃ ὄλως θέσει παρὰ τὴν ἐν ἡ εὐρέθῃ ἢ παρούσα στήλη) ἢ ὑπὸ τῶν ἐφήβων καὶ τοῦ κοσμητοῦ ποιηθεῖσα, καὶ νὰ συμπεριληφθῇ καὶ τοῦτο τὸ ψηφίσμα εἰς τὴν αὐτὴν στήλην τὴν ἔχουσαν καὶ τὴν ἀναγραφὴν τῶν ἐφήβων κατ' ὄνομα. Αὕτη δὲ ἡ ἀναγραφὴ, μετὰ ἀναγεγλυμμένους τινὰς στεφάνους τιμητικούς ἐπιτεταί ὡς πέμπτον μέρος τοῦ περιεχομένου τῆς ὄλης στήλης, διακρίσεως γινόμενης ἐν αὐτῇ τῶν ἐγγωρίων καὶ τῶν ξένων ἐφήβων. Τέλος ἔπονται ἔτι στέφανοί τινες.—Ἐδῶκα τὴν σύντομον ταύτην ἀνάλυσιν τοῦ ὄλου, ὄχι διὰ νὰ γεμίσω ἀπλῶς τὸν χάρτην, ἀλλὰ διότι παρετήρησα, ὅτι τινὲς τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀρχαιολογούντων συγγέονται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν πολλάκις προσομοίων λόγων καὶ πραγμάτων τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις μακρῶν στήλαις καὶ ἐκλαμβάνοντές τα ὡς ὄλως τὰ αὐτὰ καὶ σχεδὸν ἀλόγως ἐπαναλαμβάνοντα, οὐδὲ παρίνουσι τὴν ὄλην ἀνάγνωσιν τῶν μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς, καὶ ὅμως ἐπιβάλλονται ταχέως εἰς ἐρμηνείαν αὐτῶν ἢ γοῦν ἐκμετάλλουσιν διὰ σκοποῦς διαφόρους καὶ περιπίπτουσιν εἰς ἀτοπώτατα σφάλματα, ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ ἤθελα ἐνταῦθα καταδείξει, ἂν δὲν ἐδυσωπούμην πρόσωπα, καὶ ἀφίνω πλέον τὸν μακρὸν χρόνον νὰ φέρῃ εἰς φῶς τὴν ἀλήθειαν.

Διαφέρουν δὲ τὰ ἐν τῇ στήλῃ ταύτῃ ψηφίσματα τῶν ἐν ταῖς ὅ μεγάλαις ἐκείναις στήλαις, ὡς ἐν τῇ Πυργιωτίσῃ (= Ἀττάλου στοᾶ) ἀνασκαφείσας ἐξεδώκαμεν ἐν τῷ Α' τόμῳ τοῦ Φιλίστορος, κατ' ἄλλα τε καθ' ὅσον ταῦτα μὲν τὰ νῦν εἶναι τῆς βουλῆς, ἐκεῖνα δὲ ἐψηφίσθησαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ δήμου.

ἔχει δὲ τὸ Α' τῶν σήμερον ἐκδιδομένων ψηφισμάτων καὶ φράσιν πρωτοφανῆ σχεδὸν περὶ τοῦ ποῦ ἡ βουλή ἐσυνεδρίασεν, ἵνα ψηφίσῃ τὸ ψηφίσμα· διότι ἀναγινώσκωμεν ἐν στίχῳ 4.— «βουλή ἐν τῷ θεάτρῳ ἢ (μεταχ.) θεῖσα ἐκ τοῦ Πα(ναθη)ναϊκοῦ σταδίου.» Ὁμοίαν τινὰ φράσιν εὐρίσκω μόνον ἐν τινι ψηφίσματι Ἀττικῷ, ἐκδοθέντι παρὰ Α. Ράγκαθῆ ἐν β' τόμῳ τῶν *Antiq. Hellén.* ἀρ. 469, ἐνθα ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς· «βουλή ἐν (βουλευτηρίῳ καὶ ἐκ τ)οῦ βουλευτηρίου ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ.» Ἐκεῖ ὁ ἐκδότης λέγει τε

περὶ τῆς αἰτίας τῆς ἀλλαγῆς τοῦ τόπου τῆς συνεδριάσεως, ὅτι ἦσαν τὰ Ἐλευσινία μυστήρια, καθὼς παρέδωκαν οἱ ἀρχαῖοι (Αυσίας κατὰ Ἀνδοκίδου 4, καὶ Ἀνδοκίδης περὶ μυστηρίων 30.) καὶ θεωρεῖ τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ ὑπ' ὄψιν τοῦ ψηφίσματος συμφωνοῦσαν πῶς τοῖς παραδεδομένοις. Θέλει δὲ αὐτὴν ὅτι εἶναι ἡ τρίτη ἱσταμένου Βοηδρομιῶνος, ἂν καὶ ὁ λίθος ὑποδεικνύει ἐκεῖ τετάρτην. Ἐγὼ δὲ εὐρίσκων τοὺς λόγους τοῦ κ. Ράγκαθῆ ὅπως οὐδὲ σκοτεινοὺς καὶ βλέπων μάλιστα καὶ διαφορὰν τῶν τόπων συνεδριάσεως τῶν μνημονευομένων ἐν τῷ ἐδικῷ τοῦ ψηφίσματος καὶ ἐν τούτῳ τῷ ἐδικῷ μου, δὲν ἐπιβάλλομαι νὰ διαφωτίσω τὸ σκοτεινὸν πρᾶγμα, ἅτε καὶ οὐ πᾶν χρονολογικὸς καὶ μαθηματικὸς ὢν, ἐφελεύω ὅμως κατὰ χρέος τὴν προσοχὴν τῶν λογίων ἀναγνωστῶν εἰς τὸ ἐξῆς, ὅτι πᾶν περιέργως τῷ ὄντι αἱ ἡμερομηνίαι τοῦ τε παρὰ Ράγκαθῆ ψηφίσματος καὶ τοῦ ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ἐνταῦθα εἶναι πολλὰ πλησιόχρονοι· ἢ αἱ αὐταί, ἐκεῖ μὲν ἡ τρίτη ἢ τετάρτη ἱσταμένου Βοηδρομιῶνος, ὡς εἶπα, ἐδῶ δὲ βεβχίως ἢ τετράς ἱσταμένου Βοηδρομιῶνος.

Ἄλλο λίαν περίεργον καὶ ἄπορον ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιγραφῇ εἶναι τὸ ὅτι λείπει ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐφήβων ἡ Ἀττάλις φυλὴ, πολλοὶ δὲ τινες ὑπὸ τὴν Ἀντιοχίδα ἐφηβοὶ ἀναγράφονται ἀπλῶς ὡς Ἀθηναῖοι. Οἱ δὲ χρόνοι τῆς στήλης, ὡς ἐκ τῶν ἐν στίχῳ 22 καὶ 23 λεγομένων δηλὸν γίνονται, φαίνονται νὰ εἶναι οἱ τοῦ τριάρχου Μάρκου Ἀντωνίου. Ἐβλ. Πλουτάρχου Ἀντωνίων 60. Ὁ δὲ ὡς παιδευτῆς ἀναγεγραμμένος Ἀντιφάνης Νικάδα Μελιτεὺς φαίνεται υἱὸς ἢ ἀδελφὸς τοῦ ἐν τῇ 47 ἐφηβικῇ στήλῃ τῇ ἐπὶ Ἀθηναίου ἄρχοντος, τῇ ἐκτυπωθείσῃ ἐν Φιλίστορος τόμῳ ἀ. μνημονευομένου ὀλομάχου Νικάδα Νικάδα Μελιτεῦς. Πολλὰ ἄλλα ἐξετάσεως ἄξια ἀποσιωπῶν, οἷον τὰ περὶ ἐροτῶν τινῶν καὶ θυτιῶν λίαν περίεργα καὶ τὰ περὶ τῶν ξένων ἐκ Ρώμης ἐφήβων, τοῦ Τερεντίου καὶ τοῦ Ἐπιπίου καὶ εἴτε ποιοῦτο ἄλλο, ἐρωτῶ μόνον μίαν ἐρώτησιν, δευτέραν δὲ ταύτην φοράν μετὰ πέντε ἔτη πάλιν τὴν αὐτὴν, διὰ τί ἄρα ἀφοῦ δεκατέσσαρες περίπου ἐφηβικαὶ στήλαι ἐγνώσθησαν, ἰκανῶς πλησιόχρονοι (ἐξ ὧν αἱ τρεῖς ἀνέκδοτοι ἔτι) νὰ μὴ εὐρεθῶσιν ἔως τώρα ψηφίσματα τοιαῦτα τιμητικὰ ἐφήβων ἐψηφισμένα ἐπὶ δύο συνεχῶν ἀρχόντων; Δὲν μ' ἔτυχε ν' ἀναγνώσω που ἀπάντησιν τινὰ ἢ λύσιν εἰς ταύτην μου τὴν ὄχι ἄσκοπον ἐρώτησιν καὶ ἀπορίαν, τὴν

ὁποῖαν ἀνέγραψα πρῶτον ἐν Φιλίστορος τόμ. ἀ. σελ. 53—54, προσθεὶς τότε μίαν μου εἰκασίαν περὶ τοῦ πράγματος, καλὴν ἢ κακὴν, δὲν ἤξεύρω.

Ἐπὶ τέλους ζητῶ συγγνώμην, ἂν τινα εἰσέφερσαν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀντιγραφῆς σφάλματα, ἰδίως δὲ ἂν τὰ χαίνοντα διαστήματα δὲν ἐσημειώθησαν ἐπὶ τὸ ἀκριβεστάτον κατὰ τὴν ἔκτασιν τῶν διὰ στιγμῶν ἱσθημάτων τοῖς ἑλλείπουσι γράμμασι. Τὸ ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ δὲν εἶναι στοιχηδὸν γυρογραμμένη καὶ ἔχει ἀνωτέρω μὲν ἀραιότερα καὶ μείζονα τὰ γράμματα, κατωτέρω δὲ πυκνότερα καὶ μικρότερα, εἶτα δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀνίσων τὸ μέγεθος τεμαχίων αὐτῆς, τῶν δυσκόλως διὰ τοῦτο συναρμολογούμενων καὶ συγκρατούμενων ἐν τῇ προσοχῇ εἰς συνεχῆ ἀνάγνωσιν θέσει, ταῦτα εἶναι, τῶν τυχόν γενομένων σφαλμάτων αἰτία, ὄχι ἡ ἀμέλεια. Τελειότερα κατὰ τινα ὀλίγα μέρη ἐκδοσις δυνατὸν ποτε νὰ δοθῇ, ἀλλὰ μόνον μετὰ νέους ἄλλους κόπους ἀκριβεστερας συναρμογῆς καὶ συγκολλήσεως αὐτῶν τῶν τεμαχίων καὶ μετὰ πανομοιότυπον ἀντιγραφὴν, ὅπερ εὐχόμεθα νὰ γίνῃ παρὰ τινος τῶν ἡμετέρων ἐν οὐ μακρῷ χρόνῳ, ὅταν ἀποκτήσωμεν ἐφημερίδα ἀρχαιολογικὴν.

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 28 Ἰουλίου 1866.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ.

Ο ΕΡΥΘΡΟΣ ΝΑΝΟΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ ΡΩΣΣΙΚΟΝ.

I.

Mia νύξ τοῦ Δεκεμβρίου.

Ἦτον ἡ πρώτη δεκαπενθημερία τοῦ δεκεμβρίου τοῦ 1825, ἐποχὴ ἐξιουνημόνευτος, καθ' ἣν ἡ Ρωσσία ἀπολέσασα ἕνα τῶν δεσποτῶν τῆς, διεγείρετο πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ὑποταχῆς εἰς τὸν διάδοχον ὃν ἀνεδείξατο ἑαυτῷ ὁ ἀποθάνων αυτοκράτωρ. Ὅσον ξένοι καὶ ἂν ἦσαν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων οἱ δοῦλοι λαοὶ τῶν ἀγρῶν, καὶ ἰδίως οἱ τῶν μεμακρυσμένων τῆς Μόσχας ἐπαρχίων, ἠνθούον ὅτι ἔπνεεν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ πνοὴ ἐπαναστατικῆ, καὶ ἀνησυχούον, διότι ἐν τῇ πανκρατίᾳ πείρα τῶν, ἐγίνωσκον καλῶς ὅτι πᾶν συμβῆν ἐρχόμενον ἄνωθεν, κατέληγε διὰ τοῦς ὑποταλεῖς εἰς ἀγγασίας, φόρους, καὶ κόπους πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν ῤῥημάτων τῆς περιουσίας τῶν κυρίων τῶν.

Διὰ τοὺς Μοσκοβίτας ὑποτελεῖς ἡ ἀκίνησις καὶ ὁ λήθαργος εἶναι τὸ μεγαλειότερον τῶν καλῶν· διότι τότε μόνον ἐνθυμοῦνται αὐτοὺς οἱ κύριοι, ὅταν πρόκηται νὰ ἐπαυξήσωσι τὰς δυστυχίας των.

Πρὸς ἐπίμετρον τῶν δυστυχιῶν των ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν γεγονότων ἐπῆλθε καὶ ψυχος τοσοῦτον δριμύ και διαρκές, ὥστε ἐξετάθη καὶ εἰς τὰ μᾶλλον μεσημβρινὰ μέρη τοῦ κράτους.

Ὀλόκληρα χωρία ἐκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς χιόνος, καὶ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Παλβγρότ, τοῦ νομοῦ τῆς Αἰκατερινολάβης, ὅπου ἀρχίζει ἡ διήγησις ἡμῶν, πολλὰ κατοικίαι προσβαλλόμεναι ὑπὸ τοῦ βοῦρᾶ, ἤρξαντο ν' ἀφανίζωνται ἐν τῇ χιόνι.

Ἐν τούτοις αἱ ἀγγραφαὶ δὲν ἔπαυον ποσῶς, καὶ ὁ ἔφορος ἢ ὁ δικαστής, ὁ ἐπιπεφορτισμένος τὴν διοίκησιν, ἀπῆτει πρὸ πάντων, πρὸ τινων ἡμερῶν, αὐστηρὰν ἀκρίβειαν εἰς τὰς περιπολίας τῆς νυκτός, ἅτινας ὤφειλον νὰ ἐκτελῶσιν ἀνὰ δύο πρὸς δύο οἱ ἄνθρωποι ἐκάστου χωρίου, πρὸς κοινήν ἐπαγρύπνησιν.

Κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα, τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς περιπολίας, τῆς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ἀντὶ ὄπλου ἔφερον μίαν βάρβον, ἦτον ἐμπειπιστευμένον εἰς τὸν Σέργιον Καωβίσκη καὶ εἰς ἓνα τῶν γειτόνων του. Περιτετυλιγμένοι εἰς τὸν δερμάτινον μανδύαν των καὶ τὸ γούνινον αὐτῶν κάλυμμα τὸ πίπτον ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ λαιμοῦ, ταχέως ἐξετέλεσαν τὸν γύρον των, καὶ ἐκλείσαν μετὰ προσοχῆς τὰς πύλας εἰς αἷ κατέληγεν ἐκάστη ἄκρα τῆς μόνης εὐρείας ὁδοῦ τοῦ χωρίου. Εἶτα, ἐπευχηθέντες ἀλλήλοις εὐτυχῆ νύκτα, ἐπανήλθον ὁ εἰς ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του, ὁ ἄλλος εἰς τὴν μονήρη καλύβην του, ἀφοῦ ὅμως προηγουμένως ἔκρουσαν διὰ τῆς βάρβου των κατὰ τὸν κανονισμόν, ὠρισμένον ἀριθμὸν κτυπημάτων ἐπὶ χαλκίνης πλακῶς, ἀνηρτημένης ἐπὶ πασσάλου, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου· προφύλαξις χρησιμεύουσα ὡς προειδοποίησις πρὸς τοὺς κκοποιοὺς ὅτι ἀγρυπνῶσιν ἐπ' αὐτῶν.

Ὁ Σέργιος ἦτον εἰσέτι ἄγαμος, πρᾶγμα σπάνιον εἰς τὸν τόπον αὐτὸν, ὅπου οἱ κύριοι βιάζουσι τὸν γάμον τῶν νεωτέρων των ὑποτελῶν, ἵνα ἐπαυξήτωσι διὰ τοῦ πληθυσμοῦ τὴν περιουσίαν των, ἧτις ὑπολογίζεται ἐκ τῶν κεφαλῶν τῶν δούλων. Ὁ νέος μουζικός ἐπλησίαζε τὸ εικοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας καὶ δὲν εἶχεν ὑποβληθῆ εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ γάμου διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐκμισθωθείς, παῖς ἔτι, εἰς ἐργοστασίαν γείτονα πόλεως, μὲν πρό τινων μηνῶν ἐξῆλθε τοῦ ἐργοστασίου.

Ἐπανελθὼν εἰς τὸ χωρίον, ἔλαβεν ἀπὸ τὸν ἐπιστάτην αὐτοῦ μίαν οἰκίαν κενὴν καὶ μέρος γῆς ἐπίσης κακὸν ἀλλὰ μεγαλειότερον τῶν ἄλλων, εἰς τὴν χώραν αὐτὴν τὴν γενικῶς ἄγονον. Ἴνα συμπληρώσῃ τέλος τὴν κατάστασίν του, ὁ αὐτὸς ἐπιστάτης τῷ ὤρισεν ὅτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου ἐνυμφεύετο τὴν Ἐλισάβετ Ἰβανόβα· τοῦτο ἦτον ἡδὴ μεγίστη εὐνοία, διότι ἡ νέα αὐτῆ κόρη εἶχεν ὡς μητέρα τὴν Ἄνναν Ἰβανόβα, μάϊαν τοῦ χωρίου, καὶ ἦτο ἡ ὠραιοτέρα κόρη, ἧτις ἔμενε πρὸς γάμον.

Ἠδύνατο νὰ φανῆ παράδοξον πῶς ὁ ἐπιστάτης δὲν ὤρισε τὸν γάμον μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας, ὡς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὸ κάμη, ἀλλ' ἀφῆκεν εἰς τοὺς μελλονόμους τρεῖς μῆνας ἵνα ἴδωσι καὶ γνωρίσωσιν ἀλλήλους, ἀλλ' ὁ Σέργιος οὔτε κἂν ἐσκέφθη τὸ τοιοῦτον. Ἐπειδὴ ὅμως ὡς ἐκ τῆς διαμονῆς του εἰς τὴν πόλιν ἀπέκτησεν εἰδὸς τι ἐκ παιδείσεως, ἧτις τὸν καθίστα πολὺ ἀνώτερον τῶν συμπατριωτῶν του, ὀργάνων ἀκινήτων καὶ παθητικῶν τῆς θελήσεως τοῦ Κ. ἐπιστάτου, ὑπουργοῦ φοβεροῦ τοῦ μογιάρου, ὠφελήθη ἐκ τῆς προθεσμίας αὐτῆς καὶ ἀπέκτησε τὴν βεβαιότητα ὅτι δὲ ἀπῆρσεν εἰς τὴν μονήτην του, καὶ ὅτι θὰ ὑπῆρχεν εἰς τὴν ἐνωσίαν των ἀντὶ παθητικῆς ὑπακοῆς, πραγματικῆ συμπάθειαι.

Ἐντούτοις, καθόσον ἡ προσκόλλησις ἐκ μέρους τῆς Ἐλισάβετ ἠῤῥῆκεν, ὁ Σέργιος παρετήρει ἐν αὐτῇ περισσοτέραν ἐπιφύλαξιν· εἶδος βίας διεδέχετο τὰς προσφιλεῖς ὁρμὰς, ἀύριστος μελαγχολία ἐπεχέετο ἐπὶ τῶν χαρακτήρων τῆς, καὶ πολλὰς κατὰ τὴν ἐπᾶνον τῆς ἐκ τῆς ἐπαύσεως ὅπου ὑπῆγαγε νὰ ἐργασθῆ διὰ τὴν ἀδελφὴν τοῦ κόμητος Μιχαήλ Βεστουζιέζ, τοῦ κυρίου των, παρετήρησεν ἔγνη δακρύων εἰς τὰ βλέφαρά της. Ἀλλ' εἰς μάτην μετεχειρίσθη ὅλα τὰ μέσα τῆς πειθοῦς ὅπως ἀνακαλύψῃ τὸ αἷτιον τῆς θλίψεως τῆς· δὲν ἠδυνήθη νὰ μάθῃ τίποτε.

Ταῦτα ἐσκέπτετο εἰσέτι, ὅτε ἐπανελθὼν εἰς τὸ οἰκημῆμα του, μετὰ τὴν ἀγγραφαίαν, ἔβρισεν ἀγκυλίδα ξύλων εἰς τὴν ἐστίαν τῆς μεγάλης θερμάστρας, ἐν σχήματι φούρνου, ἐπὶ τῆς ὁποίας κατεκλήθη ὅλως ἐνδεδυμένος.

Τὰ ἐπιπλα τοῦ οἰκηματός τούτου, ὅπερ ἐμαλθεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ περιέχῃ ὀλόκληρον οἰκογένειαν, ἦσαν ἀπλούστατα. Συνέκειντο ἐκ μιᾶς τραπέζης καὶ ἐνὸς βάρθρου χυδαίας κατασκευῆς, ἐξ ἐνὸς μεγάλου κιβωτίου χρησιμεύοντος ἀντὶ ἀψωφυλακείου, καὶ περιέχοντος παροφίδας τινὰς,

ἐξ εἰδους φάτνης προκεκολλημένης εἰς τὸν τοίχον, ὅπου ἐναπετίθεντο ζωοτροφίαι, ἐξ ἐνὸς βραβελίου πρὸς ἀναβρασμὸν τῶν ποτῶν, καὶ ἐκ διαφόρων σκευῶν διαμεμοιρασμένων ἐπὶ σπινθίδων, καθ' ὅλον τὸ πλάτος τοῦ τοίχου. εἰς πρὸς τὴν κλίναν, εἵπομεν ἡδὴ ὅτι τὸ ὑψωμα τοῦ κλιβάνου ὅστις εὕρισκετο εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἦτον σωρὸς ἀγύρου, ἐπέχε τόπον αὐτῆς. Τὸ κατοίκημα αὐτὸ δὲν ἦτο ἀληθῶς πολὺ κακὸν δι' ἓνα εἶλωτα.

Ὁ ἡμέτερος ἤρχιζεν ἡδὴ νὰ ὑποκύπτῃ εἰς τὴν κόπωση, χωρὶς ὅμως ν' ἀποσπᾶται ἡ προσοχή του, ἐν τῷ μέσῳ τῆς συγχύσεως τῶν ιδεῶν του, ἀπ' ἐκείνης ἧτις τὸν ἐπηρεάζει ἰδίως, ὅτε ἐλαφρὸς τριγμὸς τὸν ἐξήγαγε τοῦ ἐργηγοροῦντος αὐτοῦ ὕπνου· ἀνεκάθησεν, ἐξέβαλλε μίαν κραυγὴν καὶ ἔκαμε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Εἰς μίαν τῶν διαφευγούσων ἐκ τῆς ἐστίας ἀκτινῶν, παρετήρησεν ἀνακαθήμενον ἐπὶ τῆς ἐσκληρυνμένης γῆς ἧτις ἐχρησίμευσεν ὡς ἔδαφος τῆς καλύβης, πλάσμα ἄμορφον, φανταστικόν, ὅμοιον μὲ καταχθονίαν ἐμφάνισιν.

Ἐνῶ ἐτελείωνε μετὰ τοῦ γείτονός του τὴν περιπολίαν καὶ ἐνόμιζε τὴν ἐξοχὴν ἐντελῶς ἔρημον, τὸ ἀλλόκοτον αὐτὸ ὄν ἀνεβρίχαστο, μετ' εὐκινήσιαις σκιούρου, τὴν πύλην τοῦ χωρίου, διήρξατο ἡσύχως τὴν ὁδὸν, ἤνοιγε τὴν θύραν τοῦ Σεργίου καὶ ἐνεκαθιδύρετο μετὰ τὴν αὐτὴν ἀταραξίαν ἐνώπιον τοῦ κλιβάνου του.

Θὰ ἦναι πολὺ δύσκολον νὰ δώσῃ τις τὴν ἀκριβῆ ἀπεικόνισιν τοῦ ζένου τούτου, διότι αἱ ἐρυθραὶ λάμψεις τῆς ἐλάτης, ἀντανακλώμεναι ἐπ' αὐτοῦ, ἐπῆύξανον τὴν δυσκολίαν τῆς ἀπεικονίσεως. Ἀνακαθήμενος ὡς ἦτο, δὲν παρεῖχεν εἰμὴ τὴν κάτοψιν μεγάλης σφαιρας, ἐσκεπασμένης μετ' ἰσχυρῆς σκληρότης, πυρρῆς καὶ μακρῆς, πεφυτευμένης ἐπὶ παμμεγέθους κεφαλῆς, ἧτις οὐδέποτε ἐγνώρισεν ἄλλο τι εἶδος καλύμματος. Δὲν ἦσαν τρίχες κεφαλῆς, ἀλλὰ χαίτη ἀκαλλιέργητος, τὴν ὅσαιν οὐδέποτε ἐπλησίασε κτένιον ἢ ψήκτρα. Ἐκεῖ ὑποκάτω ὑψοῦντο δύο ὄτα ἐπίπεδα καὶ ὀξέα, ὡς τὰ τῶν ἀρχαίων φαύνων.

Τὸ πρόσωπόν του, ὑπερμέτρως πλατὺ εἰς τὸ ἀνώτερον μέρος, κατέληγεν ἀποτόμως εἰς ὀξὺ δι' ἀοράτου τινος πάγωνος, ἐσχισμένου κατὰ τὴν θέσιν τοῦ στόματος ὑφ' ἐνὸς ἀνοίγματος χαίνοντος, ὅθεν ἐξήρχετο ἡ ἄκρα πολυαριθμῶν ὑποκίτρινων χυαλιδόντων, ὀξέων ὡς τοὺς κυνόδοντας ἀγρίων θηρίων.

Εἰς τὴν κραυγὴν τοῦ μουζικού, τὸ τέρας τοῦτο ἠγέρθη ἐπὶ τῶν κοντῶν καὶ κατίσχνων κνημῶν του, αἵτινες ὑπέτρεμον ὑπὸ τὸ ὑπέμετρον βάρος τῆς κεφαλῆς του· ἐξέτεινε πρὸς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ κλιβάνου δύο μικροὺς βραχίονας ἐτι ἰσχυροτέρους, καὶ οὔτινες κατέληγον εἰς δύο χεῖρας τριχῶδεις, μὲ ὄνυχας κυρτοὺς καὶ σκληροὺς.

Αἶαν περίεργος ἐπίσης· ἐν αὐτῷ ἦτο καὶ ἡ ἐνδυμασία του, διότι δὲν ἔφερε τὸ ρυπαρὸν ἱμάτιον ἢ τὴν γιλέτκα τὴν ἐκ τοῦ χονδροειδοῦς ὑφάσματος τῶν χωρικῶν καὶ τῶν ἐπαίτων. Διὰ τοῦ ἐκ λεπτοῦ ἐρίου ἐνδύματός του τοῦ κεκοσμημένου μὲ πολυτίμους σισύρας ἐβλεπέ της πόρπας καὶ κομβία καχρυσωμένα. Ἐπὶ τοῦ ἐπανωφορίου του ἦτο κεκεντημένον οἰκόσημον, καὶ τὰ ὑποδήματά του ἦσαν πλουσιώτατα καὶ ἐπιμελημένα.

Τὸ στόμα του ἠνοιχθη, τὸ λάμπον ὑπὸ σαρδονικῆς νοσημοσύνης ὄμμα του, ὅπερ ἐπροξένει τρόμον, προσηλώθη ἐπὶ τοῦ νεανίου, καὶ ἀπεκρίθη εἰς τὴν κραυγὴν δι' ὀξείας κριγῆς, ἧτις ἦτον ὁ ἰδιάζων αὐτῷ τρόπος τοῦ γέλωτός του ὅστις ἐπροξένει ἀνατριχίασιν, διότι ὡμοίαζε μὲ βρυχηθὸν πάνθηρος.

— Ἰουροδιβόη! . . . ἀνέκραξεν ὁ Σέργιος μετὰ φρίκης.

— Μὲ ἀνεγνώρισας! ἀπήντησεν ὁ νάνος μετὰ νέου γέλωτος.

Πώμπρι-βέτσερ (Καλησπέρζ)! Σέργιε Καωβίσκη!

Καὶ ἀνεκάθησεν ὡς πρότερον ἐνώπιον τῆς πυρᾶς.

— Τί ζητεῖς ἐδῶ, ἠρώτησεν ὁ μουζικός.

— Ἐρχομαι νὰ ζητήσω ἓνα ἄνθρωπον, ἀπήντησεν ὁ νάνος, τοξεύων κατ' αὐτοῦ βλέμμα, τὸ ὅποιον ἠκτινοβόλοι ὡς ἀνθραξ.

— Δὲν σὲ κατακαμβάνω . . . Ἀλλ' ἂν θέλῃς, θὰ σοῦ δώσω μίαν καλὴν συμβουλήν.

— Σὺ! . . . ἐμυκτήρισε τὸ ἔκτρωμα.

— Ἰουροδιβόη! . . . ποτὲ δὲν σοῦ ἔκαμα κακὸ, οὔτε σοῦ εἶπα τίποτε προσβλητικόν σοῦ ὀρκίζομαι μάλιστα τὴν Παναγία, ὅτι ἂν ἤρχασθε ποτὲ νὰ μοῦ ζητήσῃς καμμίαν χάριν θὰ σοῦ τὴν ἔκαμνα. Ἀλλὰ σὺ δὲν ἔχεις ἀνάγκην ἐνὸς πτωχοῦ νέου ὡς ἐγὼ, καὶ ἡ θέσις σου πλησίον τοῦ Κυρίου μας, δὲν σὲ ἀφίνει νὰ ἐπιθυμήσῃς τίποτε.

— Ἀλήθεια ἀπήντησε, μὲ ἦχον φωνῆς μεταλλικῆς καὶ ἠχυρᾶς, ἐκεῖνος ὃν ἀπεκάλουν Ἰουροδιβόη, χαίρω μερικῶν προνομίων. Ὁ Κύριος εἶνε γενναῖος δι' ἐμὲ, καὶ ὀλίγοι γελωτοποιοὶ ἔχουν τύχην τόσον εὐχάριστον ὥσον ἐγὼ. Ἀλλὰ

τί τὰ θέλεις, Σέργιε Καώβσκη, στενοχωροῦμαι καὶ δι' αὐτὸ ἔφυγα ἀπὸ τὴν φωλεάν μου ἵνα σὲ ἐπισκεφθῶ, διότι ἂν σὺ θέλῃς τὸ καλὸν μου, καὶ ἐγὼ ἔχω καλὰς διαθέσεις δι' ἐσέ.

Ὁ Σέργιος, ἔντρομος ἐκ τῆς διακηρύξεως ταύτης, ἥτις τῷ ἐφάνετο βέβαιον σημεῖον δυστυχίας, παρὰ τὰς προσπαθείας ἃς κατέβαλλεν ὁ νάνος ἵνα δώσῃ εἰς τὴν φωνὴν του ἤχον ἐνθαζρύντικὸν καὶ φιλικὸν, ἐπήδησεν ἐκ τοῦ κλιβάνου καὶ διευθύνθη ἐνστικτικῶς πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν Γωνίαν. Οὕτω καλοῦσι μίαν γωνίαν ἐκάστου δωματίου, ἣν οἱ Ῥῶσοι χωρικοὶ, λίαν δεισιδαίμονες χρωματίζουν ἐρυθρὰν, καὶ κομποῦσι δι' εἰκόνων καὶ εὐλογηθέντων κλάδων, καὶ ἣν θεωροῦσιν ἀπρόσβλητον ἀπὸ τὰς μαγείας καὶ τὰ φαντάσματα.

Ἐν Ῥωσσίᾳ, τόπῳ πλήρει προλήψεων καὶ ἀνοήτων πίστων, ὁ λαὸς ἀποδίδει μυστηριώδη καὶ μαγικὴν ἀρετὴν εἰς ὅλα τὰ ὄντα τὰ ἠδικημένα ὑπὸ τῆς φύσεως κατὰ τὸ ἠθικὸν ἢ φυσικὸν μέρος. Οἱ βλάκες, οἱ νάνοι εἶναι ἀντικείμενα ἰδιαιτέρως προσοχῆς, καὶ τὸ ἔλεος τὸ μετέχον ὀλίγον φόβου, τὸ ὁποῖον ἐμπνέουσι μεταφράζεται διὰ τῆς γενικῆς ἐπωνυμίας Ἰουροδιβόη, ἣν διδασκιοῦν αὐτοῖς. Συγχωροῦσιν μὲν εἰς αὐτοὺς τὰ πάντα, ἀλλὰ κατὰ βάθος φοβοῦνται τὴν ἐπήρειάν των καὶ τοὺς ἀποφεύγουσιν.

Ἐκεῖνος δὲν παρουσιάζομεν τῷ ἀναγνώστῃ δὲν ἦτο ἢ κατὰ τὸ σῶμα μόνον δυσειδής· ἐνεργητικὴ νοημοσύνη ἐθέρμαινε τὸ πνευμά του· ἀλλὰ, προστατευόμενος ὑπὸ τοῦ μπογιάρου εἰς θί ἐχρησίμευεν ὡς γελωτοποιός, ἐγίνωσκεν ἑαυτὸν ἀτιμώρητον καὶ ἠρέσκετο παίζων διάφορα κακὰ παιγνίδια εἰς τοὺς δυστυχεῖς ὑποτελεῖς, οἵτινες τὸν θεώρουσαν ὡς μάγον.

— Μπᾶ! εἶπε βλέπων τὴν κίνησιν τοῦ ζένου του, ἠπατήθη ἐνόμιζα ὅτι ἐξεπαιδεύθη εἰς τὴν πόλιν· φημί σε εἰς τὸ χωρίον διὰ τὴν ἱκανότητα καὶ τὰς γνώσεις σου, καὶ ἐντούτοις δὲν εἶσαι ὁ ἄνθρωπος ὅστις μοι χρειάζεται . . .

— Ἀλλ' ἐξηγήσου τέλος . . .

— Σέργιε Καώβσκη, εἶπεν ὁ νάνος ἐγειρόμενος μὲ ὕψος σοφάρων, θέλεις νὰ ἦσαι χωρικός ἐλευθέρως, μὲ ἰδικὴν σου περιουσίαν, καὶ μὲ γυναῖκα ἥτις νὰ μὴ ἀνῆκεν εἰς οὐδένα πρὶν γενῆ ἰδική σου; . . .

— Τί λέγεις; . . . ἀνέκραξεν ὁ Μουζίκος νομίζων ὅτι εἶναι εἰσέτι ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ κακοῦ

ἐνυπνίου, τὸ ὁποῖον πρὸ ἐνὸς τετάρτου ἔβλεπε.

— Σοὶ προσφέρω ὅλα ταῦτα, ἐγὼ ὁ Ἐρυθρὸς Νάνος! μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θὰ διεγειρῆς τοὺς συντρόφους σου, τοὺς φίλους σου, ὅλους τοὺς νέους τοῦ χωρίου οἵτινες ἔχουν πεποίθησιν εἰς σέ, καὶ οἵτινες δὲν θὰ σοὶ ἀντισταθῶσιν, ἐὰν μάλιστα διαμοιρασθῆς μετ' αὐτῶν τοῦτο! . . .

Ὁ γελωτοποιός ἐδείξε σάκκον πλήρη χρυσοῦ ἐφ' οὗ ἐκάθητο.

— Ἦ! εἶναι ὄνειρον! . . . εἶναι κακὴ ὄπτασία! . . . ἐπνευμάθωσαν ὁ Σέργιος ἀντιπαλαίων . . . Ἀλλὰ διατί μοὶ προτείνεις τοῦτο; . . .

— Τί σὲ μέλλει! . . . Δούλε, δὲν εἶσαι συνειθισμένος νὰ ὑπακούῃς; Ἰπάκουσε διὰ τὴν ἐλευθερίαν σου, σὺ ὅστις δὲν εἰργάσθῃς μέχρι τοῦδ' παρὰ διὰ τὴν δουλείαν σου.

— Αὐτὸ ὅπου μοὺ προτείνεις, εἶναι στάσις κατὰ τοῦ κυρίου μου! ἐνῶ μόνον καλὸν γνωρίζω ἀπ' αὐτόν . . .

Ὁ Ἰουροδιβόης ἐξέβαλε μίαν τῶν κριγῶν ἐκείνων τῶν μᾶλλον εἰρωνικῶν.

— Διατί γελᾷς; . . . ἠρώτησεν ὁ Σέργιος, ὅστις ἀκουσίως του ἐφρικία, ὡν ἔρμαιον δικτικῶν προκρίσθησεν.

— Ἀκούεις; . . . εἶπεν ὁ Νάνος.

— Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν διακεκριμμένα κτυπήματα κρουσθέντα ἐπὶ τῆς προμνημονευθείσης πλακῆς εἰδοποίησαν τὸν Μουζίκον, ὅτι συνέβαινε ἐκτακτὸν τι εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου· καὶ ἐπειδὴ ἦτο φύλαξ κατ' ἐκείνην τὴν ἐσπέραν, ἠναγκάσθη νὰ ἐξέλθῃ συμπαραλαθὼν τὸν πέλεκύν του ἵνα ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν, ἐὰν ἡ χρεία τὸ ἐκάλει.

Ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον συνωδευμένος ὑπὸ γράτας γυναικός, ἥς ἡ ἄτακτος κόμη, τὸ ἀπεπλανημένον βλέμμα, αἱ διακεκομμένοι χειρονομία ἐπρόδιδον πυρετώδη ἐξάψιν.

Ὁ γελωτοποιός εἶχεν ἀποσηρθῆ ἐπὶ τοῦ κλιβάνου, καὶ ἐκ τοῦ κατασκοπευτηρίου αὐτοῦ ἠκολούθη ὅλας τὰς κινήσεις καὶ ἀντελαμβάνετο καὶ τῶν ἐλαχίστων λέξεων τῆς γυναικὸς αὐτῆς καὶ τοῦ Σεργίου.

— Ἐλα, Ἄννα Ἰβανόβα, ἔλεγεν ὁ Σέργιος, ἠσύχασε πλησίασον εἰς τὴν φωτιάν εἰπέ τί ἔτρεξε.

Ἀλλ' αὕτη βίβηθις γονυπετής εἰς τὴν ἐρυθρὰν γωνίαν ἔτυπτε κατὰ γῆς τὸ μέτωπόν της, ἔκκμην ἐπανειλημμένως τὸν σταυρόν της καὶ ἐπνευμάθωκε μετὰ φωνῆς διακοπτομένης ὑπὸ τῶν λυγμῶν.

— Ἄγια μου Παναγία! Θεοτόκε, δεήσου, παρακάλεσε καὶ δι' ἐμέ.

(Ἔπειτα ἡ συνέχεια).

N. Γ. Οἰ.